କବିତା

ମାର୍ଜାଣୀ

ଭିକାରୀ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ

୧୯୫୦

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଗ୍ରନ୍ଥ ପରିଚୟ

ଉତ୍କଳୀୟମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ପୂର୍ବ ଗୌରବର ସମୁଦ୍ଧାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କୁ କୁଟୀରଶିଳ୍ପରେ ବ୍ରତନିଷ୍ଠ କରିବାପାଇଁ ରାୟବାହାଦୁର ଠାକୁର ଭକାଶ୍ରୀ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଜୀବନ ପ୍ରଯତ୍ନ କରିଅଛନ୍ତି । ଏ ଅଭିଳାଷ ତାଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଅଭିଭୂତ କରିଅଛି । ବ୍ରତସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଯେଉଁ ମହନୀୟ ସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଅଛନ୍ତି ତହିଁରେ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଭାଗୀ କରାଇବା ପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କ ମଥିତହୃଦୟର ପରପ୍ରକାଶ ରୂପେ ବହୁ କବିତା ତାଙ୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ବଳିଷ୍ଠ ଭାଷାରେ ରଚନା କରିଅଛନ୍ତି । ସେ ସବୁ ଆଜି ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ ରୂପରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି । ଆଲୋଚ୍ୟ **ମର୍ମବାଣୀ** ପୁସ୍ତକ ତାହାର ଅନ୍ତର ଗୁଚ୍ଛଏ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ସମ୍ବଳିତ କବିତା । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ହିତବିଧାୟକ ମୃଦୁବ୍ୟଙ୍ଗ ଛନ୍ଦେ ଛନ୍ଦେ ବିଳସିତ ରହିଅଛି । ସ୍ୱଦେଶ ପ୍ରେମିକଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରବାଣୀ ପରମ୍ପର ଶକ୍ତିର ଅମୋଘବୀଜ ତୁଲ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଭକ୍ତଭାଜନ ରାୟବାହାଦୁର ଏଥିରେ ନିଜ ଅନୁଭୂତିଲବ୍ଧ ବହୁ ତଥ୍ୟ କବିତାକାରରେ ଜାତିକୁ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏ ମର୍ମବାଣୀ ନିଶ୍ଚୟ ଉତ୍କଳୀୟଙ୍କ ମର୍ମକୁ ମଥିତ କରି ସେମାନଙ୍କ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟତାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣୀଭୂତ କରିଦେବ । ତାଙ୍କ ଅଶୀତିତମ ବର୍ଷର ପ୍ରାକ୍‌କାଳରେ ଓ ପରେ ଲିଖିତ କବିତା ଦୁଇଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ହୋଇଅଛି । ରୁଷୋ ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ବଳିଷ୍ଠ ଗ୍ରନ୍ଥକାରଙ୍କ ଲେଖାରେ ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବ ତଥା ଆଧୁନିକ ଗଣତନ୍ତ୍ର-ଯୁଗର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ କୁଟୀରଶିଳ୍ପର ଅଭ୍ୟୁଦୟକୁ ପୁନରାଗତ କରିବାର ଉଦ୍ୟମର ବୀଜ ଏ କବିତାମାନଙ୍କରେ ନିହିତ ରହିଛି । ଉତ୍କଳ ଏଥିର ସମ୍ୟକ୍ ଉପଯୋଗ କରୁ ।

ଶ୍ରୀ ବନ୍ଧୁଦଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ
ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା—କଳିଙ୍ଗ ଭାରତୀ

୨୪ । ୪ । ୧୯୬୦

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ସୂଚୀ ପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ଏକ ଯୁଗ	୧
୨ । ଜାତି ପ୍ରେମ	୨୩
୩ । ସ୍ୱାଧୀନତା ଚାହିଁ ...	୨୪
୪ । ପାଠ୍ୟ ଭାଷ	୩୨
୫ । ଅପାଠ୍ୟ ବାଣୀ	୩୬
୬ । ଭଟ୍ଟଭଣ୍ଡା	୪୨
୭ । ପାଠ ଓ ଗୃହସ୍ଥ	୪୪
୮ । ପାପ	୪୯
୯ । ଅଣାଅଣୀ ବର୍ଷର ସୂଚନା	୫୦
୧୦ । ଯୋଜନା	୫୨
୧୧ । ହତାଶ ବାଣୀ	୫୩
୧୨ । ମଣ୍ଡା ଓ ମାଣ୍ଡୁ	୫୩
୧୩ । ଅଣୀ ବର୍ଷର ଚିନ୍ତା	୫୫
୧୪ । ଯୁଗ ପ୍ରଭାବ	୬୪
୧୫ । ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷମତା	୬୫
୧୬ । ଓଲଟା ଯୁଗ	୬୬
୧୭ । ଢେ ବାଇଆ	୬୮
୧୮ । ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କ ବେଦନ ...	୬୯
୧୯ । ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ...	୭୭
୨୦ । ବୃଦ୍ଧାଙ୍କୁ ପଦେ ...	୮୧

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

୨୧ । ଧନେ ବନ୍ଧୁ ୮୧

୨୨ । ଭଲ୍ଲୁବା ... ୮୨

୨୩ । ସ୍ୱାଧୀନତା ... ୮୩

୨୪ । ମନୁଷ୍ୟ ଦେବତା ... ୮୪

୨୫ । ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ୮୫

୨୬ । ଜନ ସେବା ୮୬

୨୭ । ବସ୍ୟାଅଣୀ ବର୍ଷର ଚିନ୍ତା ୯୦

୨୮ । ସ୍ୱାଧୀନ ଭଲ୍ଲୁବା ଦେଉଁ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ୯୧

୨୯ । ଜୀବନ ଖେଳ ... ୯୬

୩୦ । ମାଆ ମାଉସୀ ୯୭

ପରିଶିଷ୍ଟ *

୩୧ । ମରିବା ଡର ୧-୧୨

୩୨ । ଭାଇ ଭାଇ ଡାକ ୧-୧୧

୩୩ । ଅବସାଦ ବାଣୀ ୧-୨୧

୩୪ । ପଛ କଥା ୧-୨୭

୩୫ । ଶେଷ କଥା ୧-୧୨

---

* ୩୧ରୁ ୩୫ ଚିହ୍ନିତ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ଏଥିପୂର୍ବେ କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁସ୍ତିକା ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା; ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକ ପୃଥକ୍ ଭାବରେ ରହିବା ଅପେକ୍ଷା ମର୍ମବାଣୀ ସହିତ ଏକସଙ୍ଗେ ରହିଲେ ପାଠକ-ସାଧାରଣଙ୍କ ପକ୍ଷେ ସୁବିଧାଜନକ ହେବ ମନେ ହେବାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାହିଁ କରାଗଲା ।

ଗ୍ରନ୍ଥକାର

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମର୍ମବାଣୀ

ଏବ ଯୁଗ

ସ୍ୱ ୧୯୫୦-୫୧ ସାଲ।

ଅଗ ଯୁଗ ଉଡ଼ି ଗଲାଣି, ଏବ ଯୁଗ ଛୁଡ଼ା ହେଲାଣି, ସେ ଯୁଗର ଘଡ଼ି-ଗୀତ ଗତ ମତ, ସବ୍ରପାଦ ବୁଡ଼ି ମଲାଣି। (ଏବେ), (ଦେଖ) ଏବ ଯୁଗ ଘୋଟି ଗଲାଣି, (ଅଗ)ଯୁଗକୁ ହଟାଇ ଦେଲାଣି, ସେ ଯୁଗର ବିଧି ବିଧାନ ଯେତକ ଏ ଯୁଗେ ଅବିଧି ହେଲାଣି (କେମେ)।୧। କାଇଁ ଥିଲା କେଉଁ ଯୁଗରେ, ସେତକ ଭୁଲିବ ଅଗରେ, ଏବ ବିଧାନରେ ନିପୁଣ ନ ହେଲେ ଚଳି ନ ପାରିବ ବାଗରେ (କେବେ), (ଅଗ) ଯୁଗକୁ ଭୁଲିବ ଅଗରେ, (ଅଗ) ଭାବନା ଯେତେ ତା ସଙ୍ଗରେ, ତେବେ ସିନା ଏବ ନବ ବିଧାନରେ ଚଳିଯିବ ଗୋଟା ବାଗରେ (ହେଲେ)।୨। ହେଲ ଏବେ କାଳ ହେଲାଣି ଅଗ କଥା ଉଡ଼ି ଗଲାଣି, ପଛକୁ ସମସ୍ତେ ଖୁଣନ୍ତି କେମନ୍ତେ ଦେଲେଣି ତାହାଙ୍କୁ ମେଲଣି, (ଏବେ) ପଛର ମହତ୍ୱ ନ ଜାଣି, (ତାକୁ) ଦଅନ୍ତି ସମସ୍ତେ ମେଲାଣି, ଦେଖ ଭବିଷ୍ୟତ କେଉଁ ନ ଭାଳନ୍ତି (ଫଳ)କା ହେବ ଶେଷକୁ କେଜାଣି।୩। ସେ କାଳେ ଯା ଥିଲା ବିରଳ, ଏ କାଳକୁ ହେଲା ସରଳ, ସେ କାଳ ମନୁଷ୍ୟ ଥିଲେ ଏକାଳକୁ ହେଉଥାନ୍ତେ ଦେଖି ବିକଳ, (ସେତ) ଶୁଣି ହେଉଥାନ୍ତେ ବିକଳ ଥିଲା ଅଟଳ ଯା ଆଜି ଟଳିଲା କି ଥିଲା କି ହେଲା କି ହେବ ପଛକୁ ଲାଗି ହେଉଥାନ୍ତେ ବିକଳ।୪। ଏ ଯୁଗରେ ଯାହା ଅମର, ଖୁଣନ୍ତି ନୁହଇ କାମର ଖୋଜନ୍ତି ପରକୁ ପର ପଦାର୍ଥକୁ କି ମୋହ ସେ ପର ପ୍ରେମର, (ଦେଖ), (ମୋହ) ବଢ଼ୁଛି

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପର ପ୍ରେମର, (ଯେତେ) ଯା କିଛି ଦେଖନ୍ତି ଆପଣ ଶୁଣନ୍ତି ସେ ତୋହ୍ନ
ନୁହନ୍ତି ସୁନ୍ଦର ଏ ଦୋଷ ବିଦେଶୀ ପ୍ରେମର (ଜାଣ) । ୫ । ଯେତା
ଯେତେ ଅଜ୍ଞ ଗଢିବ, କହୁ ନ ଜାଣିଲେ ହଟିବ, ନସହୁ ଏକା ଏଢ଼
ତାଳକୁ ଜାଣିବ ଭରୁ ନ ଭରୁ ଯେ ରଟିବ (ଏବେ),(ତୋହୁ)ନ ବୁଝିବେ
ଯେତେ ଗଢିବ, (ଗଢି) ଟେଟକୁ ତେବେ ନ ଅଣ୍ଟିବ, ଏ ତାଳ ଖୋଜୁଛି
ନଗଢି ରଟିବ ଯେ ଗଢିବ ସେତ ହଟିବୁ (ନହଲେ) ।୬। ପାଠ ଗୁନ୍ଥା
ଥିଲ ଘାଟରେ, ଗୀତ ଗୁମ୍ଫ ଥିଲ ନାଟରେ, ଘାଟତ ଗଲଣି ନାଟ ବୁଡ଼ିଲଣି
ରହିଲଣି ସବୁ ଘଣ୍ଟରେ, (ଅଙ୍କ), (ଅଟଗୋପାଠ ଥିଲ ଯେଉଁ ଭାଟରେ
(ସେତ) ହଟିଗଲ ଭୁଞ୍ଜା ଅଣ୍ଟରେ, ଲୋକେ ମାତିଲେଣି ଅଜ ଯେ
ଥାଟରେ ତୋଷ ହେବେ କି ସେ ନାଟରେ, (ଭାହୁଁ), ତୋଷ ହେବେ
ଅଟ ନାଟରେ ।୭। ଗ୍ରେସ୍ ଭର୍ ଗ୍ରେର ଧାଉଁଛି, ଗ୍ରେର ଗ୍ରେର ମୁଟେଖ
ଗାଉଛି, ଗ୍ରେସ୍ ବଜାରତ ଏହୁ ପରୁଣ୍ଠାର ତେ ଅବା ତାହାକୁ ଗୃହୁଁଛି
(ଭଦ୍ର), (ଅଜ୍ଞ) ଗ୍ରେସ୍ ଭର ଗ୍ରେର ଧାଉଁଛି, (ଗ୍ରେର)ଧରିବ ଯେ ତାକୁ
ଗୃହୁଁଛି ତାକୁ ଗ୍ରେର ବୋଲ ଗ୍ରେର ତ କହୁଛି ଜେଉଁ ଗ୍ରେର ଧରି
ଯାଉଛି, (ଏବେ)।୮। ତଣ୍ଡି ଭଣ୍ଡି ଯାହା ରଖିବ, ଦନା ଜେତେ ସିନା
ଦେଖିବ, ନିଜ କୁସ୍ତିରେ ନିଜେ ହାଣ ଖାଇ ପଛକୁ ତ ବଳେ ଶିଖିବ
(ଜାଣ), (ନଯବା) ତଣ୍ଡି ଭଣ୍ଡି ହେତେ ରଖିବ, (ମେଳ) ଥିବା ଯାଏ
ସିନା ଦେଖିବ, ଖେଳ ସରି ଗଲେ ଯେ ଭାଲେ ଠିକ୍ବ ବେଲ ତ ନ
ଥିବ ଶିଖିବ (ତେତେବେ) ।୯। ବିପଦ ବେଳକୁ ସୁବୁଦ୍ଧି, ହଟିଯାଏ
ଘୋଟେ କୁବୁଦ୍ଧି, ଅପଣ୍ଡିତ ଯାକୁ ପଣ୍ଡିତ ବୋଲନ୍ତି ସେତ ଜଣା
ଶୁଣା ନବୁଦ୍ଧି । (ଜାଣ), (ଜାଣ) ଯେ ଯେତେ ଅଧିକ ନବୁଦ୍ଧି, (ମତେଣ)
ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ତା ବୁଦ୍ଧି, ସେ କପାଁ ଲୋଡ଼ିବ ଅଉ ତାହା ବୁଦ୍ଧି
ଗଢିବ ତାହାର କି ବୁଦ୍ଧି (ଏଥି) ।୧୦। କୁଟିଳ ହେଲଣି ତାଳଟି,
ଜଟିଳ ହେଲଣି ଖେଳଟି, ଖେଳ ଖେଳିବାକୁ ଯେତେ ମେଳ ବାନ୍ଧ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ସମ୍ଭାଳି ହେବକି ବେଳଟି ? (କେବେ), (ଯେବେ) ବୁଡ଼ିଯିବ ଜାଣି ବେଳଟି, (ହେଲେ) ତ୍ରୁଟି ମିବ ସବୁ ଖେଳଟି, ଭୁଲ ଘଟିଯିବ କି ଗଣ୍ଡଗୋଳଟି ସମ୍ଭାଳିବ କେଉଁ ମେଳଟି·(ଭଲ) ।୧୧। ଚହଟ ଚିକ୍କଣ ଘଣ୍ଟରେ, ଯେତେ କୁହୁଥାଅ ଅଣ୍ଟରେ, ଯେଝ ଯୋଡ଼ଗଲେ ଅଣ୍ଟ ଉଡ଼ିଯିବ ଯେଝ ନ ପୂରିବ ମେଣ୍ଟରେ (କେତେବ), (ଯେଝ) ପୂରିବ କି କେବେ ମେଣ୍ଟରେ, (ଦେଖି) ଭୁଲିବେ କି କେହୁ ଘଣ୍ଟରେ ? କେହୁ ନ ଝାଳିବେ ବଚନ ଅଣ୍ଟରେ ନ ଦେଖିଲେ କିଛୁ ସାଣ୍ଟରେ (ସେତ) ॥ ଯେତେ ଅଭ୍ୟାସ ଯୋଡ଼ିବ, ଗଡି ନ ଜାଣିଲେ ଦୁଡ଼ିବ, ଦ୍ୱଡ଼ିଲ ବେଳକୁ ତଡ଼ା ତଡ଼ି ହୋଇ ଯର ମୁଣ୍ଡେ ଦୋଷ ମାଡ଼ିବ (ସିନା), (ପର) ମୁଣ୍ଡରେତ ଦୋଷ ମାଡ଼ିବ, (ତାକୁ) ଯେତେ ଷା ତୁଣ୍ଡରେ ଢାଡିବ, ଯାହାର ହେଲଣି ଚାହୁଁ ଯେ ଘୁଡ଼ିବ କେଜାଣି କେଝେତ ସେ ଝାଡ଼ିବ (ପୁଣି) ।୧୩। ଡାଲ ଗୁହ ସିନା ଘରକୁ, ଷହସ ରଖିବ ଗୃହକୁ, କି ବଳ ଏଥକୁ ଅଟପ ବୋହୁଟଦାଲେ ତରହର ହର-ବରକୁ, (ଖାଳ), (ଗୁହ) ପଢାଇ ରଖିବ ଘରକୁ, (ଜଡି) ଉଗାଇ ପାରିବ ଗୃହକୁ, ବଳେ ବୋହୁଦେଲେ ଅପରେ ତ୍ରକୁ କି ଗୃହ ଏ ଢାରବାରକୁ (ଭଦ) ।୧୪। ଜହର ମିଶାଇ ଅହାର, ଉର ନାହୁଁ ବାଣ୍ଟି ଚାହାର, ନ ଖାଇଲେ ଅଟପ ହେବ ହରବର କହୁଲେ ମିଳିବ ମାହାର, (ଜାଣି), (ଏଥି) କେଉଁ ଗଡ ଥାଇ ଢାହାର, (ଘୁଡ଼) ଜହର ନ ମିଳେ ଅହାର, ଝାଳି ଖାଇ ଖାଇ ଶୁଖିଲା ପାହାର ବଞ୍ଚିବା ଷଜତ ଢାହାର (ଅଜ) ।୧୫। ପଡ଼ ବାଣ୍ଟ କୁଣ୍ଟ ମାପରେ, ପଡ଼ିବ ବଣ୍ଟାଳି ଖାପରେ, ନାହୁଁ କହୁଦେଲେ ଢାହୁଁ ଅଝ ଯିବ କି କର ଷାଦ୍ବ ତାପରେ (କହ) (ଝରେ) ପଢ଼ ଗଲେ ତାହା ଖାପରେ, (ଉକ୍ତ)ଅଧିକ କହୁଲେ ମାପରେ କିଛି ନ ପାଇବ ଅଝତ ତା ପରେ' କି ଫଳ ଡାକିଲେ "ବାପରେ" (ଭଲ) ।୧୬। ଯୁଗ ଯେବେ ହେବ ଏପର

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଜେ ଛାତ୍ରୁଁ ବର୍ଷିବ କପର, ହର ହର ବନ୍ଧୁ ଗୁରୁଙ୍କୁ ସୁମର ଗଣୁଥିବ ନିତ ଏପର, (ଟେହେଲେ), (ଯେପରୁ) ଗଣି ନ ପାରିବ ଓପର, (ସେବା) ବର୍ଷିବ ଛାତ୍ରଙ୍କ କପର, ଏବଳୁ ଦୁନିଆ ଦେଖୁଛ ଯେପର ନ ଚଳେ ନ ଦେଲେ ସେପର (ଅଭ) ନ ଚଳେ ନ ଦେଲେ ଓପର ।୧୭। ଦୁନିଆ ଦାଉ ଯେ ନିନ୍ଦବ, ଲୁଗା ଖଣ୍ଡି ଛାତ୍ରୁଁ ପିନ୍ଧତ, ସିନ୍ଦୁକରେ ପଣି ଧନ ହେଉଥାଉ ପଦାକୁ ଅସିଲେ ଛାନ୍ଦବ (ସେଉ), (ଛାତ୍ରୁଁ) ପାଇବ ଯେ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବ, (ଟେପର୍ହୁଁ) ଚଳନ୍ତି ନୀତକୁ ନିନ୍ଦବ, ଢଙ୍ଗ ଘଡ଼ ପଡ଼ ହେଲେ ସେ ଛାନ୍ଦବ ଭୁଲ୍ଲାକୁ ହେଳେ ଯେ ଧନ୍ଦବ (ନି.ତ) ।୧୮। ଫନ୍ଦରେ ଯେ ପଣି ପାଇବ, ସେହ୍ନ ଏଣ୍ଡା ଅକ୍କ ତରବ ଯାହା ଠାରୁ ହରୁ ଧରୁ ଅବା ମାରୁ ଛାହାକୁ ଛାତ୍ରଙ୍କ ଉତ୍ତର (ଟେସବା) (ଯେପ୍ରୁ) ଫନ୍ଦରେ ପଣି ନ ପାରବ, (ସେଉ) ଖାଲି ଝୁଞ୍ଚି ଝୁରୁ ସରବ ହେବା ତାକୁ ଛାତ୍ରୁଁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବ ଯା’ ଥିବ ସକଳ ସାରବ (ସେଉ) ।୧୯। ଫଟେଇ ମାପି ହାତେ ଗୃଳବ, ଅଗ ନୀତ ଅଟେଗ ଭୁଲିବ ତେବେ ସିନା ଏହ୍ନ କାଳକୁ ଜାଣିବ ମୂର୍ଖ ଠେକ୍କି ଦାଣ୍ଡେ ବୁଲିବ (ଅଳ୍ପ), (ହାତେ)ମାପି ଯା ଗୃହଣ୍ଡେ ଗୃଳବ, (ନୀତି) ଥିଲା ତାକୁ ଅଟେଗ ଭୁଲିବ, ଏ ଯୁଗ ନୀତରେ ଫୁଲି ସେ ବୁଲିବ ହେଉ ଯୋଥ ଫୁଲ ଫୁଲିବ (ସେଉ) ।୨୦। ଯୁଗକୁ ଯୋଗକୁ ଅନାଇ, ଛାହାକୁ ହେମନ୍ତେ ମନାଇ, ଯେ ପାରିବ ଶିଖି ସେ ପାରିବ ଠେକ୍କି ନିଜ ବାଟ ନିଜେ ବନାଇ (ହେଲେ), (ଯେପ୍ରୁ) ଯୁଗ ସୁଯୋଗ କୁ ଅନାଇ, (ଖାଲି) ଶିଖିବ ହେମନ୍ତ ମନାଇ, ଯେତେ ଯେ ତାହାକୁ ରହୁଟେବ ଅନାଇ ଜଡ଼ବ ତା ବାଟ ବନାଇ (ସେଉ) ।୨୧। ମହାତ୍ମାଙ୍କ ଚିହ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ ଝୁଲା ଖଣ୍ଡି ଥିଲେ ସଙ୍ଗରେ, ଯହୁଁ ଯିବ ତହୁଁ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ଆସନ ମିଳିବ ଅଗରେ (ହେଲେ), (ଥିଲେ) ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ବସନ ଅଙ୍ଗରେ, (ଲେଢ଼ା)ନାହୁଁ ତାଙ୍କ ନୀତି ସାଙ୍ଗରେ, କଥା କହୁ ଶିଖି ଥିଲେଟି

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ବାଗରେ ପୂଜା ପାଉଥିବ ଅଗରେ (ସଦା) ।୨୨। ଯେଉଁ ଗୀତ ଯେଉଁ
କାଳରେ, ଜନ ପ୍ରୟୋଜନ ମୂଳରେ, ପରାଧୀନ ଥିବା ବେଳ ଗୀତ
କାହିଁ ଗଢିବ ସ୍ୱାଧୀନ ବେଳରେ (ଅଉ), (ସେବା)ଲୋଡ଼ା ଥିଲା
ସେହୁ କାଳରେ, (ଗୀତ) ଗଢା ହେଲା ତହିଁ ମୂଳରେ, ସେବା
ଲୋଡ଼ା ପଡ଼ଗଲା ଏ ବେଳରେ ଗୀତ ବଦଳିଲା ଫଳରେ (ଏବେ) ॥
ମନେ ମହାତ୍ମାଙ୍କ ଗୀତ କି, ଧ୍ୟାନେ ଦେଶ କାଳ ଗତ କି, ଯେତେ ଯା
ଗୀତରେ ଅଗୀତ ଅନାଇ ଦେଶ ସେବକଙ୍କ ପ୍ରୀତିକି (ଖାଲି), (ଜଟି)
ଦେଶ ସେବକଙ୍କ ପ୍ରୀତିକି, (ମୂଳ)ଧରି ଏବେ ସେହୁ ସେତିକି, ଜାତି
ଗ୍ଲାନି ହଲେ ସେ ମୂଳ ଗୀତକି ଯେତେ ଲୋଡ଼ା କାଳ ଗତିକି
(ଅଜି) ।୨୪। ସ୍ୱାଧୀନତା ତାଙ୍କ ବଳରେ, ଅଣି ଗାନ୍ଧି ଯାହା
କୋଳରେ, ଗ୍ଲାଉ ଗଲେ ସେତ କରବେ ନିଯୁକ୍ତ ଯାହା ଲୋଡା ଯେଉଁ
କାଳରେ (ଜାଣ), (ସେତ) ବଗ୍ଭୁରି ଯାହା ଯେ କାଳରେ, (ଲୋଡ଼ା)
ମଣିବେ କରି, ସେ କାଳରେ, ଭଳି ସ୍ୱାଧୀନତା ରଖିବେ କୋଳରେ
ନ ଗ୍ଲାଉ କାହାକୁ ତଳରେ (ସେତ) ।୨୫। ଥାନ୍ତେ ଗାନ୍ଧି ଇହଧାମରେ
କଲେଣି ଯା ସବୁ ନାମରେ, ତୋଷ ହୋଇ ପରି ଅଜ ହସୁଥାନ୍ତେ
ଦେଖି ଯା ହେଲାଣି ଗ୍ରାମରେ (ଅଜ), (ଗାନ୍ଧି) କହୁଥିଲେ ଯାହିଁ
ଗ୍ରାମରେ, (ଅଗେ) ଲଗିଯାଅ ବେଗେ କାମରେ, ନ ଯାଇ ଗ୍ରାମକୁ
ଏହାଙ୍କ ନାମରେ ହେଲାଣି ଦେଖନ୍ତେ ପ୍ରେମରେ (ଯେତେ) ।୨୬।
ମନ ତଷା ଅଜ ମୁଖର, ମୁଁ ଖ ଟେକୁ ନାହିଁ ଦୁଃଖର, ଟଙ୍କାକୁ ଗୃହଳ
ସେରେ ବକାଲଣି କୋହେ କି ଏତିକ୍ଷୁ ସୁଖର (କହ), (ଯେନ୍ତୁ) ମୂକ
ଥିଲେ ହେଲେ ମୁକର, (ଅଜା ଭୁବଲେଣି ବାଣୀ ପ୍ରକର, ଭୁଷଣରେ
ଶୁଣା ନ ଥାଇ ଦୁଃଖର କୋହେ କି ପ୍ରମାଣ ସୁଖର (ଏହା) ।୨୭।
ହୁସାବେ ବଢିଛୁ କଉଡ଼ି, ଅନହେ ଦଉଡ଼ ଦଉଡ଼, ଦାନା ଠାରୁ
କନା ସ୍ଥିରି ଠାରୁ ଜୀବି ପାଇଁ ଖୋଲୁଛନ୍ତି ନଉଡ଼ (ଲୋକେ)

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଖେଳୁଛନ୍ତି ଦେଖ ନଉଡ଼, (ଆନ) ପାଇଁ ତ ପାଇଲେ କଉଡ଼ି, (ଫେରିଛ)
ଯାଉ ସେ କଉଡ଼ି ବାହୁଡ଼ି, ଯେତେ ଘରକାରେ ଯାଉ ପଛେ ଉଡ଼ି
ଖେଳାଳୁ ପଛକେ ନଉଡ଼ (ଖେଳ) ।୨୮। ବିଷ ଖାଇ ଖାଇ ପ୍ରେମରେ
ଅଧିର ନ ହୋଇ ଶୋକରେ, ହସି ହସି ଅସି ମାଳା ଦେଉଛନ୍ତି
ଯେତେ ଯେତେ ଯାହା ବେକରେ (ଲୋକେ), (ବିଷ) ଖାଇ ପାରିଲେଣି
ପ୍ରେମରେ, (ଦୁଃଖ) ସହି ପାରିଲେଣି ଶୋକରେ, ମାଳା ଦେଉଛନ୍ତି
ଯେତେ ଯା ବେକରେ ହସି ହସି ଦେଖ ମୁଖରେ (ଲୋକେ) ।୨୯।
ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ପେଟକୁ, ନ ଗୁହିଁ ଯେତେ ଯେ କୁହନ୍ତୁ, ଅଣ୍ଟି
ହୋଇ ସବୁ କାଠ ପର ସିନା ରୁହିଁ ରହୁଛନ୍ତି ନାଇଁକୁ (ସବୁ), (ଧନ୍ୟ)
ହେବା ତାଙ୍କର ଅଣ୍ଟିକୁ, (ଭୁଲ) ଯାଉଛନ୍ତି ନିଜ ପେଟକୁ, ଜାଣ
ପାରିଲେଣି ସେ ବିଷ ପେଟକୁ ଅପଲେଣି ଜାଣ ବାଟକୁ (ଲୋକେ) ।।
ଗାନ୍ଧି ଥିଲେ ସବୁ ଦେଖନ୍ତେ, ହରିଜନରେ ସେ ଲେଖନ୍ତେ ଦେଶ
ବାସୀ ଦେଶ ନେତାଗଣ ପଢ଼ି କେତେ ନୂଆ କଥା ଶିଖନ୍ତେ (ସିନା)
(ଗାନ୍ଧି) ଥିଲେ ସିନା ପଣ୍ଡା ଦେଖନ୍ତେ, (ଯାହା) ଦେଖନ୍ତେ ସେ ସବୁ
ଲେଖନ୍ତେ, ଲୋକେ ନୂଆ ବୁଦ୍ଧି ଚାତୁର ଶିଖନ୍ତେ ଶୁଣି ଶୁଣି ହେଜ
ରଖନ୍ତେ (ଦେହଲେ) ।୩୧। ମହାଯୋଗୀ ଏହି ଯୁଗରେ, ଜନମି ଭାରତ
ଭାଗ୍ୟରେ, ଅସାଧ୍ୟକୁ ସାଧ୍ୟ କରିଣ ମହାତ୍ମା ଦେଖାଇ ଦେଲେତ ତ୍ୟାଗରେ
(ସେହି), (ଏବେ) ଦେଖାଇ ଗଲେ ସେ ଆଗରେ, (ନର) ଦେବତା
ପାଲଟେ ତ୍ୟାଗରେ, ଶାନ୍ତି ସୁଖ ନାହିଁ ଷମତା ଭୋଗରେ ନର ପଶୁ
ସ୍ୱାର୍ଥ ବେଗରେ (ଜାଣ) ।୩୨। ଆଗେ ଭୁଲି ତାଙ୍କ ତ୍ୟାଗକୁ ଧରିନେଲୁ
ସ୍ୱାର୍ଥ ବେଗକୁ ଗାନ୍ଧି ଚାଲିଗଲେ ତାଙ୍କ ପ୍ରସାଦରେ ମିଳିଛି ଷମତା
ଯୋଗକୁ (ଯାହା) ମିଳୁଅଛି ଯେଉଁ ଯୋଗକୁ (କାହିଁ) ଛାଡ଼ିବା ସେହି
ଭୋଗକୁ ଦେଶକୁ ଅଣିବା ପାଇଁକି ବାଟକୁ ସ୍ୱାର୍ଥ ଲେଡ଼ା ଏବେ ଅଗକୁ
(ଅଙ୍ଗ) ।୩୩। ଏ ଯୁଗକୁ ଯେବା ନନ୍ଦବ ଛୁଣ୍ଡା କଳ୍ପା ଆଗେ ପିନ୍ଧିବ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଦେଶ ଘୁଡ଼ ଅଉ ଜାହ୍ନୁଁ ଯିବା ପାଇଁ ଅଗନ୍ତୁ ଗଣ୍ଠି ବାନ୍ଧବ, (ସେଠ)
(ତାହା)ନ୍‌ କର ଧନ୍ଧଲେ କାନ୍ଦବ (ତାକୁ) ସେ ଯହ୍ନୁଁ ପାଇବ ଛନ୍ଦବ
ନ ଛୁଇଁବା ଲୋକ ଭୁଛାକୁ କୁନ୍ଦବ ନ ବାନ୍ଧବ, ଲୋକ ବାନ୍ଧବ
(ତାକୁ) |୩୪| ଢେ ପାହ୍ନେବ ରହ୍ନ ନ ହବ ? ନ ଶିଖି ଭୁଇଁରେ ପହିଁର
କୁହୁଡ଼ରେ ପଡ଼ ନ ଘୁଡ଼ଲେ ଉଡ଼ ମାଡ଼ ଅପୁଅଛୁ ଲହସ (ଅଜ)
(ଯୁଗ) ପ୍ରଭାତେ ଭୁଇଁରେ ଲହସ (ଢେଢେ) ଝଠୁଅଛୁ ହର ପହିଁର
ଢେମନ୍ତେ ରହୁବ ନ ଜାଣି ପହିଁର ଯା ମିଳେ ସେତକ ନ ହବ
(ଯହ୍ନୁଁ) |୩୫| ଭଥା ନ କହୁଲେ ବଳକା ଗଳାରେ ନ ବାନ୍ଧି ଠଳକା
କ ଶବଦ ଅଉ ଶୁଣାଇ ଭାହାକୁ କେମନ୍ତେ କରବ ଜଳକା (କାଏ)
(ଯେହ୍ନୁଁ) ଭଥା ନ କହୁବ ବଳକା (ତାର) ଭାଗ ନ ପଢ଼ବ ବଳକା
ଅପେ ଅପେ ସେତ ହେବଟି ଜଳକା ଢେ ଅବା ଶୁଣିବ ଠଳକା
(ଢଷ) |୩୬| ଯୋଗଜନ୍ମା ଶୁଭ ଯୋଗରେ ଜନମି ଥିଲୁଁ ଏ
ଯୁଗରେ ଶୂନ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟେ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଲେଁ ଲଗି ପଡ଼ୁଅଛୁ
ଭୋଗରେ (ଏବେ) (ହେଲେ) କେ ଜାଣି କ ଶୁଭ ଯୋଗରେ (ଅମେ)
ଜନମି ଥିଲୁ ଏ ଯୁଗରେ ବଳେ ବଳେ ସିନା ଅସେ ସ୍ୱାଧୀନତା ପଡ଼ଗଲା
ଅମ ଭାଗରେ (ଦେଖ) |୩୭| ଏ ଭଳି ଶୁଭ ସୁଯୋଗକୁ ବାଣ୍ଟି କୁଣ୍ଟି
ନେଲେ ଭୋଗକୁ ଚପା ଚୁପା ହାଡ଼ ପାତ୍ର ଡମ ମୋଟ ସମସ୍ତେ
ଅସନ୍ତୁ ଅଗକୁ (ଅଜ), (ସବେଁ)ଭୋଗିବା ପାଇଁ ଏ ଯୋଗକୁ (ପଛେ)
ଥିଲେ ଯେ ଅଧେଲେ ବାଗକୁ ବାଣ୍ଟିବା ସିନା ଏ ଭୋଗକୁ(ତେବେ) ||
ଯୁଗ ବଦଳିବା ବେଳରେ ଘର ଓଲ୍ଟଓଲ୍ଟା ଜାଲରେ, ସେଠେ
ବିପରୀତ ଘଟୁଛି ବୋଲନ୍ତି ବଦଲ ବଦଲା ଫଳରେ, (ସବୁ), (ଯାହା)
ଦେଖୁଥାଇଁ ଏହି ବେଳରେ (ଶୁଣା) ଯାଉଛି ବାଣ୍ଟିବା ଫଳରେ
ସତେକି ଏଦଶା ହେବ କାଳରେ କି ଅବା ବୁଢ଼ାବ ଗୋଳରେ
(ସବୁ) |୩୮| ବେଳଟିଜ ଅଉ ଅକଲ, ନ ସହୁ କହୁବା କି ଫଳ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଯେତେ ଯାହା କଲେ ସବୁତ ବିଫଳ ଜେ ଶୁଣିବ ତାହା ବିଚଳ(ଅଜ)
(ଗୃହଁ) ରହୁବ ଦେଖିବ ସଞ୍ଚଳ, (ଏହୁ) ବେଳଟିତ ହେଲା ଅଚଳ,
ଦେଖୁଥିବା ସବୁ ନ ହେବ ବିଚଳ ବିଚଳରେ ଅବା କି ଫଳ (ତାହା)।
ଉହୁବା ବେଳ ଏ ନୁହଇ, କେହୁ ଯେବେ କିଛି କହଇ, ଦେଖୁଛ
ଆଖିରେ ହୋଇ ହରବର ନାକ କାନ ଘସି ରହଇ (ସେତ), (କମ୍ପା)
ଉହୁବ ଏବେଳ ନୁହଇ, (ଅଜ) ଦେଖୁନ୍ତି ଯେ କିଛି କହଇଁ, କେତେ
ହରବର ହୁଅନ୍ତି ତୁଣ୍ଡାକୁ କାନ ମୋଡ଼ହୋଇ ରହଇ (ଅପେ) ।୪୧।
ଯେ ଯାହା କରିବେ କରିବେ, ଯେ ଯାକୁ ଧରିବେ ଧରିବେ, ଆପଣା
ଭିତରେ ହୋଇ ମଗ୍ନମନ ଦେଖିବ ଆପଣେ ସରିବେ (ପଛେ) (ଆଜ)
ଯାହାର ଯା ଇଚ୍ଛା କରିବେ, (ଅବା) ଯାହାକୁ ଯେ ଇଚ୍ଛା ମାରିବେ, ପୁଣି
ଯାହାଠାରୁ ଯା ଇଚ୍ଛା ହରିବେ ଥରଥର ହୋଇ ସରିବେ (ଶେଷେ) ।୪୨
ଜେ ଶୁଣିବ ତାହା ବିଗୃର, କର ନ ପାରିଲେ ପ୍ରଗୃର, ପ୍ରଗୃର ବଳରେ
ଜଳଟି ପଡ଼ିଲା କାଳ କାଳ କୂଳ ଅଗୃର (ଦେଖ), (ଅଜ) ଫୁଲ ହେଲୁ
ଗାଣ୍ଡି ପ୍ରଗୃର, (ଖୋଳ)ପ୍ରଗୃରରେ ଗଲା ଅଗୃର, ପ୍ରଗୃରକୁ ତାହୁଁ
ବଳିବ ତଗୃର ଗ୍ରେଗୃର ପାଶେ ଠାବ ସଗୃର (ତାହୁଁ) ।୪୩। ଅସତ୍ୟ
ହୋଇଲା ସଂସାର, ସତ୍ୟ ହୋଇଗଲା ଅସାର, ଅସତ୍ୟ ପ୍ରଭାବେ ସତ୍ୟ
ଛପିଗଲା ବୁଡ଼ି ଗଲା ସତ୍ୟ ପ୍ରସାର (ଏବେ) (ପୁଣି)ଗଲା ଅସତ୍ୟରେ
ସଂସାର, (ବୁଡ଼ି)ପାଉନ୍ଥି ସତ୍ୟର ପ୍ରସାର, ସତ୍ୟ ହୋଇଗଲା ଏକାଳେ
ଅସାର ତାହିଁରେ ରହୁବ କିସାର (ଅନ୍ତ) ।୪୪। ହୃତ ଅହୃତ ନ
ଭାବିବ, ଚଞ୍ଚଳ ମନକୁ ଦାବିବ, ଯେତେ ଯା ଦେଖିବ ମନେ ଉଠୁଥିବ
ଜନହୃତ ବୋଲି ଭାବିବ (ସବୁ), (ଯେବେ) ରହୁବ ଚିତ୍ତକୁ ଦାବିବ
(ଯାହା) ଦେଖିବ କିଛି ନ ଭାବିବ, ସବୁ ଜନହୃତ ବୋଲି ଯେ
ଭାବିବ ତାହାର ରହୁବା ଫାଷିବ (ଏବା) ।୪୫। ଯା ମତ ଏଥି ନ
ମଜିବ ଯା ଧୃତ ଏ ଦେଖି ହଜିବ ସେ କ୍ଷମା ରହୁବ କି କଥା କହୁବ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ତା କଥା କିଏ ବା ଖୋଜିବ ? (ଅଙ୍କ), (ଅନ) ଭୁବନେ ସେ କମ୍ପା
ନ ଯିବ, (ଯାହା) ଦୃଷ୍ଟି ଏଥି ଦେହେ ହଜିବ, ଏବେ ଯା' ହେଲଣି ତନ୍ତୁ
ନ ମଜିବ କି ଥିଲ କେବେ ତା ଖୋଜିବ (ଅଟେ) ।୪୬। ବୁଢ଼ାଇବା
ନିଜ କୂଳକୁ, କାଟି ଦେବା ଗଛ ମୂଳକୁ, ଭୁଞ୍ଜା ଫଳ ନାହିଁ ଜଳ
ଢାଳି ଢାଳି ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଡାଳକୁ (ଇତି), (ଅଗେ) ହାଣିସାରି
ଗଛ ମୂଳକୁ, (ଯେତେ) ଜଳ ଢାଳିଲେ ତା ଡାଳକୁ, କାହିଁ କେ
ବଞ୍ଚାଇ ପାରିବ କାଳକୁ କମ୍ପାଇ ଗୃହ୍ଣିବ ଫଳକୁ (ବୃଥା) ।୪୭।
କହୁଁଲେ କି ହେବ ବୃଥାରେ, ସାର ନ ସମାଳି ମଥାରେ ଗଗନ
ଭରି ତ ପବନ ବହୁଛି ଉଡ଼ି ଯିବ କଥା ବୃଥାରେ (ସିନା), (କାହିଁ)
କି କାମ ହେଲଣି କଥାରେ, (କଥା) ମୂଳଟି ନ ଥାଇ ମଥାରେ, କି
ଫୁଲ ଫୁଟିବ ଶୁଖିଲି ଲତାରେ ଭାଳି ହେଲେ ଯେତେ ବୃଥାରେ
(ଖାଲି) ।୪୮। ଶିର ଶୋଭା ସିନା କେଶରେ, ଦେଶ ଶୋଭା ଭ୍ରାତ
ଦେଶରେ, ଦେଶେ ଭ୍ରାତ ନାହିଁ ଶିରେ କେଶ ନାହିଁ ସେ ଶୋଭା
କି ଥାଇ ବେଶରେ (କେବେ), (ଶିର) ଶୋଭୁଛି ଯା ଥିଲା କେଶରେ
(ତାକୁ) କାଟି ସାରି ନିଜ ଦୋଷରେ, ସେଠ ପୂର୍ବ ଭ୍ରାତ ନାହିଁ ତ
ଦେଶରେ ହସିବ ହସୁଥା ବେଶରେ (ଯେତେ) ।୪୯। ଶାନ୍ତ ଯୁଗ
ବୁଡ଼ି ଯାଉଛି, ଅଶାନ୍ତ ତ ମାଡ଼ି ଆଉଛି, ଯେ ଯେତେ ଅଶାନ୍ତ ଭିଆଇ
ପାରୁଛି ସେହି ବଡ଼ ହୋଇ ଧାଉଁଛି (ଆଜି), (ଏବେ) ବଡ଼ ହେବାକୁ
ଯେ ଗୃହ୍ଣିଛି, (କେତେ) ଅଶାନ୍ତ ଭିଆଇ ଦେଉଛି, ଶାନ୍ତ ପିନ୍ଧି ଧରି
ଯେ ଯେତେ ଧାଇଁଛି ସେ ସେତେ ଲାଞ୍ଛିନା ପାଉଛି (ସିନା) ।୫୦।
ପର ହିତ ଭଜି ନାମରେ, ନିଜ ହିତ ଖୋଜି କାମରେ, ଖଟାଇ ସାରି
ଯେ ହଟାଇ ପାରିବ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ଧାମରେ (ଆଜି), (ଏହି) ଯୁଗକୁ
ଜଗିଏ ଧାମରେ, (ପର) ପାଇଁ ଭଜା ଭଜି ନାମରେ, ନିଜ ପାଇଁ
ଯେତେ ଯେ ଲଗେ କାମରେ ସେହି ଛ ବଢ଼ଇ କମରେ (ଦେଖ) ।୫୧।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ତରଳ ସହୃଟେ ଗରଳ, ମିଶାଇବା ଅତ ସରଳ ଏତକ ଯେ ଜାଣେ
ସବୁର ଅଖିରେ ଲଗାଇ ପାରେ ସେ ପରଳ (ଦେହଲେ), (ଅଜ)
ଅଦ୍ୱାର ସହୃତେ ଟରଳ (ଜାଣ) ଗୋଳାଇ ବକ୍କବା ସବଳ, ସରଳ
ଭବକା କଥାରେ ତରଳ ଅଖିରେ ମାରବା ପରଳ (ଜାଣ) ।୫୨।
ଚତୁର ଜନଙ୍କ ଚତୁରୀ, ଶବଦରେ ଅଜ ସତୁରୀ, ଶିଖି ନ ପାରିଲେ
ଚତୁରୀ ଏକାଳେ କେହୁ ନ ପାରିବେ ଉତୁରି (ଏବେ) (ଯେବା)
ଶିଖି ନ ପାରିବ ଚତୁରୀ, (ଭାହୁଁ) ପାରବ ସେ ଅବା ଉତୁରି,
ଦେବ୍ରୂହତ ଅଜ ଶବଦେ ସତୁରୀ ଉଠନ୍ତ୍ର କଥାରେ ମନୁରି (ସିନା) ।୫୩
ସାଧୁ ପଣିଅ ଯେ ଜଗିବ, ଅଶେଷ ଅଶାନ୍ତ ଭୋଗିବ, ସେ ଥିଲ ଯେ
ଯୁଗେ ସେ ଯୁଗ ଗଲଣି ଏ ଯୁଗେ ସେ କାହୁଁ ଲଗିବ (ଜଡ), (ଏହୁ)
ଯୁଗକୁ ଯେ ମୀଠ ଲଗିବ, (ଅଟେ) ହେଉଛ ଯେବେ ନ ଜଗିବ,
ପଦେ ପଦେ କେତେ ଅଶାନ୍ତ ଭୋଗିବ କାହୁଁରେ କେମନ୍ତେ ଲଗିବ
(ଜଡ) ।୫୪। ମିଛ କହୁଥିଲେ ବାଗରେ, ଯେ ପଣିବ କଥା ଭଙ୍ଗରେ
ଯୋଡି ପରଶଂସା ଡାଳ ଦେବେ ଲୋକେ ଶୁଣୁ ନ ଶୁଣୁଡ ଅଗରେ
(ଜାଣ), (କଅା) କହି ଜାଣିବ ଯେ ବାଗରେ, (ଲେଡା) ନାହୁଁ ମିଛ
ସତ ସାଙ୍ଗରେ, କେ ଜଣି ପାରିବ ସେ କଥା ଭଙ୍ଗରେ ଦୋଷ ଦେବେ
ଶୁଣି ଅଗରେ (ସବେ) ।୫୫। ଚୋରଙ୍କ ନାମରେ କହୁବ, ପଟେଣ
ଚୋରଙ୍କର ଦାନା ଜଟେଣ ମାରୁ କେଉଁ ଚୋର ଏହା ସହୁବ (ଚାହୁଁ),
(ଯେହୁ) ଚୋରଙ୍କ ନାମରେ କହୁବ, (ତହୁଁ) ରହୁବା ତାହାର
ନୋହିବ, ଚୋରଙ୍କର ବୋଇଁ ଭାର ଯେ ବୋଲିବ କେ ଜାଣି ରହୁଲେ
ରହୁବ (ସେହୁ) ।୫୬। କଳୁ ଭଟର ପ୍ରଭାବ, ବଟି ବଦଳିଲ ସ୍ୱଭାବ
ପିତା ପୁତ୍ର ପତି ପତ୍ନୀଙ୍କ ଗଧରେ ହେଲଣି ପରତେ ଅଭାବ (ଅଜ),
(ଦେହଲେ) ବଦଳ ଯିବାରୁ ସ୍ୱଭାବ, (ଦେଶେ) ଘଟିଲ ବଶ୍ୱାସ ଅଭାବ
କୁଟିଳ ମ.ଢର ଏତକ ପ୍ରଭାବ କା ସଙ୍ଗେ ରହୁବ କ ଭାବ (କାହୁଁ) ॥

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଣ ଗଣ ଡାଳ ପଡ଼ୁଛି, ଋଣ ହଁଣ ଯନ୍ତୁ ହଁଉଛି, ଗଣିଲ ବେଳକୁ
ଜଣି ଜଣ ଭର ନେଇ ଯାହା ପାର୍ବନ୍ତି ଲଟୁଛନ୍ତି (ଦେଶୀ), (ତହୁଁ) ଯେ
ଯାହା ପାଉଛନ୍ତି ଭାଙ୍ଗୁଛନ୍ତି (ପୁଣି) ଯେ ଯାକୁ ପାଉଛନ୍ତି ଚାପୁଛନ୍ତି, ଏହୁ ଭଡ଼ା
ଭଡ଼ ବଢିତ ବଢୁଛନ୍ତି ଚେଇ ଅବା ତାହାକୁ ଲୁଚୁଛନ୍ତି (ତଲେ) ।୫୮।
ବୁଢ଼ ଗଲେ ଘର ବୁଡ଼ିବ, ଉଢ଼ ଗଲେ ଗୁଳ ଉଡ଼ିବ, କିଏ କାହା
ପାଇଁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବ ଅପଣା ହୁଆବ ହୁଡ଼ିବ (ଭଡ), (ଘର) ସବୁର
ଏକାଠି ବୁଡ଼ିବ, (ଗୁଳ) ସମସ୍ତଙ୍କର ଉଡ଼ିବ, ଚେ କିପାଁ ଅପଣା
ସୁଯୋଗ ଛାଡ଼ିବ ଅଠ କିଏ ଅଗ ବଢିବ (କ୍ରମ୍ପ) ।୫୯। ଅଧିକ
ବଢିବେ ବଢନ୍ତି, ଅଧିକ ଗଢିବେ ଗଢନ୍ତି, ଗଢା ଘରଯାକ ବାଡ଼ାଇ
ନ ଦେଇ ତହିଁ ଉପରକୁ ମାଡ଼ନ୍ତି (ଯେତେ), (ଦେଖି) ସମସ୍ତେ
ଆନନ୍ଦେ ଗଢନ୍ତି, (ଯେବେ) ଦେଖନ୍ତି ଅଧିକ ବଢନ୍ତି, ଯେତକ
ଯା ଅଛି ସେତକ ନ ବଢ଼ ତହିଁ ଉପରକୁ ମାଡ଼ନ୍ତି (ଯେତେ) ।୬୦।
ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇ ସଢଲେ, ଢାନ୍ଥାଇ ପେଟ ବଢଲେ, ଯେ ଯାହା
ପାଇଲ ସବୁ ଛାଟିନେଲା ନେଲ ସେ ତା ବଳେ ତା ଢଲେ (ଅଜା),
(ଏବେ) ସ୍ୱାଧୀନ ଅମେତ ସଢଲେ, (ଛାଟି) ନେଲ ଯେ ତା ବଳେ
ତା ଢଲେ, ତହୁ ନ ପାରିବ ପଢ଼ିଛି ଅଢଲେ ଢାନ୍ଦଲେ କ ଦେବ
ବଢଲେ (ଦେଖି) ।୬୧। ପଠା ପଡ଼ି ବେଳେ ଭୂଲିବୁଁ, ଛଟ ପଟ
ହୋଇ ଝୁଲିବୁଁ, ଅମ୍ଭର ଏ ଦେଶ ଅମ୍ଭର ରାଜ୍ୟ ଭାଲୁ ଲଞ୍ଜି ଧରି
ବୁଲିବୁଁ (ପିଲା), (ଠିକ) ବେଳବେଳେ ଯେବେ ଭୂଲିବୁଁ, (ପଠା)
ପଠିରେ ଭୁଷ୍ଟାକୁ ଫୁଲିବୁଁ, ଭାଲୁ ଲଞ୍ଜିଠିକୁ ଧରି ବୁଲିଥିବୁଁ ଢେମନ୍ତେ
ତହୁଁ ମୁକୁଳିବୁଁ (ଢାହୁ) ।୬୨। ଲହୁଣି ପୁରିଛି ବେଢାରେ, ଗୋଡ଼ାଇ
ରଖିବ ଶିଢାରେ, ବିରାଡ଼ିକି ଢହୁ ଲାଗାଇ ଅସିବ ହୁଆବ ରଖିଛି
ଲେଖାରେ (ଲେଖି), (ପଛେ) ଲହୁଣି ଖୋଜିଲେ ବେଢାରେ, (କାହିଁ)
କେଢାକୁ ଥିବ ସେ ଶିଢାରେ, ଭଙ୍ଗା ଦେବା ତଳେ ହୁଆବ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଲେଖାରେ ମୁହିଁ ତଷା ତମ ଦେଖାରେ (ଥିବ) ।୬୩। ଡର ଥିଲା ଲୋକହସାକୁ, ଡରଥିଲା ପିଣ୍ଡା-ବସାକୁ, ଲୋକ ଅଜ୍ଞ ପୋକ ପିଣ୍ଡା-ବସା ମୂଢ ଦେ ଛାଡ଼େ ଏ ଶୁଭ ଦଶାକୁ (ଏବେ), (ଅଜ୍ଞ) ଦେ ଗୁହିଁ ବ ଲୋକ ହସାକୁ, (କଏ) ଶୁଣିବ କା ପିଣ୍ଡା-ବସାକୁ, ଲଭିଲେଣି ଏବେ ସେ ମୂଢ ଦଶାକୁ ଗଣିଲେଣି ବାସି ମଶାକୁ (ଖାଲି) ଗଣୁଛନ୍ତି ବସି ମୂଷାକୁ ।୬୪। ପୁରୁଣା ସମାଜ ଅଚାର, ଭାଙ୍ଗିହେବ ନବ ପ୍ରଚାର, ସାନଙ୍କୁ ବଢ଼ାଇ ନ ପାରିଲେ ନାହିଁ ବଡ଼ ଯାକ ହେବେ ବେକାର (ହେଲେ), (ଯାହା) ଅଛି ସମାଜର ଅଚାର, (ଭାଙ୍ଗି) ଗଢ଼ିବେ ନୂତନ ପ୍ରଚାର, ବଢିଥିଲେ ଯେତେ ହୁଅନ୍ତୁ ବେକାର ଏତକ ଏଷଣି ବିଚାର (ହେଲା) ।୬୫। ପାଞ୍ଚୋଟି ଅଙ୍ଗୁଠି ସମାନ, କର ଦେବା ଏକ ଗୁମାନ, ବଡ଼ସାନ ହେବେ ଗ୍ଲୋଟ ନ ଉଠିବେ ଜାଣିବ ଏତକ ପ୍ରମାଣ (ହେଲେ), (ବଡ଼) ଛୁଡ଼ ଛୁଡ଼ ହେଲେ ସମାନ, (ଟେଣ୍ଟି) ଯିବତ ଗୁମାନୀ ଗୁମାନ, ଛୋଟ ନ ଉଠନ୍ତୁ ଏତକ ପ୍ରମାଣ ବଡ଼ ଛୁଡ଼ ହେଲେ ସମାନ (ଏଥି) ।୬୬। ନିଶାକୁ ଥରେ ଯେ ଚୁଖିବ, ଗୁଣ୍ଡୁ ଗୁଣ୍ଡୁ ନିଶା ଲଖିବ, ଛଡ଼ାଇଲେ ତାକୁ ସେ କେବେ ନ ଛାଡ଼େ ଏଥିରୁ କାମ୍ପା ନ ଶିଖିବ (ଦେଖି), (ନିଶା!) ଚୁଖିଲେ ଥରେ ସେ ଲଖିବ, (ଜାଣି) କମାଇ ନିଶାକୁ ଚୁଖିବ, ଶେଷକୁ ସକଳ ସମ୍ପଦ ବିକିବ ନିଶାକୁ କେବଳ ଦେଖିଚ (ଜାଣ) ।୬୭। ନିଶା ଥିଲା ଯେତେ ପ୍ରକାର, ଗଲାଣି ବଢିଆ ଅଚାର ଧନ ନିଶା ମାନ ନିଶା ପୁଣି ଦେଖ ଯୁଦ୍ଧ ନିଶାର କା ବିଚାର (ଏବେ), (ନିଶା) ହେଲାଣିତ ନାନା ପ୍ରକାର, (କେମ) ଦେଖୁଛ ତାହାର ଅଚାର, ଯୁଦ୍ଧ ନିଶାର ଯା ବଢୁଛି ବିଚାର ସଂସାର ଛିଡ଼ିବ ସେ ଖାର (ଜାଳ) ।୬୮। ବଡ଼ ବଡ଼ ଜାତ ସଂସାରେ, ମାତିଲେଣି ଯୁଦ୍ଧ ନିଶାରେ, ଜାଣୁ ଜାଣୁ ଅପେ ଅପେ ଜଳି ଯିବେ ଜାଳି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହୁଂସାରେ, (ଖାଲି), [ବଡ଼] ଜାତ ଯାକ ଅଛ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଧ୍ୱଂସାରେ, (ମାତ୍ର) ଗଲେଣିତ ଯୁଦ୍ଧ ନିଶାରେ, କେହୁ ନ ପାରିବେ ରହି ଏ ସଂସାରେ କୁରୁବଂଶ ନାଶ ପଶାରେ (ହେଲା) ।୬୯। ବନ୍ଧନରୁ ଜାନ ଅରଜ, ଖୋଜିଲେ ପ୍ରକୃତ ମରଜ, ଭଷ୍ଟାପୁର ବର ପାଇ ସେ ଭଣ୍ଡାରୁ ଉଠିଲେଣି ଏବେ ଗରଜ (ଦେଖ), (ଥାଇ) ପ୍ରକୃତ ଦେବାଙ୍କ ମରଜ, (ନିଜ) ଧ୍ୱଂସ ବାଟ ତହୁଁ ଅରଜ, ଦେଖୁଛ କେମନ୍ତେ ଉଠନ୍ତି ଗରଜ ନିଜ ଧ୍ୱଂସ ବାଟ ସରଜ (ନିକେ) ।୭୦। ଧ୍ୱଂସ କାଳ ହେଲ ନିକଟ, ଏଡ଼ ନ ହେବ ସେ ସଙ୍କଟ, ତାହାର ସୂଚନା ଯେତେ ବିଡ଼ମ୍ବନା ବଢ଼ୁଛି ପାପର ପ୍ରକଟ (ଏବେ), (ପୂର୍ବ) ସୂଚନା ଆସୁଛି ସଙ୍କଟ, (ହେତୁ) ଗଲା ଅସତ୍ୟର ପ୍ରକଟ, କେହୁ ନ ଶୁଣିବେ ତାହାର ଆକଟ ଧ୍ୱଂସ କାଳ ହେଲେ ନିକଟ (ଜାଣ) ।୭୧। ଧରଣୀ ଅଥିର ହେଲଣି, ଭୂମିକମ୍ପ ଦେଖା ଦେଲଣି, ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଜାହୁଁ ଉଡି ମାଡ଼ିଆସି ଦେଶ ଦେଶ ତଡ଼ି ନେଲଣି (ଆଜି), (ଏତେ) ସଙ୍କେତ ଯେ ଦେଖା ଦେଲଣି (ନିକେ) ଧରଣୀ ଅଥିର ହେଲଣି, କେହୁ ନ ଦଅନ୍ତି ପାପକୁ ମେଲଣି ଧ୍ୱଂସ କାଳ ଦେଖା ଗଲଣି (ତେଣୁ) ।୭୨। ଯୁଦ୍ଧ ଅନଳରେ ଖେଳିଲେ, ଜଳି ଜଗତକୁ ଜାଳିଲେ, ଚିଅଁ ଶୁଖି ନାହିଁ ଧୂଅଁ ଲିଭି ନାହିଁ ପୁଣି ଖେଳିବାକୁ ଭାଳିଲେ (ଏବେ), (ଯେଉଁ) ନିଅଁରେ ଆପଣେ ଜଳିଲେ, (ପୁଣି) ଯାଇ ଦୁନିଆକୁ ଜାଳିଲେ, ଦାଗ ଶୁଖି ନାହିଁ ସବୁ ଯେ ଭୁଲିଲେ ବିନାଶ ପାଇଁକି ଭାଳିଲେ (ପୁଣି) ।୭୩। ପୁଣି ସେହି ନିଅଁ ଜାଳିବେ, ଜଳି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜାଳିବେ, ଧ୍ୱଂସ ମୁଖି ଧ୍ୱଂସ ସ୍ୱପନ ଦେଖିବେ ଆଗ ପଛକୁ କି ଭାଳିବେ (କେବେ), (ତାହା) ବୁଦ୍ଧିରେ କି କେବେ ଟଳିବେ, (ଧ୍ୱଂସ) ମୁଖକୁ ସେ ହେଲେ ଚଳିବେ, ଯାଉ ଯାଉଲଣି ଧ୍ୱଂସ ବେଗ ତାଙ୍କୁ ଭସ୍ମ ହେବାପାଏ ଜାଳିବେ (ପୂର୍ବ) ।୭୪। ଅଶାନ୍ତି ଅନଳ ହୃଦରେ, ଲୁଚି ରଖି ଉଉ ମୁଦରେ, ଶାନ୍ତି ନାମ ଧରି ସମିତି ଗଢନ୍ତି ଦାଉ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ସାଧିବାକୁ ବାଦରେ (ସିନା), (ନୁହେଁ) ଉଚ୍ଚା ଉଚ୍ଚ କେତେଡ଼ ଅଧରେ,
(ପୁଣି) ବଡ଼ା ବଡ଼ ଯେତେକ ବାଦରେ, ତାକୁ ଦୂର ଲୋକେ ଶୁଣନ୍ତି
ଖେଦରେ ନାନ୍ଦଲେ କି ହେବ ହୃଦରେ (କପଟତ) ।୭୫। ମାତ୍ର ସେତ
ଯୁଦ୍ଧ ମଦରେ, ଜାଳିବେ ଦୁନିଆ ବାଦରେ, ସେ ଦୁଃଖ ଅପୁଣ୍ଠି
ଅଗନ୍ତୁଁ ଦେଶର ଜଳୁଛନ୍ତି କେତେ ପ୍ରମାଦରେ (ଏବେ), (ଭୁଲ୍ଲା)
ଲୋଭୀଙ୍କର ଲୋଭ ମଦରେ (ଯୁଦ୍ଧ) ନ ଅଟୁଁ ଲୋକେ ପ୍ରମାଦରେ
ଦଳି ହୋଇ ବଳି ହୋଇ ଜଳୁଛନ୍ତି ଭଲ ଭଲ କେତେ ଖେଦରେ
(ଦେଖ) ।୭୬। ନିତ ଯେତେ ନୀତ ବଢୁଛି, ଅନୀତ ତା ସଙ୍ଗେ
ମାଡୁଛି, ଦେଶ ପରିସ୍ଥିତି ଅସ୍ଥିର ହେଲାଣି ସନ୍ତାପ କି କେବେ ଛାଡୁଛି
(ତଳେ), (ଯେତେ) ନିତନିତ ନୀତ ବଢୁଛି, (ଦୃତ) ଗତିରେ ଅନୀତ
ମାଡୁଛି, ଦେଶଠାରୁ ଗ୍ରାମ ତହୁଁ ଘର ଘର କାହାକୁ କି କାହୁଁ ଛାଡୁଛି
(ଭଦ୍ର) ।୭୭। କେତେ କେତେ ସାଧୁ ସେବକ, ହରାଇ ଦେଲେଣି
ବିବେକ, ଘଣ୍ଟାରେ ପଣ୍ଡିତ ବଣା ହୋଇ ହେଲେ ଗଣା ଗଣି ବେଲେ
ଅଲେଖ (ହେଲେ), (ଗଲା) ସେବା ବେଳେ ଥିଲା ଯେ ଟେକ, (ହଜି)
ଯିବାରୁ ସେ କାଳ ବିବେକ, ଦେଶକୁ ବିପତ୍ତି ଘୋଟି ଯାଉଅଛି କେ
ଚିହ୍ନିବ ଦେଖି କି ଭେକ (ଅଉ) ।୭୮। କଳା ବଜାର ଯେ ତୋଳିଲେ
ଧଳା ଘରେ କଳା ବୋଳିଲେ, ପୁଲା ପୁଲା କରି ଅନିଆ ଗିଳି ସେ
ଦୁନିଆକୁ ପୋଡ଼ି ଜାଳିଲେ (ସିନା), (କଳା) ବଜାର ଯେ ଅଟେଗ
ତୋଳିଲେ, (ବୁଝ) କେତେ ପୁଲା ପୁଲା ଗିଳିଲେ, ନିଜେ ଦମ୍ଭ
ହୋଇ ସିନା ସେ ଚଳିଲେ ଦୁନିଆ ଜୀବଙ୍କୁ ଜାଳିଲେ (ସେତୁ) ।୭୯।
କଳା ବଜାରକୁ ତାଡ଼ିବ, ତାଡ଼ିବ ତାଡ଼ିବ ରଡ଼ିବ, ପିଠି ମାଡ଼ ସେତ
ଭିଡ଼ ବସିଲାଣି ରଡ଼ିଲେ କି ଗଡ଼ ପଡ଼ିବ (ନିକଟେ), (ସେତ) ଟେର
ମାଡ଼ିଲାଣି ବଢ଼ିବ, (ତାକୁ) ଛାଟିଲେ ଆଉରେ ମାଡ଼ିବ, ମୂଳ ଯେବେ
ତାର ଖୋଳି ନ କାଟିବ ନାହାକା ଟେର ନ ଛାଡ଼ିବ (କେବେ) ।୮୦।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ନ ଘଟି ମିଳିବା ଧନକୁ, କେ ଛାଡ଼ି ପାରିବ ମନକୁ, ଅଣ୍ଟା ଗୁଣ୍ଡା
ନାମ ହେଲାଣି ପାଉଣା ଘୋଟିଲାଣି ସାଧୁ ଜନଙ୍କୁ (ଏବେ), (ଜମା)
ନ ମାଗି ମିଳିବା ଧନକୁ, (କିଏ) ଫେରାଇ ଦେଲାଣି ମନକୁ, ପାଉଣା
ଶବଦ ଅଙ୍କ ଏ ଧନକୁ ବଣା କଲ ସାଧୁ ଜନଙ୍କୁ (ହେଲେ) ।୮୧।
ବିଧାତା ତୋଳି କେ ଅଛନ୍ତି, କେହୁ ତ ଅଙ୍କ ନ ପୁଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ନୀତି
ସବୁ ଅନୀତି ହେଲାଣି ତାଙ୍କୁ ତ ମୂଳରୁ ପୋଛନ୍ତି (ଠେଲେଇ), (ଅଙ୍କ)
ବିଧାତା ଅଛନ୍ତି, ଅଛନ୍ତି, (ତାଙ୍କ) ନୀତି ଯାଉ ସବୁ ବାଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ
କଥା ଅଙ୍କ କେହୁ ନ ପୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ତ ମୂଳରୁ ପୋଛନ୍ତି (ଏବେ) ।୮୨
ସ୍ଥଳଚର ହେଲେ ଖେଚର, ଜଳଚର ହେବେ ଭୂଚର, କେ କ୍ଷମା
ଟଣିବ ବିଧାତା କ୍ଷମତା ଏତକ ଯାହାଙ୍କୁ ଗୋଚର (ଅଙ୍କ), (ଏହୁ)
ଏତକ ଯାହାଙ୍କୁ ଗୋଚର, (ସ୍ଥଳେ) ଥାଇଁ ହେବେ ନିଜେ ଖେଚର
ଜଳଚରକୁ ସେ କରିବେ ଭୂଚର ବିଧାତାଙ୍କୁ ନାହିଁ ଗୋଚର
(ଏହା) ।୮୩। ଭାଙ୍ଗିବେ ବିଧାତା ବଖୁର, ଉଠାଇଦେ ସବୁ ଅଖୁର
ନବୀନ ବିଧାନେ ଗଢିବେ ଭବନ କଲେଣି ଏବହୁଁ ପ୍ରଖୁର (ଶୁଣ),
(କମେ) ବୁଢ଼ତ ଯାଉଛନ୍ତି ଅଖୁର, (ପଣ୍ଡ) ହେଲାଣି ବିଧାତା ବଖୁର
ଧନ୍ୟ କହିବା ତ ଅଙ୍କ ଏ ପ୍ରଖୁର ଫଳେ ଦେଖ, କ୍ଷମା ପଖୁର
(ଏବେ) ।୮୪। ଜନ ଶକତର ପ୍ରଭାବ, ମନ ଶକତର ଅଭାବ, ଏ ଦୁଇ
ମେଳରେ କେମନ୍ତେ ଭାଳିବ ବଦଳି ନ ଯିବ ସ୍ୱଭାବ (ଭାହୁଁ),
(ଯହୁଁ) ମନ ଶକତର ଅଭାବ, (ଜନ) ସଂଖ୍ୟାରେ ଜନଙ୍କ ପ୍ରଭାବ,
କ୍ଷମାଇ ବଦଳି ନ ଯିବ ସ୍ୱଭାବ କାହାର ରହିବ କି ଭାବ (କାହୁଁ) ।।
ବିନାଶ ଲକ୍ଷଣ କହିବ, ଅଟେ ଅଟେ ଧ୍ୱଂସ ପାଇବ, ଧ୍ୱଂସ ହେବା
ଯାଏ ଥିବ ଯେତେ କାଳ ଯାବତ ଯାତନା ସହିବ (ନିଜେ), (କାହୁଁ)
କାହାକୁ କେମନ୍ତେ କହିବ, (କାହା) କହିବାରେ କିଏ ରହିବ,
ଯେ ଯେତେ କହିବ ସେ ସେତେ ସହିବ ମନ ତ ନିଜକୁ ଦହିବ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

(ନିଜ) ।୮୬। କୃଷ୍ଣ ଧନ ନିଜ ଜାନକୁ, ମାର ଧନ ନିଜ ମନକୁ, ଯାହା ହେବାର ତା ହୋଇ ଯାଉଥାଉ ନ ଭଢ ଏକଥା ଅନକୁ (ତେବେ), (ତୁଳା) ଗୁଞ୍ଜି କୃଷ୍ଣ ନିଜ ଜାନକୁ, (କଷ୍ଟି) ନ ଭାଳି ମାରବ ମନକୁ, ଯେ ନ ପାରେ ଯାଉ ସେ ଛଡ଼ାଅନକୁ ନ କହୁ ସେ ଅନ ଜନଙ୍କୁ (କଷ୍ଟି) ।୮୭। କହିଲେ କେହି ନ ଶୁଣିବେ, ଅବିବେକ ବୋଲି ମଣିବେ, ଜାଣିଲେ ବିରୋଧ କରୁଅଛୁ ଦେଖି ତୁଚ୍ଛାଠାକୁ ସିନା ଝାଣିବେ (ତାକୁ), (କଷ୍ଟି) ନ କହିଲେ ତାହୁଁ ଜାଣିବେ, (ତୁଚ୍ଛା) ଅମଣିଷ କପାଁ ମଣିବେ, କଏ ଅବା ଭାହୁଁ ପାର୍ବିକ ଝାଣିବେ ଥିବା ନ ଥିବା ନ ଗଣିବେ (ଛାର) ।୮୮। ସାର ଯୁକ୍ତି ଏହି କାଳକୁ, ଜଟି ରହିଥିବ ବେଳକୁ, ଦୂରେ ରହି ଖାଲି ଗୃହିଁ ବହିଥିବ ନ ଦେଖିଲ ପଡ଼ି ଖେଳକୁ (ଦେଖି) (ଯେତେ) ଦୂରରେ ରହି ଏ ବେଳକୁ, (ଗୃହିଁ) ରହିଥିବ ଏହି ଖେଳକୁ, ତେବେ ନ ପଶିବ ତାହାର ମେଳକୁ ମଙ୍ଗଳ ଜାଣ ଏ କାଳକୁ (ହେଲେ) ।୮୯। ବାନ୍ଧନ୍ତୁ ଯେ ମେଳ ବାନ୍ଧିତେ, ସୂନାରେ ଭାତ ସେ ରାନ୍ଧିବେ, ମୂଢ ଜନେ କ୍ରୋଧ ସମାଳି ନ ପାରି ଧାଇଁ ଧାଇଁ ତୁଚ୍ଛା କାନ୍ଦିବେ (ସିନା), (ଯେ ତ) ମେଳ ବାନ୍ଧିବାର ବାନ୍ଧିବେ, (ସୂନା) ଗୃହଳରେ ଭାତ ରାନ୍ଧିବେ, ମୂଢ ଜନଙ୍କୁ ସେ ତୁଚ୍ଛାକୁ ଛନ୍ଦିବେ ଦୁଃଖେ ପଡ଼ି ମୁଖେ ବନ୍ଦିବେ (ତାଙ୍କୁ) ॥ ମେଳର ଶକତି ପ୍ରବଳ, ମେଳଠାରେ ସବୁ ଅବଳ, ମେଳ ବାନ୍ଧିବାର ଯେ ଜାଣେ କୌଶଳ ସେହି ଏକା ଅଟେ ସବଳ (ଜାଣ) (ମେଳ) ଉରେ ମିଳି ଯିବେ ଦୁର୍ବଳ, (ଜାଣି) ମେଳର ଶକତି ପ୍ରବଳ, ତାକୁ ରୋଧିବାକୁ ତାହାର କି ବଳ ଜଣା ଶୁଣା ଅଛି ଅବଳ(ଲୋକେ) ।୯୧ ମାନ କି ନ ମାନ ଧାତାଙ୍କୁ, ନ ମାନ ଆପଣା ପିତାଙ୍କୁ, ପିତାଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ବଡ଼ ହୋଇଅଛ ତାହୁଁ କାଟିବ ଏ କଥାକୁ (କଏ) (ଏତେ) ଦେଖି ଦେଖି ଲତା ଲତାକୁ, (ତାହୁଁ) କେମନ୍ତେ କାଟିବ ଧାତାଙ୍କୁ,

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଅଙ୍କ ଯେ ବୋଲଇ ଅପଣା ପିତାଙ୍କୁ ବଙ୍କ ସେ ବୋଲିବ କେ ତାଙ୍କୁ
(ତାହୁଁ) ।୧୨। ପାଶୋର ଅପଣା ଅଗତ, ହୋଇଗଲେ ସବୁ ପତିତ
ଦେଶହିତ ପାଇଁ ସିଧା ପଞ୍ଜାଣି ହେଲେଣି ଏଣିକ ବ୍ୟଥିତ (ଯେତେ),
(ଯେବେ) ଛାଡ଼ିଲେ ଯେ ଯାହା ଅଗତ, (ସତେ)ସତେ ହେବ ଦେଶ
ଉଥିତ, ଦେଖିଲେ ଫଳରେ ବଳେ ବଳେ ସବୁ ଛାଡ଼ିବେ ଯେ ଯାହା
ଅଗତ (ଅତେ) ।୧୩। ଥିଲ ଯା ଅମର ସଂସ୍କୃତ, ଘଟିଲ ତହୁଁରେ
ବିକୃତ, ପରାଧୀନ ହୋଇ ହରାଇ ସାହିତ୍ୟ ବଦଳି ଯାଇଛି ପ୍ରବୃତ୍ତି
(ଏବେ), (ଭୁଲି) ଗଲୁଣି ଯା ଅମ ସଂସ୍କୃତ, (ଅମେ) ହରାଇ ସାହିତ୍ୟ
ପ୍ରବୃତ୍ତି, ତହୁଁ ଘଟିଅଛି ଯେତେ ଯା ବିକୃତ ଯେତେବେ କି ସତେ
ସୁକୃତ (ଅଉ) ।୧୪। ଜନମ ଲଭିଛି କୁଳରେ, ଧର୍ମ ଥିଲ ଜାତି
ମୂଳରେ, ବିଧର୍ମୀ ହେବାରେ ପଡ଼ି ଏତେ କାଳ ସ୍ୱଧର୍ମ ଛାଡ଼ିଛୁଁ ଫଳରେ
(ଅତେ), (ଅମେ) ପରାଧୀନ ହେବା ଫଳରେ, (ଯାହା) ଧର୍ମ ଥିଲ ଜାତି
ମୂଳରେ, ଧର୍ମକୁ ପାଶୋର ଅଜ୍ଞ ଏତେ ସବୁ ଧର୍ମଛଡ଼ା ମୋହ ବଳରେ
(ଅତେ) ।୧୫। ଅମର ନୈତିକ ଶକତି, ଘଟାଇବ ଦିନେ ମୁକତି,
ଜାଣି ସେ ଫିରିଙ୍ଗି ବଢାଇ ଥିଲେତ ତାଙ୍କ ଠାରେ ଅମ ଭକତି (ସିନା),
(ସେହି) ଅହିଂସା ନୈତିକ ଶକତି, (ବଳେ)ମହାତ୍ମା ଅଣିଲେ ମୁକତି,
ଛଡ଼ାଇ ନ ପାରୁଁ ଫିରିଙ୍ଗି କାରତ ହୃଦେ ମାଡ଼ିଛି ସେ ଭକତି
(ଅମ) ।୧୬। ବନ୍ଧା ଗୋରୁ ଦାନ ବେଳରେ, ଫିଟାଇ ଦେଖୁଛ ଫଳରେ
ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ଅସି ମୋଟେତ ବାନ୍ଧ ବୋଲି ଛୁଡ଼ା ହୁଏ ଖୁଣ୍ଟ ମୂଳରେ
(ସେ ତ), (ଅତେ) ଅସି ଦେଖ ଖୁଣ୍ଟ ମୂଳରେ, (ଛୁଡ଼ା) ହୁଏ ସେ
ଅଭ୍ୟାସ ଫଳରେ, ସେହି ଭଳି ସିନା ଅଭ୍ୟାସ ଅମର ନ ଛାଡ଼ୁ ଅମେ
ଏ କାଳରେ (ଛାଡ଼) ନ ପାରୁଁ ଅଭ୍ୟାସ ଫଳରେ ।୧୭। ନିଜ ନୀତି
ଛାଡ଼ି ସାରଛୁଁ, ପର ନୀତି ଭିଡ଼ି ଧରଛୁଁ, ଘାଣ୍ଟି ହେଉଥିବା ଯେତେ
ଭାଳ ଯାଏ ସେ ନୀତି ଛାଡ଼ି ନ ପାରଛୁଁ (ଅମେ), (ଅମ) ଅଗତକୁ ଅମେ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ସାରିଛୁଁ, ଏବେବ ପର ମାଡ ଧରି ସାରିଛୁଁ, ସବୁଁ ଏବେହ ଗୁଡ ନ ହୁଏ
କମାଇ ଯେହୁ ମାଡ ଭିଡ଼ ଧରୁଛୁଁ (ଅଟମ) ।୯୮। ଅମ ମାଡ ଥିଲ ଧରମ,
ଧରମେ ନିହତ କରମ, ସେ ମାଡ ଏବକୁ ଅମାଡରେ ଗଣ୍ଡା କହୁବାକୁ
ଟେବେଡ଼େ ସରମ (ଅକ୍ତ), (ଭୁଲ), ଗଲ୍ଲଣି ଧରମ ମରମ, (ବୁଢି) ହୋଇ
ଯାଉଅଛି ଭରମ, ପାପ ପୁଣ୍ୟ ବୁଝି ନ ପାରୁଁ ଏଣିକି ନ ବୁଝି କି କରୁଁ
କରମ (ନିକେ) ।୯୯। ବକ ପ୍ରାୟ ଠକ ସାଜିବ, ଧ୍ୟାନ କରି ମୀନ ଭୁଞ୍ଜିବ,
ପଙ୍କ ପାଣି ପିଇ ଧୋଇ ଫର ଫର ଉପରକୁ ସଫା ସଜିବ (ଏବେ),
(ଏହୁ) ଦୁଗତ ଏତକ ଖୋଜିବ, (ସଦା) ଧ୍ୟାନକରି ଧନ ଭୁଞ୍ଜିବ,
ଜ୍ଞାନ କଥା କହୁ ଜନଙ୍କୁ ରଞ୍ଜିବ ଭୁଲୁଥିବ କାକୁ ଗଞ୍ଜିବ(ସଦା) ।୧୦୦।
ଚିଟିକୁଣି ନାଆଁ ପଡ଼ୁରେ, ଗୋଡ଼ାଇବ ଯେହୁ ମିଛରେ, ଧାଇଁ ଧାଇଁ
ଶେଷେ ଥକା ହୋଇ ଯିବ ଧକା ଖାଇବ ସେ ଗଛରେ (ହେଲେ),
(ଯେବା) ଧାଇଁବ ଅଟଳପ୍ରା ପଛରେ, (ଧକା) ଖାଇବ ସେ କାହିଁ
ଗଛରେ, ବକା ହୋଇ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ସେ ମିଛରେ ଥକା ହୋଇଯିବ
ପଛରେ (ସେତ) ।୧୦୧। କ୍ଷମତା ଲେଉଡ଼ିବା ସରଳ, ଚଳାଇ ଜାଣିବା
ବିରଳ, ଚଳାଇବା ଦୋଷେ ସେ କ୍ଷମତା ଶେଷେ ପାଲଟି ହୁଅଇ
ଗରଳ (ହେଲେ), (ଅଜ) କ୍ଷମତା ମିଳିବା ସରଳ, (ତାକୁ)ଚଳାଇବା
ମାଡ ତରଳ, ପାଲଟି ଯାଉଛି ତେଣୁ ସେ ଗରଳ ସୁଅ ଫଳ ଅତ
ବିରଳ (ତହୁଁ) ।୧୦୨। କ୍ଷମତା ଲୋଭୀଙ୍କ ହାତରେ, ବିପରୀତ ଫଳ
ଫଳନ୍ତରେ, ଶିଶୁ ହାତେ ସଞ୍ଜି ବଡ ଦେଲପରି ଉପୁଜାଏ ଭୀତ ଚିତ୍ତରେ
(ହେଲେ), (ଥିବ) କ୍ଷମତା ଯାହାଙ୍କ ହାତରେ, (ଯେବେ) ବୁଝି
ନ ଜାଣିବେ ହୃଦରେ, ଫଳ ଯା ଫଳିବ ସେ ବିପରୀତରେ ବିଗୁଡ଼ୁଥିବଟି
ଚିତ୍ତରେ (ସଦା) ।୧୦୩। ଆକାଶ ବିମାନ ଚଢ଼ିବ, ଗଗନେ ଯେ
ସଦା ଉଡ଼ିବ, ବିମାନ ଶବଦେ ମହୀ କମ୍ପୁଥିଲେ ତା କାନେ କିଛି
ନ ପଡ଼ିବ (କେବେ) (ଯେହୁ) ବିମାନରେ ବସି ଉଡ଼ିବ, (ଯେତ)

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଗନ ଶୋଭାରେ ବୁଡ଼ିବ, ଭୁବନରୁ ଯେତେ ଯେ ଉଡ଼ ଘୁଡ଼ିବ ତା
ଭାବନ କଷ୍ଟ ନ ପଡ଼ିବ (ଜାଣ) ।୧୦୪। ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଗୀତାରେ
ଚୈତନ୍ୟ ଧରମ ଶତାରେ, ରହିଗଲା ପଛ ମହାତ୍ମାଙ୍କ ତ୍ୟାଗ ରହିଯିବ
ପଥି ପୃଷ୍ଠାରେ (ଖାଲି), (ଗୀତା) ବାନ୍ଧ ପୂଜା କରୁଁ ପିଢ଼ାରେ, (ଧର୍ମ)
ବିଜ୍ଞାପନ ଯେତେ ଶତାରେ, ଭଲେ ଯା ମହାତ୍ମା ଦେଶଶ୍ରୀ ଶାନ୍ତାରେ
ରହିବ ସେତକ ସ୍ମୃତାରେ (ପଥି) ।୧୦୫। ସ୍ୱଦେଶହିତ ଶିକ୍ଷା ବିଫଳ
ନିଜ ହିତ କିମ୍ବା ସଫଳ, ଥିଲେ ଅଜ୍ଞ ଗାନ୍ଧି ହେଲେ ଭାନ୍ଦ ଭାନ୍ଦ
ସହ୍ନ ନ ପାରନ୍ତେ ଏ ଫଳ (ଦେଖି), (ସାଥି) ଜୀବନ ଶାନ୍ତାରେ କୁଫଳ
(ଦେଖ) ମଙ୍ଗଳ କାମନା ବିଫଳ, ଦେଖି ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ନିଷ୍ଠୁ ଏତା
ଫଳ ହତ୍ୟା ତାଙ୍କ ଶାନ୍ତା କୌଶଳ ।୧୦୬। ଅହିଂସା ଧରମ ଭାଙ୍ଗିଲ,
ଇଂରାଜ ଜାତଙ୍କୁ ତଡ଼ିଲେ, ଯାଙ୍କ ପାଇଁ ଭଲେ ତାଙ୍କ ଅମୀତରେ
ବାନ୍ଦ କାଟି ମନ୍ତ୍ରୀ ଘୁଡ଼ିଲେ (ସେତ), (କେତେ) ଅଶାନ୍ତା ପନ୍ଥା ସେ
କାଟିଲେ, (ବିନା) ରକ୍ତରେ ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ତଡ଼ିଲେ, ଭାବ ଫଳ ଆଶା ଯନ୍ତୁଁ
ସେ ଘୁଡ଼ିଲେ ରକ୍ତ ବଳି ଦେଇ ଉଡ଼ିଲେ (ନିଜ) ।୧୦୭। ତ୍ୟାଗ
ଧର୍ମ କାହିଁ ବୁଡ଼ିଲା, ଭୋଗ ଧର୍ମ ବଢି ବଢ଼ିଲା, କ୍ଷମତା ମୋହରେ
ଅନ୍ଧ ହେଲେ ସବେ ହାହାକାରେ ଦେଶ ଗଢ଼ିଲା (ଅଜ୍ଞ), (କେତେ)
କାହାର ସୁବିଧା ବଢ଼ିଲା, (ଦେଖ)ଶାନ୍ତ ସୁଖ ସବୁ ଛୁଡ଼ିଲା, କେତେ କା
ଅମୀତ ମୀତକୁ ତଡ଼ିଲା ବିପତ୍ତିରେ ଦେଶ ବୁଡ଼ିଲା (ଘୋର) ।୧୦୮।
ଦଳା ଦଳି ଏତେ କାହିଁକି, ଦଳର କ୍ଷମତା ପାଇଁକି, କ୍ଷମତା ମୋହରେ
କି କରି ଗଲଣି ଦେଶ ଦଶା ଦଶୁନାହିଁ କି (ଏବେ), (ଥରେ)ଦେଶକୁ
ଗୁହିଁବ ନାହିଁ କି, (ଖାଲି) ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ଚିନ୍ତି ପାଇଁକି, ଦଳ ବଢିବାକୁ
କେବଳ ଗୁହିଁକି ଦେଇଁବ ଯହିଁକି ତହିଁକି (ଏବେ) ।୧୦୯। ଅଭାବ
ନାହିଁତ କଥାରେ, ଅଭାବ ନାହିଁତ ମଥାରେ, କଥାର ମଥାର
ଯେତେ କସରତ କାମବେଳେ ସବୁ ବୃଥାରେ (ଦେଖ), (ଦେଶ)

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ପଦ୍ମକୁ କଥାରେ, (ଫଣ୍ୟା) ନିତ ବଢୁଅଛୁ ମଥାରେ, ଦେଶ ଦୁଃଖ ନାଶ ନ ହେଲେ ଲଜ୍ଜାରେ କଥା ମଥା ବୃଦ୍ଧି ବୃଥାରେ (ସିନା) ॥ ଅକ୍ଷମ ହାତରେ କ୍ଷମତା ଭୁଲାଇବ ଆଗେ ସମତା, ଅଳ୍ପ ପର ପଣି ମୂର୍ତ୍ତିକ ବଳରେ ହରାଇବ ସବୁ ମମତା (ନିଶ୍ଚିତ), (ଅଗୋ)ଗିଳାବ ହରାଇ ମମତା, (ତାହୁଁ) ରଖିବ ସେ ତହୁଁ ସମତା, ସେହୁ ଭଲ ଜାଣି କ୍ଷମ ସଙ୍କଟ ଅକ୍ଷମ ହାତରେ କ୍ଷମତା (ହେଲେ) ।୧୧୧। ଭୁଲ ମହାତ୍ମାଙ୍କ ତ୍ୟାଗକୁ, ଭୋଗକୁ ଥୋଇବା ଆଗକୁ, ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ମୁଣ୍ଡାଇ ମୂର୍ଖଙ୍କୁ ଭଣ୍ଡାଇ ହରାଇବା ହେଲେ ଯୋଗକୁ (ଜାଣ), (ଯେବେ) ଭୁଲିଯିବା ତାଙ୍କ ତ୍ୟାଗକୁ, (ଆମେ) ଭୋଗକୁ ଥୋଇବା ଆଗକୁ, ଯେତେ ତୋଷାଇବା ଏ ସ୍ୱାର୍ଥ ବେଗକୁ ହରାଇବା ଶୁଭ ଯୋଗକୁ (ଆମେ) ।୧୧୨। ନିଶ୍ଚିତକୁ କମା ଛାଡ଼ିବା, ଅନିଶ୍ଚିତ ପଛେ ମାଡ଼ିବା, ଅନିଶ୍ଚିତ ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ହରାଇ ଅବିବେକ ହୋଇ ବୁଡ଼ିବା (ହେଲେ), (କମା) ନଭଳ ଭୁଟ୍ଟାକୁ ଛାଡ଼ିବା. (ଯାହା) ଅଛି ତାକୁ ଆଗେ ଗଢ଼ିବା, ଯାହା ନାହିଁ ତାହା ପଛରେ ଭିଡ଼ିବା ସକଳ ହରାଇ ବୁଡ଼ିବା (ସିନା) ।୧୧୩। ଭାଇ ଶୋଇ ଥାଉ ଭୋକରେ, ତାକୁ ନ ଖୋଜିବା ଲୋକରେ, ଅତିଥି ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆୟୋଜନ ଦେଖାଇବା ମିଛ ଲୋକରେ (ସିନା), (ଭାଇ) ନ ଖାଇ ମରୁଛି ଭୋକରେ, (ତାକୁ) ନ ଖୋଜିବା ହେଲେ ଦୁଃଖରେ, ଅତିଥିଙ୍କୁ ଡାକି ଖୋଇବା ସୁଖରେ ଦେଖାଇବା ମିଛ ଲୋକରେ (ଖାଲି) ।୧୧୪। ଜନ ସେବା ଅତି ଉଦାର, ଭାଇ ସେବା କୋଟେ ନିନ୍ଦାର, ନିଜ ଭାଇ କମା ଜନରେ ନ ଯିବ ତାଙ୍କୁ ନ ମିଳିବ ଉଧାର (କେବେ), (ଭାଇ) ଭୋକରେ ଖୋଜିଲେ ଉଧାର (ତାକୁ) ମୁଠାଏ ନ ଦେବା ଉଧାର, ଏ ମିଛ କେମନ୍ତେ ନୁହଇ ନିନ୍ଦାର ସେବ ବ୍ରତ ଯେବେ ଉଦାର (ଜନ) ।୧୧୫। ମନୁଷ୍ୟର ତୃଷ୍ଣା ଗରବ, ସୃଷ୍ଟିକରେ ନାନା ପରବ, ଗରବରୁ ଯେତେ ସମର ଉଆଣ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ସମର ନାଶଇ ସରବ (ହେଲେ), (ସେତେ) ସମର ମୂଳରେ ଗରବ, (ଭସ୍ମା) ଭସ୍ମିରୁ ଉଠଇ ପରବ, ମସ୍ମର ହୋଇ ଦୁଅନ୍ତି ଖରବ ଦବଇ ବସନ୍ତ ସରବ (ଶେଷେ) ।୧୬। ଅଧ ବଳ ତାର ଗରଳ, ଜଳର ସଙ୍ଗତ ତରଳ, ଜଳ କର ପାରେ ତରଳ ଗୁଣରେ ଅଧ ଗରଳକୁ ସରଳ (ହେଲେ), (ଏଧ) ସଙ୍ଗତ ବୁଝିବା ବିରଳ, (ଥରେ) ବୁଝିନେଲେ ସବୁ ସରଳ, ପ୍ରତ୍ୟୋଗର ବାଟ ଜାଣିଲେ ଗରଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରେ ହୋଇ ତରଳ (ହେଲେ) ।୧୭। ଜଗତ ଜନଙ୍କ ହିତରେ, ଯେତେ ଗାଉଥିଲେ ଗୀତରେ, ହିତେ ବିପରୀତ ଫଳ ଫଳୁଥିବ ସ୍ୱାର୍ଥ ଚିନ୍ତା ଥିଲେ ଚିତ୍ତରେ (ଛଳେ), (ଯେବା) ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଚିତ୍ତରେ, ଫଳ ବିପରୀତ ହେବ ତ ତାହୁଁ ନେ କଳ୍ପିତ ଥିଲେଟି ଭିତରେ (ଛଳେ) ॥ ଯେତେ ଯେ ଶକତ ପ୍ରବଳ, ଯାହାର ସମ୍ମୁଖେ ଦୁର୍ବଳ, ଧନ ବଳ ଜନ ବଳ କଳ ବଳ ସବୁବଳ ତାହୁଁ ଅଚଳ (ହେଲେ), (ମୂଳ) ଯାହାର ବଳ ପ୍ରବଳ, (ଆଜ) ସବୁ ବଳ ତାହୁଁ ଦୁର୍ବଳ, ଧନ ବଳ ଜନ ବଳ ଆଉ ବଳ ଯେତେ ଯାହା ସବୁ ଅବଳ (ଜାଣି) ।୧୯। କଳି ଯୁଗ ସର ଯାଉଛି, ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଇ ଦେଉଛି, ଜନ ସମାଜକୁ ଅରଗଳି ମୁଖେ ଧର ଧର ଟାଣି ନେଉଛି (ଦେଖ) (ବଳି), ଦେବା ପାଇଁ ଟାଣି ନେଉଛି, (କଳି) ସରିବା ସଙ୍କେତ ଦେଉଛି, ଜନ ଗତି ମତି ଗତିରୁ ଏତିକି ଝଲି ଜଳି ଜଣା ଯାଉଛି ।୨୦। ଭୁଲି ଗଲେଣି ନିଜ ଅତୀତ, ହୋଇ ତ ଗଲେଣି ପତିତ, ନିଜ ପନ୍ଥା ଛାଡ଼ି ପର ପନ୍ଥା ଧରି ହେଉଛ ଥାଇଁ ଯେତେ ବ୍ୟଥିତ (ଏବେ), (ଅଜ) ସେ ଯେତେ ନିନ୍ଦଲି ଅତୀତ, (ସେହି) ମଣିଲି ସେ ତାର କୃତିତ୍ୱ, କାଳ ବିପରୀତ ହିତକୁ ଅହିତ ଯେ କରେ ସେ ଶିରେ ଉଥିତ (ଅଜ) ।୨୧। ପିତୃ ପିତାଙ୍କର ସରଣୀ ବାପା ଅଜାଙ୍କର କରଣୀ ପୋଡ଼ି ଜାଳି ଦେଇ ଲେଉଟିଲେଣି ଏବେ ଗଢିବେ ନବୀନ ଧରଣୀ (ବୋଟେ), (ପର)

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ସରଣୀକୁ କର ବରଣି, (ନିଜ) ମାତାଙ୍କୁ କଲେଣି ବୈରଣୀ ମନୁଷ୍ୟର
ଧର୍ମ ହେବ ଅପକର୍ମ (ନବ) ଭୁବନର ହେବ ତରଣୀ ।୧୨୨। ସୃଷ୍ଟିର
ପ୍ରଳୟ ବେଳକୁ, ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲଣି ତଳକୁ, ସୃଷ୍ଟି ନାଶ ପାଇଁ ଦୁଷ୍ଟ
ବୁଦ୍ଧି ଯେତେ ପ୍ରବଳ ହେଲା ଏ କାଳକୁ (ଅତ), (ଦୃଷ୍ଟି) ବଦଳି
ଗଲା ଏ କାଳକୁ, (ସୃଷ୍ଟି) ଝୁଲଟି ପଡ଼ିବ ବଳକୁ, ଦୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ଦୋଷେ
କୃଷ୍ଟି ଧ୍ୱଂସ ହେଲେ ନଷ୍ଟ ହେବା ଯୋଗ ଫଳକୁ (କ୍ଷାନ୍ତି) ।୧୨୩।
ତାହାକୁ କେହୁ ନ ମାନିବେ, ହୃତ ଅହିତ ନ ଚିହ୍ନିବେ, ଯାହା
ମନ ଯାହା ସେ ତାହା କରିବେ ଅବା କାହାକୁ ଖୁଣିବେ (କିପାଁ),
(କିଏ) ତାହାକୁ କେମନ୍ତେ ଗୁଣିବେ, (ଜ୍ଞାନେ) ନିଜକୁ ଅଖଣ୍ଡ ମଣିବେ
ଯେତେ ଯେ ଦୁର୍ଗୁଣ ସବୁ ଅଛେ ଥୋଇ ସୁଗୁଣ ବୋଲି ସେ ଭଣିବେ
(ସବୁ) ।୧୨୪। ବିଶ୍ୱ ବିଧାତାଙ୍କ ପ୍ରଭାବ, ଭଙ୍ଗି ଦେବା ପାଇଁ ଏ ଭାବ
ଭାବିଲେଣି କେଉଁ ଗୁଣେ ସେ ଅଧିକ ନରଠାରେ କିସ ଅଭାବ ?
(ଯେବେ) ମନ ଛୁଇଁଲଣି ଏ ଭାବ, (କାହିଁ) କେ ବୁଝିବ ନିଜ
ଅଭାବ ଲିଭୁଛିଣି ଦୀପ ଶିଖାକୁ ପତଙ୍ଗ ଦେଉଁବ ଏ ତାହା ସ୍ୱଭାବ ।୧୨୫।

—— ✵ ——

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଜାତି ପ୍ରେମ

ଆଜ ଜାତି ପ୍ରେମ ଗଲାଣି ଉଡ଼ି, ଥିଲୁ ପରାଧୀନ ହେଲୁଣି ସ୍ୱାଧୀନ ନ ଆସିଲା ଜାତି ପ୍ରେମ ବାହୁଡ଼ି । ଆସୁଛି ମାଡ଼ି ରଣ କୁହୁଡ଼ି, ଗଲୁଣି ଜାତି ପ୍ରେମକୁ ଛାଡ଼ି ।୧। ମନେରଖିବା ଆଜ ଗୁମର କଥା, ହେଜିଲେ ଅତୀତ ନ ହେବା ପତିତ କଲେ କଲେ ଟେକି ଉଠିବା ମଥା । ବଢ଼ିଲେ ଜାତି ପ୍ରେମ ମମତା, ପଛକୁ ନ ମଣିବା ଅପଥା ।୨। ଛୁଟୁ ନ ଭାବିବା ଝାଟିକି ନିଜକୁ, ଜାତି ରକ୍ତ ଆମ ଅଙ୍ଗରେ ଖେଳୁଛି ତା ଗତି କଦାପି ନୋହେ ତଳକୁ । ହଟିବା ଯେବେ ଉର୍ କାଳକୁ, ଛୁଟିବା ନିଜେ ନିଜ ମନକୁ ।୩। ଜାତି ପ୍ରେମ ସୁଧା ଅତି ପବିତ୍ର, ସ୍ୱାର୍ଥ ତା ସହିତେ ଭଲେ ମିଶାଇଲେ ବିକୃତ ବିକାର ଭାବ ବଟିବ । ବଦଳି ଯାଏ ଲୋକ ଚରିତ୍ର, ନ ହୁଏ କାର ମିତ୍ର ଅମିତ୍ର ।୪। ଜାତି ପ୍ରେମ ଥରେ ଉଠିଲେ ଜାଗି, କଲେ କଲେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିତ ଲୁଚିଯିବ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ କେହି ହେବାକୁ ତ୍ୟାଗୀ । ସମସ୍ତେ ହେବା ସୁଖରେ ଭାଗୀ, ଭୁଞ୍ଜିବା ଫଳ ସମସ୍ତେ ଲଗି ।୫। ଛୁଟିବାରୁ ଜାତି ପ୍ରେମ ଆଦର, ଜାତିକୁ ଗୁହାଁଲେ ବାନ୍ତ ମାତୃଅଙ୍କୁ ବଢ଼ୁଛୁ ଅଜାତି ଦେଖି ଆଦର, ଅଭାବେ ଖାଲି ଜାତି ପ୍ରେମର ଏତିକ ଦାଉ ଏହି ବେଗର ।୬। ଆମର ଅତୀତ ଜାତି କାହାଣୀ, ଏହି ବେଗ ଯୋଗେ ଗଲୁଣି ପାଶୋରି ଶୁଣିଲେ କାନକୁ ପିତା ହେଲାଣି ବିଭବ ଯେତେ ବୁଡ଼ି ଗଲାଣି ଶୁଣିବ କିଏ ଗର୍ବ କାହାଣୀ ।୭। ସହି ହେଉନାହିଁ ଏହି ଦୁଃଖ ଦାଉ, ପଡ଼ି ପଡ଼ି ବୁଡ଼ି ଯିବାକୁ ବସିଲୁ ସତେକି ଏ ଜାତି ରହିବ ଆଉ । ଜାତିକୁ ଯେବେ ଜାତି ନ ଗୁହାଁ, ସେ ଜାତି ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବ କାହୁଁ ।୮। ଜାତି ଜାତି ଘୋଷୁ ଥିବା ମୁଖରେ ଜାତି-ଘାତି ନୀତି ଯେତେ ଖଞ୍ଜୁଥିବା ଜାତିକୁ ପୋତିବା ପାଇଁ ଗାତରେ, ଚେତିବା କାହୁଁ କେବେ ଚିତ୍ତରେ, ନ ଥିଲେ ଜାତି ପ୍ରୀତି ଅନ୍ତରେ ।୯।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ତ୍ୟାଗ ବଳରେ, ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇ ମାତି ଉଠିଲେଣି
ସମସ୍ତେ ଯେ ଯାହା ଜାତି ନପ୍ରେମରେ । ଆମେ ତ ଭ୍ରମୁ ଥାଉଁ ଭ୍ରମରେ,
ହରାଇ ଦମ୍ଭ ଜାତି ପ୍ରେମରେ ।୧୦। ଆମ ଦୁଃଖ ଦଶା ଦଏ ଚେତାଇ,
କି ଥିଲୁଁ କି ହେଲୁଁ ପୁଣି କିସ ହେବୁ ସତେକି ଏ ଜାତି ରହିବ
ନାହିଁ । ରହିବ ଅଥ କାହିଁ କି ପାଇଁ ଭାବିଲେ ମୁଣ୍ଡ ଦଏ ବୁଲାଇ ।୧୧।
ହେଜିବା ନାହିଁ କି ଏତିକି ଥରେ, ସ୍ୱାର୍ଥ ପରିହରି ଦେଶକୁ ସୁମରି
ଲଢିବା ନାହିଁ କି ଜାତି ହିତରେ । ଲଗିଲେ ସ୍ୱାର୍ଥ ମୁକ୍ତ ଚିତ୍ତରେ
ସୁଫଳ ମିଳିଯିବ ସତ୍ୱରେ ।୧୨। ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ବାଣୀ ହେଜିବା,
ଜାତି ପ୍ରେମ ବହ୍ନି ହୃଦେ ହୃଦେ ଜାଳି ଜାତିଦ୍ରୋହ ନୀତି ମୂଳ
ଛେଦିବା । ମରିବା ଜାତି ପ୍ରେମେ ମାତିବା, କି ପାଇଁ ଜାତି ପାଇଁ ଉଠିବା ।।
ଆମେ ଯେତେକ ଭାଇ ଯେ ଯହିଁ ଥାଉଁ, ମାତାଙ୍କ ସ୍ନେହରେ ଥରେ ଛନ୍ଦି
ହେଲେ ଭେଦ ଭାବ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ । ଗୋପନେ ହୃଦେ ଯେ ପ୍ରେମ
ଥାଇ, ଉଠିବ ଫୁଟି ଲୁଚିବ ନାହିଁ ।୧୩। ଆମ ଜାତି ପ୍ରେମ ଧର୍ମ ଅମର
ଶିଥିଳ ହେବାରୁ ପରଙ୍କୁ ଲୋଡୁଛୁ ଆମ ଘର ଅସି ସମାଳ ଧର । କି ହେଲୁ
ଗୃହ ନ ପାରୁ ଘର, କହିବା କେଉଁ ମୁଖେ ଗୃହର ।୧୪। ଜାତି ହୋଇ
ରହିବାକୁ ଦେଶରେ, ଅଟେ ଲୋଡ଼ା ନିଜ ଜାତିର ଶକତି ଛନ୍ଦା ଛନ୍ଦି
ହୋଇ ଜାତି ପ୍ରେମରେ । ନ ଥିଲେ ଦମ୍ଭ ଜାତି ଭିତରେ, ପଡ଼ିବା ଝୁଣ୍ଟି
କାହିଁ ଖାତରେ ।୧୬। ଘରବୁଡ଼ା ନୀତି ବଳେ ଲୁଚିବ, ତହିଁ ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ପର ପୋଷା ପ୍ରୀତି ଏ ଜାତି ଅନ୍ତରୁ କମେ ଦୂରିବ । ତେବେ
ତ ଏହି ଜାତି ବଢ଼ିବ ଜଗତରେ ଜାତି ପ୍ରେମ ସଢ଼ିବ ।୧୭।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ସ୍ୱାଧୀନତା କାହିଁ

ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇ ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ ଖୋଜ ହେଉଥାଇ ବାଉଳା ହୋଇଁ, ସ୍ୱାଧୀନତା ସ୍ୱାଦ ମିଳିଯିବ ପଥ ଖୋଜୁଥାଉଁ ବାଲ୍ ଗରଜା ଧୋଇ । ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମର ହାତରେ ଭୁଲ୍ଲା ସିନା ଅବିବେକ ପଣରେ, ନାହିଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଖୋଜୁଥାଉଁ ବୁଲି ଦାଣ୍ଡ ଘାଟରେ । ସ୍ୱାଧୀନତା ରୂପ କେମନ୍ତେ ଚିହ୍ନିବା ଅପଣିଷ ହୋଇ ଯେବେ ରହିବା, ଅମର ଶକତ ଆମେ ନ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପଣ୍ଡ କରିବା । ଆମର ଦୋଷରେ ହେବନି ସଫଳ ଗାନ୍ଧି ମହାତ୍ମାଙ୍କ ସୁଖ ସ୍ୱପନ, ଧନ ଦଉଲତ ସବୁ ହଜିଯିବ ଦେଶକୁ କରିବା ଶେଷେ ସପନ । ସ୍ୱାଧୀନ ସ୍ୱାଧୀନ ସମସ୍ତେ କହିବା ଯାହା ମନ ଯାହା ସେ ତାହା କରୁ, କଳା ବଜାରର ଦାଉ ବଢାଇବା ଦେଖିବା ତାହାକୁ କେହି ନ ଧରୁ । ଏଥିପାଇଁ ଆଉ ତାହାକୁ ନିନ୍ଦିବା ଆଖି ବୁଜି ଯେବେ ରହିବା ଶୋଇ, ଗୃହେଁ ଗୃହେଁ ଅପେ ଅଟପ ଧ୍ୱଂସ ହେବା ବଢୁଥିବ ଦୁଃଖ ସହିବା ଖୋଇ । କିଏ ଖାଇଗଲା କିଏ ବୋହିନେଲା ଶୁଣି ହେଉ ଥିବା କୋଡ଼ି କରୁଡ଼, କିମ୍ପା ନ ଭାଳିବା ଆମ ହାତ ମୁଠାର ନ ଦେବା କାହାକୁ ହୋହଲ ଛୁଡ଼ । ହୀନ ଅଭିମାନ ତା ଆଗେ ଗାଇବା ଆମ ଲୋକେ ଏବେ ଦେଖାନ୍ତି ଆଖି, କରମ ବିଧାତା ହୋଇ ସେ କରନ୍ତି, ଆମ୍ଭଙ୍କ ଧରମ ଦୁଆରେ ସାକ୍ଷୀ । କେମନ୍ତେ ସ୍ୱାଧୀନ କିସ ସ୍ୱାଧୀନତା ନ ବୁଝିବା ଯେବେ ତଳେ ମାଉର, ଅଭାବରେ ନିଜ ସ୍ୱଭାବ ହରାଇ ଭାନ୍ଦିଲେ କି ହେବ ହୋଇ କାତର ? ପରାଧୀନତାର ପୀଡ଼ନ ଦାଉରେ ଛୁଡ଼ି ଯାଇ ଅଛୁ ଭାଇ ବନ୍ଧନ, ସେ ଭାବକୁ ଆଗେ ଫେରାଇ ନ ଆଣି ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଭୁଲ୍ଲା ସେଦନ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

(୨)

ଏବେ ଯେବେ ଆମେ ଭାଇ ନ ବୁଝିବା ଭାଇଙ୍କ ମେଳରେ କି ବଳ ଥାଇ, ଆମଠାରୁ ବଳି ଅଯୋଗା ଅଭାଗା କହ ଅଛି କେଉଁ ଦେଶରେ ଥାଇ। ଭାଇ ଭାଇ ମେଳ ଅଭାବରୁ ସିନା ଲୁହ ପୋଛୁ ମୁହଁ ପୋତ ତଳକୁ, ଭାଇ ମେଳହେଲେ ଯାହା କରି ନେବ ଭାବୁ ତ ନ ଥାଇଁ କେହ୍ନୁ କାଳକୁ। ଆମେ ଯେବେ ଆମ ଘର ସମାଳିବା ଆମ ଧନ କିଏ ନେବ ଉଜାଡ଼ି, ଆମେ ଖାଲି ଥରେ ମିଳି ଆଖି ଦେଖାଲେ ଆପେ ଆପେ ହୋଇଯିବ ସଜାଡ଼ି। ଭାଇ ଭାଇ ମିଶି ଖୋଜିଲେ ବୁଝିବା ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମ ହାତରେ ଥାଇ, ଭାଇ ଭାବ ଆଗ ସୁଦୃଢ଼ ନ ହେଲେ ସ୍ୱାଧୀନତା! ହେଗି ପାଇବା ନାହିଁ। କ୍ଷମତା ଆମର ଭାଇଙ୍କ ମେଳରେ ଜଣ ଜଣଙ୍କର ନୋହେ କାହାର, ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ଏକାଠି ନ ହେଲେ ସେ କ୍ଷମତା ହୋଇ ନ ପାରେ କାର। ଆମେ ଚଳିଚଳି ସମସ୍ତେ ଅମେଳ ଦେଖି ସିନା ଖେଳ ଲଗିଛି ଦେଶେ, ଆମର ଦୋଷରୁ ଯେତେ ଯେତେ ଦଳ ଗଢ଼ି ହେଉଛନ୍ତି କେତେ କି ବେଶେ। ନିତ ନିତ ଶୁଣୁଥାଉଁ ଯେ ଅନୀତ ଲଞ୍ଚ ମିଛ କଥା ଯେତେ ପ୍ରଚାର, ଆମର ଅଯୋଗା ପଣେତ ବଢ଼ୁଛି କହ ଅଛି ତାର କି ପ୍ରତିକାର। ଆମର ଭାଇଏ କେ କେତେ ଲୋଭରେ ବଟାନ୍ତି ଏ ହରୁ ଭିତରେ ଥାଇ, ସବୁ ଦେଖୁ ସବୁ ଶୁଣୁ ବସି ବସି ଖାଲି ଡରୁ ଥାଉଁ କହିବା ପାଇଁ। କହିଲ ଯେ କିଛି ହେଲ ହରବର ସେତିକି ବି ଦେଖୁ ଆଖି ଆଗରେ, ଦେଖି ହଟି ଯାଉ ଛୁଛା ଧାର ହେଉଁ ରହୁ ଯାଉଁ ସହୁ ଯାଉଁ ଦୁଃଖରେ। ଜାଣୁ ସହୁଗଲେ ରହିଲ ସେ ପାପ ବଢ଼ୁଥିବ ପୁଣି ବେଳକୁ ବେଳ, କି କରିବା ଆମେ ସବୁ ଏକ ମନ ନ ହେଲେ ନ ଛୁଟେ ଏ ଜାତ ଖେଳ। ମଧୁସୂଦନ ଯେ ଭାଇ ଭାଇ ଭାବ ଭାଇ ଥିଲେ କି ଜାଣି ବୃଥାରେ, ଭାଇ ନ ମିଳିଲେ ଏହିଭଳି ଦଶା ହେବ ଖେଳୁଥିଲ ତାଙ୍କ ମଥାରେ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

(୭)

ଆମେ ଗ୍ରାମବାସୀ ମିଳିଲେ ଏକାଠି ଆମେ ଭାଇ ଭାଇ ହେଲେ ଆମର, ଆମ ଗ୍ରାମ ଆମେ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବା ମଣିବା ଯେ ଧନ ଏ ଆମ ଘର । ସବୁ ଭାଇଙ୍କର ହେଲେ ଏକ ମନ ଗ୍ରାମଟିର ହେଲେ ଏକା ବଚୁର, କେ କାହୁଁ ପାରିବ ଭୁଲାଇ ଫୁଲାଇ ଯେ ଅସି କରନ୍ତୁ ଯେତେ ପ୍ରଚୁର । ଗ୍ରାମର ହଟିବ ସବୁ ଅପକର୍ମ ନ ରହିବ ଆଉ କାହାକୁ ଡର, ହଟି ପଳାଇବେ କୁଟିଳ ବଠାଳ ଘଟି ନ ପାରିଲେ କୁଟ ତାଙ୍କର । ଗ୍ରାମଗୁଣ୍ଠ ଗଢି ହୋଇ ଏହିଭଳି ସବୁ ଗ୍ରାମ ମିଳି ଗୋଟିଏ ବାଣୀ, ଘୋଷିବେ ଯେ ଦିନ ଜାଣିବ ସେ ଦିନ ଆମ ପରାଧୀନ ଦଶା ଗଲାଣି । ନ ହେଲେତ ଆମେ ଅଛୁଁ ଯାହା ଥିଲୁଁ ସ୍ୱାଧୀନତା କେଉଁଠାରେ ଆମ୍ଭର, ଗୋରା ଥିଲେ ଗଲେ ବୋଲ ଦଶା ଅଛି ଦୁଃଖ ଦାଉ ବଢୁଅଛି ମାତର । ପରାଧୀନତାର ପ୍ରଭାବ ଭିତରେ ପରସ୍ପର ହୋଇ ଥିଲୁଁ ତ ପର, ଏବେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୁଖ ପାଇଁ ଆଗ ଭାଇ ଭାଇ ମେଳ ଲୋଡ଼ା ଆମ୍ଭର । ଭାଇ ଭାଇ ମେଳ ଏକା ମହାବଳ ସେ ବଳ ବଢିବ ଭାଇ ମେଳରେ, ଭାଇ ଅମେଳରେ ଯେତେ ଯେତେ ଦୁଃଖ ବଢିଯାଏ ଦେଖୁଥାଉଁ ଫଳରେ ।

(୮)

ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବୁଝିବେ ସମସ୍ତେ ସବୁ ଭାଇ ଆମେ ହେଲୁଣି ଏକ, ଆଜି ଯେ ଆମକୁ ନାକ ଟେକୁଛନ୍ତି ଆମର ଆଗରେ ନଇଁବେ ବେକ । ବୁଝିବେ ଆମର ପାଇଁକି ସେ ବଡ଼ ତାଙ୍କ ବଡ଼ପଣ ଆମ ବଳରେ, ଆମକୁ ଉଡ଼ାଇ ତାଙ୍କ ଏ ବଡାଇ ରହି ନ ପାରିବ ଆଉ ତଳରେ । ସ୍ୱାର୍ଥଟିକି ଯୋଉଠୁ ଦେଲା ମାତ୍ରେ ମନ୍ ଭାଇ ଭାଇ ମେଳ ଅତି ସରଳ, ସେତିକି ଅନ୍ଧାର ଧୁଁଆଁ ଗଲାଣି ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦ ହେବ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ବୁଝିବା ସେ ଦିନ ହେଲୁଣି ସ୍ୱାଧୀନ ସ୍ୱାଧୀନତା ଧନ ଆମ ହାତରେ, ଏବ ପର ଆଉ କେବେ ନ ରହିବା ପଛଦୁଆ ମାର କାହାର ତଳେ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

(୫)

ଅନାଅନ ହୋଇ ରହୁଥିଲେ ଗୃହେଁ ବୋହୂ ଯାଉଥିବ ନଈରେ ପାଣି, ଯେତେ ବୋହିଯିବ ବୋହୂ ଗୁଳିଯିବ ନ ଆସିବ କେବେ ଫେରି ଉଜାଣି । ଜଣ ଜେତେ ଭାଇ ଏଗଭର ହୋଇ ପଣ କରି ଯେବେ ଏଡ଼ୁ ବାହାରି, ଗଣଙ୍କ ମିଳନ ନ ହେବ କଠିଣ କଳଙ୍କ ନ ଥିଲେ ମନେ ଭାହାରି । ତେବେ ଜାଣ ଭାଇ ଗୋଟିକ ଡାକରେ କୋଟି ୪କୋଟି ଭାଇ ଆସିବେ ଧାଇଁ, ଝୋପି ଝୋପି ମେଘ ପ୍ରାଣି ମିଣି ନଈ ସବୁ ନଈ ମେଳ ସାଗରେ ଯାଇ । ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ ଜନ ଅଧିକ ଦେଶରେ ସ୍ୱାର୍ଥ ଲୋଭୀ ଅତ ଅଳପ ସିନା, ଅଧିକ ମିଳିଲେ ହେବ ମହାଦଧି ନଗଣ୍ୟ ଅଗଣ୍ୟ ଅଳ୍କଙ୍କ ବନା । ବଳେ ବଳେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ଲୁଚିଯିବ ମତ ଫେରିଯିବ ଅଳପତରେ, ତାଙ୍କୁ ଡର ଭୟ ଆଉ ନ ରହିବ ମିଶିବେ ସେ ଏହି ମହାସାଗରେ । ତେତେବେଳେ ଯାଇ ବୁଝିବା ଗୁରୁତ୍ୱ କେତେ ଯାଇ ସ୍ୱାଧୀନତା ଭିତରେ ତେବେ ଯାଇ ପ୍ରେମ ବୁଝିବା ମହତ୍ତ୍ୱ ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ଭାଇ ଡାକରେ ।

(୬)

ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଯେ ଯାହା ଗ୍ରାମରୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଆ ପଢ଼ିବ ଜଣା। ସ୍ୱାର୍ଥ ଲୋଭୀ ଜନ ଗାଁ ରେ କେଇଟା ଅଙ୍ଗୁଳି ଅଗରେ ହେବେ ସେ ଗଣା । ପ୍ରେମ ଅଧିକରେ ଦୁଃଖୀ ଭାଇମାନେ ଲାଗେ ଥାଉଁ ଆମ ଦୁଃଖ ଧନ୍ଦାରେ, ପେଟ ପାଇଁ ସଦା ହୋଇ ଛଟ ପଟ ମନ ଦେଇ ଥାଉଁ ନିଜ ଫନ୍ଦାରେ । ପର ଧନେ ଧନୀ ହେବା ମନ ନାହିଁ ନିଜ ସୁଖେ ଦୁଃଖେ କଟାଉ ଦିନ, ଭାତ ମୁଠାକର ସ୍ୱାର୍ଥ ଜଗି ଥାଉଁ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ସେତିକ ଭିନ୍ନ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରାଧୀନତା ପ୍ରଭେଦ ଅଜ୍ଞପାଏ ପ୍ରେମ ବୁଝି ତ ନାହୁଁ, ଯେ ଆସେ ଉଷନ୍ତ ଯେ ଆସି ଭୁଲନ୍ତି ହିଁ ଭରଯାଇଁ ଉଦ୍ଧାର ପାଉ । ଭାଇ ଭାଇ ପ୍ରେମ ମିଳିଲେ ସକଳେ ଏଦଶା ଆମର ରହିବ ନାହିଁ, ପ୍ରେମ ଭାଇ ଭାଇ ବନ୍ଧୁର ଯା କଲେ କହିବା ଆମର

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ । ଯାହା ଚିନ୍ତା ଯେତେ ଜଟିଳ ହେଉଛି ତେତେ କୁଟିଳ ଜନଙ୍କ ପାଇଁ । କ୍ରମେ ବଢି ବଢି ଚାଲିଛି ଦେଶରେ ଘୃଣ ଅତି ଯେବେ ଯୌଗିକ ଗୃହୀଁ, ଯୁଗ ଫେଡ଼ଅଛି ଯୋଗ ଉଣ୍ଡି ଝୁଣ୍ଡି ଆମକୁ ଭଣ୍ଡିବା ବେପାର କରି । ତାଠରୁ ପର ଫୁଟି ଉଠୁଛନ୍ତି ଅଜ ଫନ୍ଦା କଛି ନାହିଁ ତାଙ୍କର । ଏହିପରି କେତେ ହଡ଼ା ବେପାରିଙ୍କ ଦାଉରେ ପଡ଼ିଲେ ବୁଦ୍ଧି ନ ପାଉଁ, ହଡ଼ା ଗୋରୁ ପରି ଯେଣିକି ଅଡ଼ାନ୍ତି ଆଖି କାନ ବୁଜି ତେଣିକି ଧାଉଁ । ତରେ ଖାଲି ତାଙ୍କ ହେଉଁ ବୋଲିବଶ ତାଙ୍କ ବୋଲି ଏଣ୍ଡ ନପାରୁ ତେବେ, ଫଳେ ନାଚ ଫୋଡ଼ା ବାନ୍ଦର ପରି ଏ ନାଚୁ ଯେମନ୍ତେ ସେ ନଚାନ୍ତି ଏବେ । ଅଙ୍କଳେ ଗଢ଼ିତ ପଥର ବୋହିବା ନୀତ ଧରି ତେବେ ଉଦ୍ଧାର ପାଉ, ଅଗ ମଛ ଚିନ୍ତା କି ହେବ ନ ହେବ ସେତକ ସେ ଜାଣେ ପାଶୋରି ଯାଉ । ଏବେ ବୁଝୁଥାଇ ଅସେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ନିଜ ମନ୍ଦ ଦଶା ନିଜେ ଗଢ଼ୁଛୁ, ନିଜ କୁରାଢିରେ ନିଜ ଗୋଡ଼ହାଣି ଚେଷ୍ଟା ହୋଇ ବ୍ୟାକୁଳରେ ଗଡୁଛୁ । ଆମ ଭାଇ ଭାବ ନ ହେଲେ ସବଳ ହଟି ନ ପାରିବ ଏପରି ଦୁଃଖ, ପାଇ ସ୍ୱାଧୀନତା ରୁଝି ନ ପାରିବା ସ୍ୱାଧୀନତା ଫଳେ କି ଭଲ ସୁଖ ।

(୨)

ହୁଡ଼ ହୁଡ଼ ଏବେ ବୁଡ଼ ହାରିଲୁଣି ଘାରି ହେଲେ ଫଳ ମିଳିବ ତାହିଁ,
ଭାଇ ଭାଇ ମେଳ ନ ହେଲେ ବୁଝିଲୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୁଖ ମିଳିବ ନାହିଁ ।
ଅମେ ଗ୍ରାମବାସୀ ଯେତେ ଯହିଁ ଥାଇ ସମସ୍ତେ ଅଟୁ ତ ଗାଉଁଲି ଭାଇ,
ଆମ ବଳ ଅମେ ନ ବୁଝିବା ଦୋଷେ ରହିଥାଉ ପର ହାତକୁ ଚାହିଁ ।
ଯେ ଯେତେ ଜାତନ୍ତୁ ଯେ ଯେତେ କୁହନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଆମରି ଦଳ,
ଅମ୍ଭକୁ ଭୁଲାଇ ଅମ୍ଭକୁ ଝୁଲାଇ ସମସ୍ତେ ବଢାନ୍ତି ଆପଣା ବଳ । ଅବିବେକ
ପଣ୍ଡି ଏ ସିନା ଆମର ଅମେ ନ ବୁଝିଲୁ ଆମ ଶକତି, ଆମରି ବଳକୁ
ମୂଳ କରି ଧରି ବସୁଛନ୍ତି ସବୁ ମାଣ୍ଡି ଜଗତି । ଆମରି ମୁଣ୍ଡରେ ଭରି

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

(୫)

ଅନାଅନି ହୋଇ ରହୁଥିଲେ ଗୃହେଁ ବୋହୁ ଯାଉଥିବ ନଈରେ ପାଣି, ଯେତେ ବୋହୁଯିବ ବୋହୁ ଗୁଳିଯିବ ନ ଆସିବ କେବେ ଫେରି ଜାଣି । ଜଣ କେତେ ଭାଇ ଏକତ୍ର ହୋଇ ପଣ କରି ଯେବେ ଯିବୁଁ ବାହାରି, ଗଣଙ୍କ ମିଳନ ନ ହେବ କଠିଣ କଳଙ୍କ ନ ଥିଲେ ମନେ କାହାରି । ତେବେ ଜାଣ ଭାଇ ଗୋଷ୍ଠିକ ଭାବରେ ଛୋଟି ଛୋଟି ଭାଇ ଆସିବେ ଧାଇଁ, ଝୋପି ଝୋପି ମେଘ ପ୍ରାଣି ମିଶି ନଈ ସବୁ ନଈ ମେଳ ସାଗରେ ଯାଇ । ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ ଜନ ଅଧିକ ଦେଶରେ ସ୍ୱାର୍ଥ ଲୋଭୀ ଅତି ଅଳପ ସିନା, ଅଧିକ ମିଳିଲେ ହେବ ମହାଦଧି ନଗଣ୍ୟ ଅଗଣ୍ୟ ଅଳ୍ପଙ୍କ ବିନା । ବଳେ ବଳେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ଲୁଚିଯିବ ମତ ଫେରିଯିବ ଅଳପଙ୍କରେ, ତାଙ୍କୁ ଡର ଭୟ ଆଉ ନ ରହିବ ମିଶିବେ ସେ ଏହି ମହାସାଗରେ । ତେତେବେଳେ ଯାଇ ବୁଝିବା ଗୁରୁତ୍ୱ କେତେ ଯାଇ ସ୍ୱାଧୀନତା ଭିତରେ ତେବେ ଯାଇ ଆମେ ବୁଝିବା ମହତ୍ତ୍ୱ ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ଭାଇ ଭାବରେ ।

(୬)

ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଯେ ଯାହା ଗ୍ରାମରୁ ଆରମ୍ଭ କରିଲେ ପଡ଼ିବ ଜଣା, ସ୍ୱାର୍ଥ ଲୋଭୀ ଜନ ଗାଁଅ କେ କେଉଁଠା ଅଙ୍ଗୁଳି ଅଗରେ ହେବେ ସେ ଗଣା । ଆମେ ଅଧିକରେ ଦୁଃଖୀ ଭାଇମାନେ ଲାଗେ ଥାଉଁ ଆମ ଦୁଃଖ ଧନ୍ଦାରେ, ପେଟ ପାଇଁ ସଦା ହୋଇ ଛଟ ପଟ ମନ ଦେଇ ଥାଉଁ ନିଜ ଧନ୍ଦାରେ । ପର ଧନେ ଧନୀ ହେବା ମନ ନାହିଁ ନିଜ ସୁଖେ ଦୁଃଖେ କଟାଉ ଦିନ, ଭାତ ମୁଠାକର ସ୍ୱାର୍ଥ ଜଗି ଥାଉଁ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ସେତିକ ଭିନ୍ନ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରାଧୀନତା ପ୍ରଭେଦ ଅଜ୍ଞପାଏ ଆମେ ବୁଝି ତ ନାହୁଁ, ଯେ ଆସେ ଉତ୍ସନ୍ନ ଯେ ଆସେ ଭୁଲନ୍ତି ହିଁ ଭରପାଇଁ ଉଦ୍ଧାର ପାଉ । ଭାଇ ଭାଇ ଆମେ ମିଳିଲେ ସକଳେ ଏଦଶା ଆମର ରହିବ ନାହିଁ, ଆମେ ଭାଇ ଭାଇ ବିଚାର ଯା କଲେ କହିବା ଆମର

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ । ତାହା ଚିନ୍ତା କପଟେ ଜଟିଳ ହେଉଛନ୍ତି ନେତାଙ୍କ କୁଟିଳ ଜନଙ୍କ ପାଇଁ । କ୍ରମେ ବଢି ବଢି ଗଲାଣି ଦେଶରେ ଗୃହ ଅନେକ ଯେତେବେ ଯେଣିକି ଗୃହ, ଯୁଗ ଫଡ଼ଅଛି ଯୋଗ ଭଣ୍ଡି ଭଣ୍ଡି ଆମକୁ ଭଣ୍ଡିବା ବେପାର ଭର । ଭାଠଛନ୍ତି ପର ପ୍ରତି ଉଠୁଛନ୍ତି ଅଭ ଫନ୍ଦା କିଛି ନାହିଁ ତାଙ୍କର । ଏହିପରି କେତେ ହନ୍ତା ବେପାରୀଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ିଲେ ବୁଝି ନ ପାରି, ହଣ୍ଡା ଗୋରୁ ପରି ଯେଣିକି ଅଡ଼ାନ୍ତି ଅଣି କାନ ବୁଜି ତେଣିକି ଧାଇଁ । ତରେ ଖାଲି ତାଙ୍କ ହେଉଁ ବୋଲକର ତାଙ୍କ ବୋଲ ଏଣ୍ଡ ନପାରୁ ତେବେ, ଫଳେ ନାକ ଫୋଡ଼ା ବାନ୍ଦର ପରି ଏ ନାକୁ ଯେମନ୍ତେ ସେ ନଚାନ୍ତି ଏବେ । ଅକଲେ ଗଣ୍ଡ ପଥର ବୋହିବା ମାତ ଧରି ତେବେ ଉଦ୍ଧାର ପାଉ, ଅଗ ମନ୍ଥ ଚିନ୍ତା କି ହେବ ନ ହେବ ସେତିକି ସେ ଭାଳେ ପାଶୋରି ଯାଉ । ଏବେ ବୁଝୁଥାଇ ଅନେକ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ନିଜ ମନ୍ଦ ଦଶା ନିଜେ ଗଢ଼ୁଛୁ, ନିଜ କୁସ୍ତିରେ ନିଜ ଗୋଡ଼ହାଣି ଚେଷ୍ଟା ହୋଇ ବ୍ୟାକୁଳରେ ଗଡୁଛୁ । ଆମ ଭାଇ ଭାବ ନ ହେଲେ ସବଳ ହଟି ନ ପାରିବ ଏପରି ଦୁଃଖ, ପାଇ ସ୍ୱାଧୀନତା ରୁଚି ନ ପାରିବା ସ୍ୱାଧୀନତା ଫଳେ କି ଭଲ ସୁଖ ।

(୨)

ହୁଡ଼ ହୁଡ଼ ଏବେ ବୁଡ଼ ଯାଉଲୁଣି ଘାରି ହେଲେ ଫଳ ମିଳିବ କାହିଁ,
ଭାଇ ଭାଇ ମେଳ ନ ହେଲେ ବୁଝିଲୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୁଖ ମିଳିବ ନାହିଁ ।
ଆମେ ଗ୍ରାମବାସୀ ଯେତେ ଯହିଁ ଥାଇ ସମସ୍ତେ ଅଟୁ ତ ଗାଇଁଲ ଭାଇ,
ଆମ ବଳ ଆମେ ନ ବୁଝିବା ଦୋଷେ ରହିଥାଉ ପର ହାତକୁ ଚାହିଁ ।
ଯେ ଯେତେ ନାଚନ୍ତୁ ଯେ ଯେତେ କୁଦନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଆମର ଦଳ,
ଆମକୁ ଭୁଲାଇ ଆମକୁ ଝୁଲାଇ ସମସ୍ତେ ବଢାନ୍ତି ଆପଣା ବଳ । ଅବିବେକ ପଣି ଏ ସିନା ଆମର ଆମେ ନ ବୁଝିଲୁ ଆମ ଶକତି, ଆମର ବଳକୁ ମୂଳ କରି ଧରି ବସୁଛନ୍ତି ସବୁ ମାଡ଼ି ଜଗତି । ଆମରି ମୁଣ୍ଡରେ ଭରି

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଦେଇ ଉଠି ଗୋଟି ଗୋଟି ଯାଉ ଅଛନ୍ତି ବଢ଼ି, ଆମେ ଗଢ଼ ମରୁ ବେଳ ନାହିଁ ତାଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପାଇଁକ ତାଙ୍କର ବଢ଼ । ଯେତେ କାଳ ଆମେ ନ ଚାହୁଁ, ନିଜକୁ ଅଖି ବୁଜି ହୋଇ ରହୁବା ଅନ୍ଧ, ମନ୍ଦ ଦଶା ଆମ ତଳେ ନ ଭୁଞ୍ଜିବ ବଢ଼ି ଯାଉଥିବ ତେତେକ ଛନ୍ଦ । ଆମେ ଖାଲି ଏହୁ ଗାଉଁଲି ଭାଇଏ ମିଳିଯିବା ଯେଉଁ ଦିନ ଏକାଠି, ଭାଇ ଭାଇ ଡାକ ଆମର ଶୁଣିଲେ ପୁଲକ ଉଠିବ ଏ ଦେଶ ମାଟି ।

(୮)

ଯେ ଯେଉଁ ଗ୍ରାମରେ ଯେ ଯେତେ ଦୂରରେ ଥାଉଁ ଆମେ ଯେତେ ଗାଉଁଲି ଭାଇ, ଭାଇ ଭାଇ ଡାକ ହେଲେ ଏକମନ ହଟିଯିବ ଦୁଃଖ ରହିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଭାଇମାନେ ମିଶି ମନ କଲେ ଯେ ଯାହା ଗ୍ରାମର ହିତ ପାଇଁକ, ଯେ ଯେତେ ଖାଟିବା ଅପେ କରିଯିବା କାହାକୁ ଖୋଜିବା ଅବା କାହିଁକ । ଆମେ ମନ ଦେଇ ଲଗିଗଲେ ଥରେ କୃଷି ଶିଳ୍ପ ଆମ ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମରେ, ଚହଟି ଉଠିବ ଦୁଃଖ ହଟିଯିବ ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମ ହାତରେ । ଆମର କାମତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛନ୍ଦିବ ଆମର କର୍ମ ବନ୍ଧନେ ହଟିଯିବ ହେଲେ ଅକାମୀଙ୍କ ଦାଉ ଯେତେ କୁହ ପାଞ୍ଚ ଭଲେ ଗୋପନେ । ନିଖିନ୍ତୁ ଯେତକ ଥିବେ ଯେଉଁଠାରେ ନ ଖଟି ଲୁଟିବା ଧନ ଆଶାରେ, ଏ ଭାବ ଦେଖି ସେ ଠାବ ନ ପାଇବେ ଭରସା ବୁଡ଼ିବ ତାଙ୍କ ପେଷାରେ । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ସେ ସବୁ ଆସିବେ ମିଶିବେ ଆମର ଭାଇ ପ୍ରେମରେ, ଧନ୍ଦା ଦେଖାଇ ସେ ଘୁଞ୍ଚି ଆମ ସଙ୍ଗେ ଲାଗି ଯିବେ ସବୁ ଗ୍ରାମ କାମରେ । କାମ ତରେ ପିଛ ଘୁଞ୍ଚି ପଳାଇବ ଗ୍ରାମ ସୀମା ଆଉ ମାଡ଼ିବ ନାହିଁ, କୁଟିଳ ଲୋକଙ୍କ କୁହ ନ ଖଟିବ ବାଟାଳ ଯୋଡ଼ିବ ଲୁଚିବେ କାହିଁ । ଜଣା ବେପାରୀଙ୍କ ମଥା ହଜିଯିବ ଗାଁଅ ଖବର ସେ ଏତକ ଶୁଣି, ଦୂରରୁ ହୁରୁଡ଼ି କାହିଁ ପଳାଇବେ ନ ମାଡ଼ିବେ ଗ୍ରାମ ସୀମାଟି ପୁଣି । ଆମ ପାଇଁ ଆମ ଗ୍ରାମ ପାଇଁ ଆମେ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

କାମ କଲେ ବସି ମନ ଲଗାଇ, ଗୃହୁଁଲେ ଏହୁଁ ଗମକା ଉଠିବ ଫଳିବ ଯା ଦେଖି ନ ଥିବା କାହିଁ । କଳ କଳ ଯେତେ ଶୁଣୁଛୁଁ ଚହଲ କଲ ବଲ ଅଁସ ହାତ ମୁଠାରେ, ହାତ ଖଟାଇଲେ କଳ ହଟିଯିବ ଗାଁ ଭସୁଥିବ ଭାତ ପିଠାରେ । ଭାଇ ଭାଇ ମିଳି କାମରେ ଲାଗିଲେ ମହତ୍ତ୍ୱ ବୁଝିଲେ ଭାଇ ପ୍ରେମର, ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମର ହାତରେ ଚେ ତାକୁ ପାରିବ କର ଅନ୍ତର ।

(୯)

ଏହୁ ଆମେ ଯେତେ ଗାଉଁଲ ଭାଇଙ୍କ ବାପା ଅଜାଙ୍କର ହାତ ଗୃହୁସ୍ଥ, ମୋହୁଥିଲ ଧନେ ମଧ୍ୟାକୁ ସେ ଗୁଣ ଆମ ରକ୍ତରେ ରହୁଛୁ ପୂରି । ହେଲା କର ଆମେ ସେ କଳ ପାଶୋରି ଯେତେ ହରବର ହୋଇଗଲୁଣି, ଚୈଁଖି ଶିଖିଲୁଣି ସ୍ୱଯତ୍ନେ ଏଣିକି ଆସ ସେହୁ କଳ ଧରିବା ପୁଣି । ହାତ ନ ଚଳାଇ ମୁଣ୍ଡ ନ ଖେଳାଇ ବସି ବସି ଦେଲ କଷାଉଁ ଯେତେ, ହେଜିଲେ ବୁଝିବା ସେତିକ ପାଇଁକି ତଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡୁ ଥାଇଁ କାହାକୁ କେତେ । ନିତ ନିତ ଲୋଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ଯେତକ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ନ କଟିବା କପାଇଁ, ଘରଧନ ନେଇ ପର ଗୋଡତଳେ ଢାଳୁଥିବା ନିଜ ଶିର ନୁଁ ଆଇଁ । ସେତିକରୁ ଖାଲି କଲେହିଁ ଆରମ୍ଭ ଆମ ଆଗ କଳ ଉଠିବ ଝଳି, ଥରେ ମାତଗଲେ ଆମ ଏ ଜାତିକୁ କଳରେ କେ ପୁଣି ଯିବ କି ବଳି । ଆମର ଜିଇବା ଆମର ହାତରେ ପରକୁ ଅନାଇ ରହିବା କାହିଁ, ପରଙ୍କ ପଛରେ ଭୁଙ୍ଗା ଧାଉଁ ଥିବା ଓର ଦେଉଥିବେ ଗାଲରେ ଚାଇଁ । ଭାଇ ଭାଇ ଘରେ ନ ମିଣିବା କପା ସଜାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଆଗେ ଧରକୁ ଘର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଗେ ଗଢି ନେବା ଦାଣ୍ଡ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ପଛକୁ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

(୧୦)

ବେଳ ପଡ଼ଲଣି ଲଗିବା ଏଣିକି ଛାଇ ଭାଇ ସବୁ ଏକାଠି ମିଳି, ସେତକ ନ ଭର ଗୃହେଁ ରହୁଥିଲେ ଏକାଳ ଅମକୁ ଯିବଟି ଗଲା । ମନ ଧ୍ୟାନ ମେଳ ସବୁ ଭାଇଙ୍କର ବଡ ସ୍ୱାଧୀନତା ଜାଣୁ ଆମର, କେହି ନ ଖୋଜିବେ ବାଣ୍ଟି ଆମଠାରୁ ଆମେ ସମାଳିବା ଆମର ଘର । ତୁଣ୍ଡକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ମୁଣ୍ଡ ପରାଧୀନ ଏ ଭାବକୁ ବେଗେଁ ଦେବା ହଟାଇ, ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମେ ଗଢ଼ିନେବା ହାତ ଗୋଡ଼ ମୁଣ୍ଡ ମନ ଖଟାଇ । ଏଭାବ ଆମର ଥରେ ଫୁଟି ଗଲେ ଭାଇ ଭାବ ବଳେ ଉଠିବ ଟଳି, ଗାମରୁ ଲୁଚିବ ଅଶାନ୍ତି ଅମେଳ ଭାଇ ଭାଇରେ ନ ରହିବ କଳି । ଭାଇ ଭାଇ ପ୍ରେମ ଆସିବ ଲେଉଟି ସ୍ନେହ ଖେଳିଯିବ ଭାଇ ଭାବରେ, ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜ୍ୟରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଫଳ ସମସ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜିବା ମହାସୁଖରେ । ଜଣ ଜଣଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ଲୁଚିଯିବ ପଣ ପଣ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କର, ହାତ ଚାନ୍ଦା ଥରେ ଗତ୍ୱରେ ଖେଳିଲେ ସବୁ ଦୁଃଖ ଘୁଞ୍ଚିଯିବ ମୁଳର । ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ଭାଇ ଭାଇ ଡାକ ଆଉ ଥରେ ମିଳି ଡାକି ଜଗତରେ, ଆସ ହେ ତାଙ୍କର ମିଠାଟି ଚାଖିବା ଆଉ ଥରେ ଭାଇ ମନ ସ୍ୱଚ୍ଛରେ ।

ପାଠୁଆ ଭାଇ

ପାଠ ପଢ଼ି ହେଲୁ ହୁଣ୍ଡା (ଅମେସିନା), ପେଟ ଶୁକୁ ଶୁକୁ ଅନ୍ନ ଦୁକୁ ଦୁକୁ ନ ମିଳଇ ଖୁଦ କୁଣ୍ଡା ।୧। ପାଠ ସେଗ ଗଲ ହଟି, ପଢ଼ୁଛ ପଢ଼ୁଛ ଆସି ଗୃହକାଁ ବେପାରୀ ଚପି ଧଇଲଣି ତଣ୍ଟି (ଅଟେହଭାଇ) ପାଠର ମହତ୍ୱ ଏହୁ (ସିନା ଅପ), ଗୋଟାଇ ବୁଲବୁଁ ପ୍ରଶଂସା ପତର ଦେବେ ଯେବେ ଏହୁ କେହୁ (ଦୟାକର) ।୩। କେତେ ପାଠ ପଢ଼ି ସାନ୍ତ, ଉଚିତ ଉତ୍ପ୍ଲାପା ପେଡ଼ରେ ବାନ୍ଧିଲୁ ହେଲୁ ହତାଶରେ ଘାର

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

(ଅଚେମସରୁ) ।୪। ଗୃକଶ୍ରୀ ନଖୋଜିବା ପାଇଁ, ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଗୃହୁଁ ଗୃହୁଁ
କାହୁଁ କେତେ ଗୃକଶ୍ରୀ ତ ମିଳୁ ନାହୁଁ (ଚାହୁଁଅଛ) ।୫। ଗନ୍ଧେ
ଗୃକଶ୍ରୀର ଗନ୍ଧ, ପାଇଲେ ଧାଇଁଲ୍ ଶହ ହଜାରରେ ଅଖି ବୁଜି ହୋଇ
ଅନ୍ଧ ।୬। ମୂରୁଖ ମୂଳିଅ ଯେତେ, ଅଦର ତାଙ୍କର ଦେଖୁଁ ତାଙ୍କ ଘରେ
ଧାରଣା ଦଅନ୍ତି କେତେ (ସବୁଦନେ) ।୭। ପାଠ ଗରବରେ ଭୁଲି,
ଲେଖା ପଢି ଛଡ଼ା ଅଛ ଯେତେ କାମ ଯେ କଲ ମଣିଲ୍ କୁଲି
(ଅଚେମସରୁ) ।୮। କୁଲି ମୂଳିଅଙ୍କ ସୁଖ, ଅମେ ତ ନ ବୁଝୁ, ସେ କାହୁଁ
ବୁଝିବେ ଆମେ ପାଠୁଅଙ୍କ ଦୁଃଖ ।୯। ଗୃକଶ୍ରୀ ମିଳିଲ ନାହୁଁ, ଗୃକଶ୍ରୀ
ମରମ ଟିକି ବୁଝି ନେଲ୍ଁ ଫଳ ହେଲ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ।୧୦। ଗୃକଶ୍ରୀରେ
ପଶି ଗଲେ (ଥଇଖାଲି) , ସାରା ଜୀବନଟା ହୋଇ ଛଟ ପଟ ଖସି ନ
ପାରବ ଉଲେ (କେବେ ହେଲେ) ।୧୧। ପାଠ ପଢି ଯେତେ ଜ୍ଞାନ,
ଅରଜ ଗରଜ ହେଉଁ ଥାଇଁ ଦାଣ୍ଡେ ହଜିବ ସବୁ ସେ ମାନ ।୧୨।
ଗୃକଶ୍ରୀଅ ଫାଶ ଗଲେ, ଥରେ ପଡ଼ିଗଲେ ବିବେକ ବଗୃର ହଜି ଯିବ
ବେଳେ ବଳେ ।୧୩। ମନୁଷ୍ୟପଣ ତ ଯିବ, ଜନା ପଠା ଖାଲି ଉପରେ
ଘୋଡ଼ାଇ ଅନ୍ତର କୁହୁଳୁ ଥିବ ।୧୪। ଧନା ଟେଳେ ଏହୁ ଭଳି,
ପୋଡ଼ ଜାଳି ହୋଇ ବଳେ ପାଲଟିବ ହାଣ ଅରଗଳି ବଳି ।୧୫।
ପର ଅଦେଶକୁ ଗୃହୁଁ, ଯେ ଅଜ୍ଞା ସେ ଅଜ୍ଞା ପାଳିବାକୁ ହେବ ହୁଇଁ
ହାଇଁ କାହୁଁ ନାହୁଁ ।୧୬। ନିଜର ନିଜତ୍ୱ ଭାବ, ସବୁ ଲିଭି ଯିବ
ବଦଳି ପଡ଼ିବ ମନକୁ ଜନ ସ୍ୱଭାବ ।୧୭। ବିବେକ ଟି ଯିବ ଉଡ଼ି,
ଜାତି ଦେଶ ଭୁଲି ଭୁଚ୍ଛା ପଶୁଭଳି ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଥିବ କାମୁଡ଼ି (ଗୃକଶ୍ରୀଅ) ॥
ଗୃକଶ୍ରୀ ମୋହରେ ଭୁଲି, ସବୁ ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ି ଘାର ହେଉ ଥାଇଁ ଅଖିରେ
ପକାଇ ଧୂଳି ।୧୯। ମହାକାଳ ଫଳ ଶୋଭା, ଗୃହୁଁ ଭୁଲ୍ ଥାଇଁ
ଭିତର ନ ଗୃଖି ଉପରଟି ମନ ଲୋଭା ।୨୦। ପାଠ ପଢି ହେଲ୍ ଧୀନ,
କମାଇ ଭଜିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ହୋଇ ଯାଇ ଅଛୁଁ ହୀନ ।୨୧।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଗୃହକଷ୍ଟ ଭାବନା ଗଲେ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପର ଅଟେ ତାହାଁ ପାଇଁ ନ ଚଳିବା
ଭଲେ ଭଲେ ।୨୨। ଅମର ପାଠ ବଳରେ, କ୍ଷମାଇ ସ୍ଥଳିବା ଧନ ନ
ପାଇବା ଅଧିକରୁ ଅଧିକରେ ।୨୩। ନ ବୁଝି ପାଠର ଗୁଣ, ତୁଚ୍ଛାଟାରେ
ସିନା ନନ୍ଦୁଛେ ବାନ୍ଦୁଛେ ଗଣୁଚନ୍ତି ପାଠର ଖୁଣ୍ଟ ।୨୪। ଦେଖୁ ଥାଇଁ
ଅଧିକରେ (ଦେଶ ଲୋକେ) ପାଠ ନ ପଢି ତ ଧନ ଗଣୁଛନ୍ତି ଗାଳି
ଖଟି ଅନନ୍ଦରେ ।୨୫। ବଡେଇ ବମାର ଭାଇ, ତାଠ ଭାଟି ବାଟି ଲୁହା
ପିଟି ପିଟି ଘରେ ବସି ଧନ ପାଇ ।୨୬। କୁମ୍ଭାର ଗଢଇ ହାଣ୍ଡି
(ମାଟିଖୋଳ), ଏତେ଼ ଅନନ୍ଦରେ ଖାଟଇ ସେ ଦଳ କୁମ୍ଭାରୁଣୀ କାଟେ
ପାଣ୍ଡି ।୨୭। ଦେଖୁଛ ମାଟିରେ ବସି, ମାଟିକୁ ଖେଳାଇ ମାଟିକୁ
ମିଳାଇ ଟଙ୍କା ଗଣେ ହସି ହସି ।୨୮। ଖଟିବାକୁ ଭରି ନନ୍ଦା, ହଟି ସବୁ
ମତେ ବସିଅଛୁଁ ଏବେ ହୋଇ ସିନା ଘର ବନ୍ଧା ।୨୯। ପେଟେ ଯାହା
ଦେଖୁ ଥାଇଁ, ଆମଠାରୁ ବଳି ଏତେ ଅବିବେକ କେହୁ ଅଛ କାହିଁ
ନାହିଁ (ଜାଣୁଥାଇଁ) ।୩୦। ସଜା ଦେଖା ଗଲା ଏବେ, ପାଠ ପଢିଛୁଁ କି
ଅପାଠ ପଢିଛୁଁ ସେତକ ବୁଝିବା କେବେ ।୩୧। ପାଠରୁ ମିଳଇ ଜ୍ଞାନ
ସେ ଜ୍ଞାନକୁ ଯେବେ ଖଟାଇ ନ ଜାଣୁ ତେବେତ ଅଟେ ଅଜ୍ଞାନ ।୩୨।
ଜ୍ଞାନ ମୂଲ୍ୟ ନ ବୁଝିବା, ହାତକୁ ଖଟାଇ ନ ଜାଣିଲେ ହେଲେ ଅଦ୍ଭୁତ
ଫଳ ଭୋଗିବା, ।୩୩। ମୁଣ୍ଡଟି ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର (ଆମଏହୁ), ତୁଣ୍ଡ ବଳେ
ଖାଲି ଭଣ୍ଡାର ଧନର ହେଲେଟି ହେବ ପ୍ରଚୁର (ତୁଚ୍ଛାଖାଲି) ।୩୪।
କାମ ନ କରିବା ଯେବେ (ଅମେଭାଇ), ମୁଣ୍ଡ ଜ୍ଞାନ ଫଳ ତୁଣ୍ଡ
ପ୍ରଚୁରରେ ତଳେ ନ ପାଇବା କେବେ ।୩୫। କାମରେ ଗଲେଟି
ଲାଗି (ଅମେଖାଲି) ତୁଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡ ହାତ ଗୋଡ଼ ସବୁ ଅଙ୍ଗ ବଳେ ବଳେ
ହେବେ ଭାଗୀ (ସେ କାମରେ) ।୩୬। କାମକୁ ଦେଲେଟି ଧ୍ୟାନ
(ଅମେସବୁ), ପାଠର ମହତ୍ତ୍ୱ ସହଜେ ବୁଝିବା ଚହଟି ଉଠିବ ଜ୍ଞାନ
(ତେବେ ସିନା) ।୩୭। କାମ ଯେବେ ନ କରିବା (ଅମେଭାଇ),

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପାଠରୁ ସମ୍ଭବ ଯେତେ ଯାହା ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟେ ହସ୍ତଇବା ।୩୮।
ଜ୍ଞାନ ବିକାଶର ସ୍ଥାନ (ଜ୍ଞାନଦେଉଳ), ତାହାକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ଆଉ ଜଗତରେ
ନ ଥାଇଁ କିଛୁ ତ ଆନ (ଜ୍ଞାନଛଡ଼ା) ।୩୯। ଜ୍ଞାନ ମୂଳ ଆମ ହାତ
(ଜାଣୁଥାଇଁ) ହାତ ନ ସଜାଡ଼ି ହୋଇ ହତଶିରୀ ଖାଉ ଥାଇଁ ସଦା
ନାଡ ।୪୦। ଶ୍ରମ କରିବାକୁ ଡର (ଅଟମ ଭାଇ), ଭ୍ରମରେ ଭୁଲିଛ
ଦେହ ନ ଖଟାଇ ହୋଇଅଛୁଁ ଏତେ ସର ।୪୧। ଯେ ଯେତେ ପଢ଼ିଲୁଁ
ପାଠ (ଅମେସବୁ), ହାତ ପଶି ହତଅରକୁ ବତାଡ଼ି ତାହାକୁ ଗୃହୁଁଲେ
ଜାଠ (ଚିହ୍ନଥାଇଁ) ।୪୨। ଅଦ୍ୟରୁ ଆମର ହାତ (ଅମେପିନା),
ଚଳାଇ ନ ଶିଖି ଅଜ ଛଟ ପଟ ପେଟକୁ ନ ପାଉ ଭାତ ।୪୩।
ପଢ଼ିଲୁଁ ଯେଉଁ ଢଙ୍ଗରେ (ଅମେପାଠ), ହାତ ବଳ ପଛେ ସବୁ
ଅଙ୍ଗବଳ ବୁଡ଼ିଲା ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ।୪୪। ଶିଖିଲୁଣି ଧକା ଖାଇ
(ଏବେ ଅମେ), ଥକା ହୋଇ ବକା ପର ଗୃହୁଁ ଥିବା କହ ଅଉ କାହୁଁ
ପାଇଁ ।୪୫। ହାତେ ହାତେ କର କାମ (ଅସ ଏବେ), ଖଟି ଖଟି
ନିଜେ ଘୁଞ୍ଚାଇବା ଅଟେ ଆମ ଏ ଅକାମୀ ନାମ (ବଦନାମ) ।୪୬।
ନ ରହିବା ହୋଇ ହୀନ (ଅଉଅମେ), ପାଠ ସଙ୍ଗେ କାମ କାମ
ସଙ୍ଗେ ପାଠ ଶିଖାଇବା ଯେଉଁ ଦିନ (ଅମେସବୁ) ।୪୭। ଆମ ଦୁଃଖ
ଯିବ ଛୁଟି (ସେହିଦିନ), ଅମେ ଉଠି ଯିବା ଆମ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମ
ଦେଶ ଯିବ ଉଠି ।୪୮। ହେଲେ ଅପଣା ମୁଠି (ଅମେସବୁ), ବଳେ
ବଳେ ସବୁ ଦୁଃଖ ହଟିଯିବ ଉଠିବ ବଢ଼ିବ ଫୁଟି (ଆମର ତ),
ଆମ ଜାତି ଯିବ ଉଠି (ସହଜରେ) ୪୯।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଅପାଠୁଆ ବାଣୀ

(ଛନ୍ଦ ଯୋଗୀବର—ବୃତ୍ତେ)

ଶୁଣ ହେ ପାଠୁଆ ଭାଇ, ଅମେତ ମୂଲିଆ ମୂରୁଖ ଗୁଡ଼ାକ ତମ ପଛେ ପଛେ ଧାଇଁ (ହବୁଦନେ) ।୧। ଅମେ ତମ ଭାଇ ଜାଗ (ଅହେଭାଇ), ତେମେ ଦାଣ୍ଡ ମୁହଁ ଜଗି ଥାଅ ଜାଣୁ ସେତକ ଅମର ଝାଣ (ସବୁଦନେ) ।୨। ଯେଣିକି ମଡ଼ାଅ ଯେବେ (ତେମେଭାଇ), ଅଖି ବୁଜି ଅମେ ତେଣେ ମାଡ଼ ଯାଉଁ ଦୁଇଁ ଧାଇଁ ନାହିଁ ଡେବେ (ଅମରତ) ।୩। ଜାଣୁ ତେମେ ବଡ଼ ଭାଇ (ଅମେସବୁ), ଯେତକ ଭରୁଛ ସବୁ ତମ ଅମ ସମସ୍ତଙ୍କ ହିତ ପାଇଁ (ଅହେ ଭାଇ) ।୪। ନଈଁକୁ କହିଲେ ପାଣି (ତେମେ ଭାଇ), ଧାଡ଼ ଧଲଇଲେ ଧିଁ ଭର-ଯାଉଁ କିସ ସେ କିଛି ନ ଜାଣି (ଅମେସବୁ) ।୫। ଯୁଗେ ଯୁଗ ଏହିପରି (ଅହେଭାଇ) ଚଳି ଯାଉଥିଲୁଁ ସୁଖେ ସଦା ଅମେ ପାଠୁଅଙ୍କ ପିଛୁଧର (ସବୁକାଳେ) ।୬। ଦେଶରେ ପାଠୁଆ ଜନ (ଅହେଭାଇ), ପଣ୍ଡିତ ବୋଲଉଥିଲେ ମାନୁଥିଲେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କ ବଚନ (ସବୁକାଳେ) ।୭। ଗଲଣି ସେ ଯୁଗ ଉଡ଼ (ଏବକୁତ), ଗଲେଣି ସେ କାଳ ପାଠୁଆ ପଣ୍ଡିତେ ଗଲୁଣି ସେ ବାଣୀ ହୁଡ଼ (ଏବେସବୁ) ।୮। ପାଠୁଆ ଥିବାରୁ ଜଣା (ସେ କାଳରେ) ତାଙ୍କ ବୋଲ ପିଜା ମାନୁଥିଲେ ଲୋକେ ଥିଲେ ସେହି ଜଣା ଶୁଣା (ସମସ୍ତଙ୍କୁ) ।୯। ଅଜି ଏ ଯୁଗକୁ ଗୁହିଁ (ଅହେଭାଇ) ପାଠୁଆ ଜାଣିବା ପାଠୁଆ ଗଣିବା ବୁଦ୍ଧି ଦଲ ପାଉ ନାହିଁ (ଅମରତ) ।୧୦। ବଡ଼ ହୋଇ ତେମେ ରହି (ଅହେଭାଇ), ଯେତେ ଯା ଚଳଣି ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଗୁଣି ଅଉ ନ ହୁଅଇ ସହି (ଏବେଭାଇ) ।୧୧। ସତ ଛଡ଼ା ମିଛ କଥା (କେବେ ହେଲେ) ଜାଣିତ ନ ଥିଲୁଁ ଶୁଣିଲ ବେଳକୁ ବୁଝି ଯାଉଥିଲୁ ମଥା (ଅମରତ) ।୧୨।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଏବେତ ତମର ଠାରୁ (ଅମେସବୁ), ମିଛ ଶୁଣି ଶୁଣି ସତ ବୋଲି
ଅଉ ପଦେବି କହ୍ନ ନ ପାରୁ (ସହଜରେ) ।୧୩। ମଣି ଥିଲିଁ ବଡ଼
ଭାଇ (ତମ୍ଭକୁ ତ), କାନ ଧରି ଧରି ଶିଖାଇଲ ମିଛ ନ ହେଲେ ଚଳିବ
ନାହିଁ (କହ୍ନ କହ୍ନ) ।୧୪। ଧୀରେ ଧୀରେ ଏହ୍ନପର (ତେତେମ ଭାଇ),
କଥାରୁ କାମରେ ମିଛ ଖେଳାଇଲ ମିଛ ଗଲ ଦେଶ ଭରି
(ତମ ଯୋଗେ) ।୧୫। ଫନ୍ଦ ଫିକର ନ ଥିଲ (କାଳସୁତଗେ), ଅନ୍ଧ ସନ୍ଧ
ଘର କବାଟ କୋଣରୁ ପିଲଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଘାରିଲ (ଏବେଅପି) ।୧୬।
ତମର ଅନୁକରଣ (ଅହେଭାଇ), ଖାଇବା, ପିନ୍ଧିବା, ବସିବା, ହସିବା
କାଶିବା, ଗୃହଚରଣ (ସବୁକାଳେ) ।୧୭। ତମର ଢଙ୍ଗରେ ପଡ଼ି
(ଅମେ ଏବେ), କାମ ଦାମ ଛାଡ଼ି, "ସାହେବଲି" ଚଢ଼ି ମଲୁଣି ଏବେ
ଗଡ଼ି (ଅମେ ସବୁ) ।୧୮। ତେମେ ତ ପାଠ ବଳରେ (ଅହେ ଭାଇ),
ଅକାଶ ପାତାଳ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ମିଶାଇ ଛନ୍ଦୁଛ କଉଶଳରେ (ସଦାତେମେ) ॥
ଅମର ସେ ବଳ କାହିଁ (କହଭାଇ), ଚୁଲ୍ଲା ଡେଇଁ ଡେଇଁ ହାତ
ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗି ଭାଲୁଁ ତମ ଗୁଣ ଗାଇ (ଅମେଖାଲି) ।୨୦। ଛାଡ଼ ଅମ
ସିଧା ବାଟ (ଅମେସବୁ), ତମର ବୁଦ୍ଧିରେ ହେଉଁ ଛଟ ପଟ ଲଗାଇ
ଦେଇଛ ନାଟ (ତେମେସିନା) ।୨୧। ଅମଡ଼ା ଭୁଇଁରେ ପଡ଼ି(ଅମେଏବେ)
ଗଡ଼ି ଯାଉଁ ସଟି ଯାଉଁ କାନ୍ଦୁ ଥାଉଁ ନ ଶୁଣନ୍ତି ଅମ ରଡ଼ି
(କେହ୍ନଏବେ) ।୨୨। ଭଲ ବାଡ଼ କାମ ଗଲ (ଅମର ତ), ସ୍ନେହ
ଉପାସରେ ପଡ଼ି ହଟହଟା ହେଲୁଣି ଦରମଲା (ଅମେ ସବୁ) ।୨୩।
କହ୍ନବାକୁ ଅଛି କସ (ଏବେଅଉ), ଅମ ଅବେବେକ ପଟେଣି ଦେଶ
ଯାକ ଖେଳାଇ ଦେଇଛ ବିଷ (ସବୁଅହେ) ।୨୪। ତମ କସ୍ମତ ଏହୁ
(ଅହେଭାଇ), ଭାଇ ପ୍ରେମ ଭାବ ଗାମରୁ ବୁଡ଼ିଲ ଲଗିଅଛି ତାତା
ଥେଇ (ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ) ।୨୫। ଘର ଭଙ୍ଗା ପାଠ ପଢ଼ି (ତେମେ ସବୁ)
ସୁବୁଦ୍ଧି ସୁଚିନ୍ତା ସବୁ ଢାଳି ଦେଲ ଯାଉଁଛି କୁବୁଦ୍ଧି ବଢି

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

(ଚେଦଶଯାଉ) ।୨୬। ଧରମ ତ ଆଉ ନାହିଁ (ଉଚଳେଷାହିଁ), ଧରମ
ପଛକୁ କରମ ବୁଡ଼ଲ ବସିଛୁଁ ତମକୁ ଗୁହିଁ (ଏବେହୁଧା ।୨୭।
ସରମ ନାହିଁ ତମର (ମୁହିଁକୁତ), ମୁଣ୍ଡ ଟେକ ଭୁଣ୍ଡ ବାଜରେ ମାଡଛ
ହେଲଣି ପୋଲ ଭଉର (ଭାଳୁଛକ) ।୨୮। ନୁହିଁତ ଟକହୁ ଖାହାର
ତମର ପାଠରୁ ଏତଭ ଉଚିଲି ନ ଥିଲ ତ ଏ ବଗୁର (ଷେବେ ଷାହିଁ) ॥
ରଖିଛବ ଅଉ ବାକା (କହଉଲା), ଶୂନ୍ୟ ଗଗନରୁ କ ହୁନ ଛୁଡ଼ଚ
ବସିଅଛ ପଗ ଠାବ (ଚେଚମେ ସବୁ) ।୩୦। ଯେଚେ ଯେଚେ ଅପକର୍ମ
(ଅଚେଭାଇ), ସବୁ ତ ଜଳମ ତମର ପାଃରୁ ବୁଝି ନ ପାରୁଁ ତା ମର୍ମ
(ଅଚମ ସବୁ) ।୩୧। ଯେଚେ ଯାହା କହଗଲ (ଚେଚମେ ସବୁ), ଅଚେପ
ଛଃଠ ପଃ ତମ ପିଛୁ ଧରି ଅଚମ ହେଲୁଁ କଲ ବଲ (ନାନାଭାବେ) ॥
ହେଜଲ ପାଠୁଆ ଭାଇ (ଚେଚମେ ଥରେ), ତମ ପାଠ ଗୁଣେ କରି
ଅଛୁ ଦେଶେ କେତେ କସ ଖାହା ପାଇଁ (କହଉଲ) ।୩୩। ଅଚେପ
ଅଚେପ ଧ୍ୱଂସ ହେଲ (ଚେଚମେ ସବୁ), ଅଚମେ ଅପାଠୁଆ ନିସ୍ୱହ ଭାଇଙ୍କୁ
ଅକୂଳେ ଭସାଇ ଦେଲ (ଚେଚମେ ସିନା) ।୩୪। ଥିଲ କସ ଏହୁ
ଦେଶ (ଅଗଷାଚେଲ), ତମର ଦୋଷରୁ ଦେଖ ଦେଶ ଦଶା ହୋଇ ତ
ଗଲଣି ଶେଷ (ଭାବଦେଖ) ।୩୫। ଆମର ହାତ ଶକତ (ଅଚେଗଭାଇ)
କସ ଥିଲ କସ ହେଲଣି ଏଣିକ ହେଲଣି କ ଅଧୋଗତ (ଅମରତ) ॥
ଉଚ ଥିଲୁ ଯେ କଳାରେ (ଅଚମେଦନେ) ସେ କଳା ହରାଇ ଅଚମେ
ଭାଗ୍ୟହୀନ ନୀଚ ହେଲୁଁ ସବୁଠାରେ (ଅଜସିନା) ।୩୬। ପାଠ
ଯୋଗେ କେତେ ଜଣ (ଚେଚମେ ସିନା) ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ମଣି
ଅପଣାକୁ ଦାସତ୍ୱ କଲ ବରଣ (ଅନନ୍ଦରେ) ।୩୮। ଗୁହକାୟ ନାମ
ଧରି (ଦନା କେତେ) ନାଚଲ ଦାଣ୍ଡରେ ଘୁଡକ ଫୁଲଇ କେତେ
ଅହଂକାର କରି (ଚେଚମେସିନା) ।୩୯। ଥିଲ ଏ ସ୍ୱାଧୀନ ଜାତ
(ସବୁକାଚେଲ), ତମ ନାଚ ଦେଖି ନାଚ ଗଲେ ଥୋଚେବ ଗୁହକାୟ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପେଲଭରେ ମାଡ (ଖାଲସିନା) ।୪୦। ଗୃହକଷ୍ଟ ଢର କି ଢଲ (ଚଡଚମଢ଼ଲ) ପିତ ନୀତ ମଣ୍ଡ ଗଡ ଓଲଟାଇ ବଜାଡ ପାଲଟି ଗଲ (ହୁ ହୁ) ।୪୧। ମାଡ ଗଲ ଦନା ଢେଢେ (ଏସଥିରେତ), ପାଠୁଆଙ୍କ ଗୁଣ୍ଡି ଅଟେମ ଅପାଠୁଆ ବାହୁନିବା ଅବା ଢେଢେ (ଅପାଠୁଆ) ।୪୨। ବିଧାତା ଯେ ଜଣେ ଥାଇ (ଜଗତରେ), ତେଣେ ତ ପାଠୁଆ ଢହୁଲେ ତମକୁ ହସରେ ଦେବ ଉଡ଼ାଇ (ଆଧଢଥା) ।୪୩। ଜଗତେ ଢାହାର ଝାଣ (ଏସ ବିଧାତା), ସହୁ ନ ପାରନ୍ତି ଢାହା ଅହଂଢାର ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ସମାନ (ଜଗତରେ) ।୪୪। ସମସ୍ତଙ୍କ ହୁଡ ପାଇଁ (ଏ ଭୁବନ), ପରାଧୀନତାର ପଟ ଏ ଦେଶରୁ ଦେଶରୁ ଦେଲେ ଦନେ ଓଲଟାଇ (ଏସ ବିଧାତା) ।୪୫। ଉଠିଲେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି (ଢାଙ୍କବଲେ), ବିଦେଶୀଙ୍କ ଦୂର ଘଉ଼ ପଳାଇଲେ ନିଜ ଜନ୍ମା ପଠା ବାଘ (ଏଦେଶରୁ) ।୪୬। ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ ଠେଇଁ (ଦେଶପାଢ) ତମ ନାଚ ଦେଖି ଅଟେମ ଅପାଠୁଆ ନାଚିଲୁଁ ଛ ଡେଇଁ ଡେଇଁ (ଠମସଙ୍ଗେ) ।୪୭। ପରାଧୀନତା ତ ଗଲା (ଭାବିଥିଲୁଁ), ଏଣିକି ଏଥର ସମସ୍ତେ ଆମର ସୁଖରେ ରହିବା ଭଲ (ଭାଇଭାଇ) ।୪୮। ଆମ ଘରେ ଆମେ ଭାଇ (ସମସ୍ତେତ), ସୁଖେ ଦୁଃଖେ ଆମ ଘର ଚଳାଇବା ଭେଦାଭେଦ ଭୁଲି ଯାଇ (ଆମେସବୁ) ।୪୯। ଘରେ ଥିବ ଯାହା ଯେତେ (ଆମଭାଇ) ବାଣ୍ଟି କୁଣ୍ଟି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଖାଇବା କାଅଣ୍ଟେ ନ ଦେବ ଢେବେ ।୫୦। ଆମେ ଏପେତ ଭାଇ ଥାଇଁ (ଆମଘରେ), ମାଆଙ୍କ କୋଳରୁ ଯେ ଯେତେ ପାରିବା ଖାଇବା ଆପେ ଗୋଟାଇ (ଯେ ଯାହାର) ।୫୧। ଆମ ଅପାଠୁଆ ପଣ୍ଡି (ଅଟେମ ସିନା), ସ୍ୱାଧୀନ ଯୁଗରେ ଢେଢେ କି ସ୍ୱପନ ଦେଖୁଥିଲୁଁ ମନେ ମନେ (ରାତଦନ) ।୫୨। ପାଠୁଆ ଚତୁର ଥାଇ (ତେମେ ସବୁ), ଗାଲ ଭୁଲୁଉଡ଼ରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୁଛାକୁ ଦେଲ ଦବାଇ (ତେମେସବୁ) ।୫୩।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଚିହ୍ନା ପଡ଼ିଗଲ ଏବେ (ତେମେ ସିନା), ଭାଇ ଭାଇ ତାଙ୍କ ତୁଣ୍ଡାକୁ ମୁହଁରେ ନ ଥାଇ ପେଟରେ ଢେବେ (ତମରତ) ।୫୪। ନିଜ ଦାମ ବେଳେ ଭାଜ (ଡାକୁଥିବ), ଜାତ ହିସାବରେ ଦେଶ ହିସାବରେ ଦାହିଁକ ସେତକ ନାହିଁ (ନମରତ) ।୫୫। ଅମେ ଭଲ ଅପାଠୁଆ (ରହୁଥାଇଁ), ତମର ଭିତରେ ତଲେ ମେଳ ନାହିଁ ତେମେ ପାଠୁଆ ପାଠୁଆ (ଦାହିଁ ପାଇଁ) ।୫୬। କଥବ ପାଠର ଠେକ (ନେଯତେ ଯାହା), ପାଠଗୁଣେ ତେମେ ତଲେ ନ ଡରବ କାଟିବ ଭାଇଙ୍କ ବେଙ୍କ (ନିଜପାଇଁ) ।୫୭। ଦଣ୍ଡେ ଦଣ୍ଡେ ଭେଗୁ ଥାଇଁ (ଅମେଏଦା), ତମକୁତ ଅମେ ଠେକନ୍ତୁ ଅଗକୁ ହଟାଇବା ବଳ ନାହିଁ (ଅମରତ) ।୫୮। ସ୍ୱାଧୀନତା ବଲେ ମାତ (ଅଧିକରେ), ଭୁଲିଗଲ ଥୋକେ ଥିଲକି ନ ଥିଲ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପୁଅ ନାତ (ଢେବେ ହେଲେ) ।୫୯। ନୂଆ ଜାତ ଗଢି ନେବ (ଭାବଅଛ), ବାପା ଅଜାଙ୍କର ନାଆଁ ଏ ଦେଶରୁ ଏକାଠି ବୁଡ଼ାଇ ଦେବ (ଏ ମାଟିରୁ) ।୬୦। ସେ ଗୁଡ଼ାକ ଅପାଠୁଆ (ଥିଲେ ସିନା), ତାଙ୍କ ମୀତ ତମ ମୀତ ମିଳିବାକୁ ଦେଖୁଛ ବଡ଼ ଅଡୁଆ (ତମ୍ଭକୁସେ) ।୬୧। ଅପଣା ଘର ଗୁମର (ଜଣାଶୁଣା), ଦାଣ୍ଡକୁ ଢାପି ଫିଟାଇ ନ ଦେଇ ଗୁଳୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ଘର (ସହଜରେ) ।୬୨। ତେମେତ ପାଠୁଆ ଭାଇ (ଯେତେ ସବୁ), ସେ ଭାବ ମରମ ବୁଝିବ ଦାହିଁକ ଦେଲ ସବୁ ପୋଡ଼ ଖାଇ (ପ୍ରଥମରୁ) ।୬୩। ପର ପୁରାଇବ ଘରେ (ତମରୁଚ), ଦାନ୍ତ ନିକୁଟିବ ତାଙ୍କର ପଛରେ ହଲାଇ ମୁହଁ ଦାଣ୍ଡରେ (ତେମେ ଭାଇ) ।୬୪। ଅଜାର ତମ ଅଖିରେ (ଦେଖିଲଣି), ଓଡ଼ିଶା ମାଟିରେ ନେଯତକ ଜନମ ଅଯୋଗା ସେ ସବୁଥିରେ (ଘରପାଇଁ) ।୬୫। ଏବେ ତ ତମର କାଳ (ହୋଇଅଛୁ), ନାଳ ଠେକି ନିଜ ଭାଇଙ୍କୁ ଲଦୁଛ ସମ୍ଭାଳର ଯାଇଁ ନାଳ (ବାଟଘାଟ) ।୬୬। ଗାଳି ଏହୁତକ ପାଇଁ (କାମଗୁଣେ), ପଦାରୁ ତ ଅଜ କେହୁ ନ ଅସିବେ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଲଗି ଯାଅ ବେଗେଁ ଧାଇଁ (ପାରବ ତ) ।୬୭। ଅଉ ଯେତେ ଢାମ ଯାହା
(ଯେଉଁଠାରେ), ସେ ପାଇଁ ଏ ଜାତ ଏତାଠି ଅଯୋଗ୍ୟ କର ନ
ପାରିବେ ତାହା (କହୁଅଛ) ।୬୮। ତେମେ ଅମ ବଡ଼ ଭାଇ (ଭୁଲିଗଲ)
ସ୍ୱଦୟା ତମର ଯେତେ କୁଳଢାମ ରଖିଛ ଅମର ପାଇଁ (ବାଛୁବାଛୁ) ॥
ଏତକ କରୁଣା ବନା (ତମର ତ), ଏ ଢାଳରେ ଅଉ କାହିଁ ରହୁଥାନ୍ତୁ
ବୁଡ଼ ଯାଉଥାନ୍ତୁ ସିନା (ଏଢାଦେଲେ) ।୬୯। ଖାଲି ପନେ ଭାବୁ ଥାଇଁ
(ଅଜ୍ଞସିନା), ଅମ ଭଇ ହୋଇ ଏକଥା କହୁଛ ଅମର ମୁହଁକୁ ଗୃହଁ
(ତେମେସବୁ) ।୭୧। ତମ ଅମ ଭେଦ ଏବେ (ଜାଣୁଥାଇଁ), ଏତେ
ବଢ଼ି ଯିବ ଭାବତ ନ ଥିଲୁଁ ସ୍ୱପନରେ ଆମେ କେବେ
(ଦନେହେଲେ) ।୭୨। ଉଠିଲ ଆମର ଶିରେ (ଉଗ୍ରଦେଇ), କ କଲ
ଢାହାର ଦେଖି ହାତମାର ଆପେ ଆପଣା ଘୁଡରେ (ଥରେଖାଳ) ।୭୩
ଭୁଲିଗଲ ଆଗ କଥା (ଏଢାବେଳେ), ଭାଇଙ୍କୁ ଭୁଲିଲ ଭୁଲିଲ
ଦେଖକୁ ଭ୍ରମି ଗଲ ତମ ମଥା (ସିନାଭାଇ) ।୭୪। ଶିଖିଥିଲୁଁ ଯେତେ
ପେଞ୍ଚ (ତମଠାରୁ), ଏବେ ସେ ଏଣିକ ଢମର ହାତରେ ହେଲଣି
ଆମକୁ ପେଞ୍ଚ (ସବୁଥିରେ) ।୭୫ ପାଠୁଆ ଭାଇ ବଚୁର (ତମ୍ଭକୁ ତ),
ଟେକ ଥିଲୁଁ ଶିରେ ଭାବୁ ତ ନ ଥିଲୁ ଆମର ହେବ ଉଗାସି
(ତେମେ ସବୁ) ।୭୬। ଥିଲୁଁ ଦନେ ମହାସୁଖୀ (ଆମେ ସବୁ), କରମ
ଦୋଷରୁ ଆପଣା ଗାଲରେ ଆପେ ଖାଉ ଥାଇଁ ମୁଣ୍ଡି (ଏବେସିନା) ॥
କ ହେଲଣି ଦଶା ଦଖା (ଦେଖୁଛକ), ଭୋଳ ରହୁ ସିନା ତେମେ
ଜାଣୁ ନାହିଁ ଉଡ଼ଯାଏ ଆମ ହଂସା (ଦେଖି ଗୃହଁ) ।୭୮। ବଡଲୁ
ଅର୍ଦ୍ଧର୍ଯ୍ୟା ଫଖ୍ୟା (ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ), ତମର ଦୋଷରୁ ମାନ କ ନ ମାନ
ତେ କର ପାରବ ରକ୍ଷା (କହ ଭଲ) ।୭୯। ଅବସ୍ଥା ହେଲଣି ଯାହା
(ଭାଇ ଏବେ), ସହୁ ହେଉ ନାହିଁ ରହୁ ହେଉ ନାହିଁ କହ ହେଉ
ନାହିଁ ତାହା (କାହାକୁ) ।୮୦। ରହୁଛୁଁ ଶୂନ୍ୟକୁ ଗୃହଁ (ଆମେସିନା)
ପ୍ରଭୁଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ବନା ଏ ଜାତର ଗତ ମୁକ୍ତ ଆଉ ନାହିଁ (ଜାଣିଲଣି) ॥

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

କଠକଣା

କହିବାରେ କଠକଣା ପେଟେ ଅଙ୍କ ଲେଖିବାରେ କଠକଣା, କରିବାରେ କଠକଣା ନ ଥିବାରୁ ସତ୍ୟ ଦାପ ଯାଙ୍କ ବଣା (ଅଙ୍କ) ।୧। କଠକଣା ଅଙ୍କ ବଢି ଗୁଳଅଛି ଯାହାପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରୁ ପେଟେ, ଫଳେ ଦେଖୁ ଥାଇଁ ତାହାଙ୍କୁ ଅଧିକ ବଢି ଯାଉଅଛି କେତେ (ବହୁଗୁଣେ) ॥ ଖାଇବା ପିଇବା ଦରବ ଉପରେ ଜାବ ହେଲା କଠକଣା, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଳାବଜାର ଉଠିଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ବଣା (ଏଥିରେ ତ) ।୩। କଳାବଜାର ତ ଧଳା ହୋଇ ଏବେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ବସିଲାଣି, ଯେ ତାକୁ ନିନ୍ଦବ ସେହ୍ନ ଧନ ହେବ ନ ପାଇବ ଟୋପା ପାଣି (କାହିଁ ଅଉ) ॥ ଲାଞ୍ଚ ମିଛ ବଢି ଯିବା ଦେଖିବାରୁ କଚେରୀ ଦରବାରରେ, କଠକଣା ଫଳେ ଫଇଲ୍ ଉଠିଲା ସେ ପୁଣି ସାତ ଗୁଣରେ ।୫। ମିଛ କଠକଣା କଥା ବଢ଼ୁଥିଲେ ତୁଣ୍ଡ ଘୁଡ଼ ମୁଣ୍ଡ ବଣା, ମିଛ ବଳ ଆଉ ବଡ଼ କାରବାର ନାହିଁତ ତାହାକୁ ଜଣା (ଏ କାଳରେ) ।୬। ମିଛ ବଢି ଚଲା ଆଇନ ଫଳରେ ତାକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ, ମିଛ ହେଲା ଏକା ଗୋଟିକ କମିଅ ତାକୁ ବଳା ଅଉ ନାହିଁ (କାହିଁ କଣ୍ଠି) ।୭। ମିଛ ନ ମିଶିଲେ ଆଇନ ଅଚଳ ଆଇନ ମିଛକୁ ବଳ, ଦୁହେଁ ମିଶିଗଲେ ଆଉ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ଦୁହିଙ୍କ ପଥ ସରଳ (ବୁଝିଦେଖ) ।୮। ଥିଲା ମିଛ କେବେ ଅକଳ ବେଳକୁ ଥିଲା ସେ କଥା ଖେଳରେ, ମିଛ ଖେଳ ଅଙ୍କ ଧରି ଅବତାର ବସିଲା ଦରବାରରେ (ଅଙ୍କ ସେ ତ) ।୯। ମିଛତ କଥାରେ ମିଛ ତ କାମରେ ମିଛ କେତେ ଭାଷଣରେ, ମିଛ ବଢ଼ାଉଛି କେତେ ଦାନାପାଣି ଯୁଆର ବେ କହୁଛାରେ (କହଅଙ୍କ) ।୧୦। ମିଛ ବଢୁଅଛି ମିଛ ପ୍ରଭାବରେ ଯେ ତାକୁ ଧରାଇ ଦେବ, ମିଛ ପ୍ରମାଣରେ ସଙ୍ଗ ଦରବାରେ ସେ ନିଜେ ମିଛୁଆ ହେବ ।୧୧। ମିଛକୁ ଯେ ଅଙ୍କ ତୁଚ୍ଛ ମଣୁଅଛି ତା ଦଶା ଅତି ଦୁଃଖଣି, ମିଛ ପ୍ରସାଦରେ ମିଛୁଅଙ୍କ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଶିରେ ଝଁଟିଭେ ମଣିଭୂଷଣ (ସଦାଟେବେଲେ)। ୧୨। କଟକଣାରୁ ତ
ରତନ୍ତ୍ର ମିଛର ଦେତନ୍ତ୍ର ଯେତେ ପ୍ରକାର, ମିଛ ଦା'ଉ ଅଉ ଦହାଇବା
ପାଇଁ କାହିଁ ଅବା ପ୍ରତକାର (କହୁ ଏବେ)।୧୩। କଟକଣା ଦାତ
କାଣ ଦୁଇଫାଖ ଉଣା କବା ଅଧିକରେ, ସକଳ କଲ୍ୟଣା କରପାରେ
ବଣା ନାନା ରୂପେ ଷଣ୍ଡରେ (ଟେସତ ଏଟେ) ।୧୪। କଟକଣା ଛାଡ଼
ହେଲଣି ଯେ ଦନୁ ଅଛଜର ଅଣ୍ଡାଧର, ସମାଜରେ ଯାହା ଥିଲ
କଟକଣା ଗଲଣି ତା ବଳ ହର (ଟାଲେ ବଟଲ) ।୧୫। ଅଇନ ପଛକୁ
ମିଛ ଲଟ ରହୁ ସବୁ ଦଏ ଭୁଛୁ କର, ଗୃହିଁ ରହୁଥିବ କହୁ ନ ପାରିବ
ସେହୁ ଅଇନକୁ ଡର (ଅଟଲ ବାପ) ।୧୬। ଅଇନ ଫାଶୀ ତ ବଡ଼ି
ଚୁକାଅଛି ବଟୁଛି ମିଛର ଦାଉ, ତାକୁ ସମାଳବା ପାଇଁକି କହୁଲ
ମିଛ ଛଡ଼ା କଷ ଅଉ (କହଉଲ) ।୧୭। କେତେ କ ଯୋଜନା ଗଢ଼ା
ହେଉଅଛି କେତେ ଟଙ୍କା ହୁଏ ବଣା, କାହା ହିତ ପାଇଁ କେ ଜାଣି
କା ହେବ କଟକଣା ହେଲେ ଉଣା (ତହିଁ ଯେବେ) ।୧୮। ଢେଙ୍କି
ଥିଲ ଅମ ଜାତର ସନ୍ତକ ତା ଛଡ଼ା ନ ଥିଲ ଘର, ପୋଷଣାହାସ୍ତ ସେ
ଥିଲ ଏ ଦେଶରେ କେତେ ରଙ୍କୀ ଦୁଃଖୀଙ୍କର (ସେହୁ ଢେଙ୍କି) ।୧୯।
କଳ ପଶି ତାଙ୍କ ତଣ୍ଟି ଚିପି ଦେଲ ଧାନ କୁଟା ଗଲ ବୁଡ଼, ଅଜ
ପୁଣି ଢେଙ୍କି ଖୋଜା ପଡ଼ଲଣି କେତେ ଟଙ୍କା ଯିବ ଉଡ଼ (ଜାଣୁଥାଇ) ॥
ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ତେଲ କଳ ପଶିଗଲ ନାହିଁ ଅଉ ତେଲୀ ଘଣା, ଏବେ
ପୁଣି ଘଣା ସଜାଡ଼ିବା ଲଗି ତେଲୀଏ ହେଲେଣି ଟଣା
(କେତେକାହୁଁ) ।୨୧। ଅମାପ କଉଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି ହାତରେ ଘଣା ପାଇଁ
ଗଣି ଦେବ, କାହିଁ କଟକଣା ଖସା ସୋରଷ ଯେ କଲ ବଳା ଟାଣି
ନେବ (ଗୃହିଁ ଥିବ) ।୨୨। କଳ ସଙ୍ଗେ ଏବେ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁକି
ତେଲୀଙ୍କୁ ଦେବ ମତାଇ, ହାତ ଯୋଡ଼ି ଭଙ୍ଗେ ରଜ଼ କଲେ ତେଲୀ
କେହୁ ତ ଶୁଣିବେ ନାହିଁ (କାନ୍ଥୁଥିବେ) ।୨୩। ଏହୁଭଳି ଗ୍ଲୋଟଠାରୁ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ବଢ଼ ଯାଏ ଯୋଜନା ଯେତେ ପ୍ରକାର, ହେଉଛି ତା ଫଳେ ଉବଷ୍ୟତ
ଭାଗ୍ୟ କି ହେବ ଆଗେ ବୁଝିବ (ଥରେଭଲ) ।୨୪। ଆମ ଦୁଃଖ ଦଶା
ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ମିଳୁଛି ଯାହା ବାଣ୍ଟରେ, ଖଣ୍ଡେ ମାତେନେବେ ଟେତେ
ଭଟକଣା ନ ହେବ ଜାଣ ଅଣ୍ଟରେ (କଟକଣା) ।୨୫। ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ କର
ଆମ ରକତରୁ ଗଢ଼ା ହେଉଛି ଯେ ପାଣ୍ଠି, ଆମ ହାତଟିକ ପଛକୁ
ଫିଙ୍ଗାଇ କାଏ ଭେଟେ ନେଇଲେ ବାଣ୍ଟି (ଗୁହିଁ ଥିବା) ।୨୬। ଭୁଲ୍ଲା
ଝଉରାଡ ପର ଧନ ନୋହେ ଜାଡ ହାତକୁ ନ ଗୁହିଁ, ନ ଦଅନ୍ତୁ
କେହୁ ଉଜାଡ଼ ଏ ଧନ ମନ ଇଚ୍ଛା କେବେ କାହିଁ (ଦେଖାଯାଇ) ।୨୭।
ଯେ କାମରେ ଯାର ନାହିଁ କିଛି ଜ୍ଞାନ ତା ହାତେ ତା ଭଟକଣା,
ହିତ କି ଅହିତ ସେ କାହୁଁ ବୁଝିବ ପାକୁଅ ପାଠିକୁ ଚଣା (ଖାଳିସିନା) ।
ଖାଲି ଭଟକଣା ଦୋଷରେ ଯେତକ ହେବା କାମ ନ ହୁଅଇ, ପୁଣି
ସେହିଭଳି ନ ହେବା କାମରେ ଶୂନ୍ୟରେ ଟଙ୍କା ଉଡ଼ଇ (ଦେଖୁଥାଇଁ) ॥
କେ ଜାଣେ ନ ଜାଣେ କେଉଁ କାମଟିକ କେ ବୁଝିବ ସହଜରେ,
ଅଜଣା ପଣ୍ଡିତ ମାଢ଼ ବସିଥିବେ ଯେବେ ତା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ।୨୮।
କେଉଁ କାମ କେହୁ ଜାଣୁ କି ନ ଜାଣୁ କାମ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ,
ଅଜଣା ପଣ୍ଡିତେ ଖାଲି ଭାଳୁଥିବେ ଟଙ୍କାଟି ସାରିବା ପାଇଁ (ଖାଳିସିନା) ॥
ଯେ ଯେତେ ଜାଣଇ ସେ ସିନା ବୁଝଇ ଆଉ ଯେ ନ ଜାଣେ କେତେ,
ନ ଜାଣିବା ଲୋକ ମନେ ସବୁ ଜାଣେ ଜଗତେ ଯା ଅଛି ଯେତେ
(ଯେଉଁ) ।୨୯। ଭ୍ରମ କରି କେହୁ ଭ୍ରମ ଦେଖାଇଲେ ବଞ୍ଚଜନେ ହେବେ
ତୋଷ, ଅଞ୍ଚଜନ ହେଲେ ଅଧିକ ଅଜାଣ୍ଟ ଗଢିବେ ହୋଇ ସେ ରୋଷ
(ଶୁଣିଥରେ) ।୩୦। ଭଟକଣା ରୋଗ ଭଟକଣା ଏବେ ସବୁଠାରୁ
ଲୋଡ଼ା ଅଗ, ସେତକ ନ ଜଗି ଯେତେ ଯାହା କଲେ କିଛି ତ ନ
ହେବ ବାଟେ କେଉଁ କାଳେ) ।୩୧। କାମ ସଜାଡ଼ିବା ପାଇଁ କଟକଣା
ହେଲେ ହେବ ଲୋଡ଼ା ଯେବେ, କାମ ବିଗାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଭଟକଣା

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଲୋଡ଼ା ତ ନ ଥାଇ କେବେ (କେଉଁ ଠାରେ) ।୩୫। ଖାଲି କଟକଣା ଚଳାଇବା ଦୋଷେ କୁଟିଳତା ଗଲା ମାଡ଼ି, ସାଧୁ ସରଳତା ଘୁଞ୍ଚି ପଳାଇଲା ବଳେ ବଳେ ଠାବ ଘୁଞ୍ଚି (ଏ ଦେଶରୁ) ।୩୬। ଅନଳ ପ୍ରଭାବ ନ ବୁଝି ନ ସୁଝି ତା ସଙ୍ଗେ କେ କରେ ଖେଳ, ଗୁଳି ନ ଜାଣିଲେ ଅପେ ଜଳିଯିବ ଗୁଳରେ ହେଲେ ଅମେଳ (ଉତ୍କଳବାହୁଁ) ।। ଅନଳ ନ ହେଲେ ନ ନଲେ ଫସାଉ କଟକଣା ସେହିଭଳି, ଲୋଡ଼ା ସବୁବେଳେ ଚଳାଇବା ମୂଳ ନ ହେଲେ ଯିବଟି ଜଳି ।୩୮।

ପାଠ ଓ ଚାକରୀ

ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲି ଚାକିରି ପାଇଁ, ପାଠ ସାରି ଦେଲି ଚାକିରି ଖୋଜିଲି ଚାକିରି ଚାକିରି ହେଲି ପୋ ବାଇ ।୧। ଭାବିଥିଲି କେତେ ଭାଳ ମନରେ, ପାଠ ସାରିଦେଲି ମିଳିବ ଚାକିରି ବଳେ ବଳେ ଅଧ ପାଠ ଗୁଣରେ ।୨। ଜାଣିତ'ନ ଥିଲି ଚାକିରି ପାଇଁ, ଏତେକ ଅଛଟ ଏତେ ଛୁଟ ପଟ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଧନ ସରିବ ନାହିଁ ।୩। କେତେ ଦମ୍ଭଥିଲା ମନରେ ହେଲେ, କାହୁଁ ଉଡ଼ିଗଲା ଚେତା ବୁଡ଼ିଗଲା ଚାକିରି ଖଣ୍ଡିଏ ଖୋଜିବା ବେଳେ ।୪। କେତେ ଯେ ଦ୍ୱାରର ଅନୁସରଣ, ଲଜ ଅଖି ବୁଜି ହେଜିଲି ସେ ଭାଲେ ପାଠ ପଢ଼ିବାଟି ମୋ ଅକାରଣ ।୫। ଯାହା ହେଉ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଶେଷରେ, ଚାକିରି ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇ ଯାଇଅଛି ବସିଲିଣି ଚାକିରିଆ ବେଶରେ ।୬। ଶୁଖିଲାରେ ମଣ୍ଡା ପିଠା ସେତିକି ଖାଉଥିଲି ଏବେ ହଜି ତ ଗଲାଣି ଭଡ଼ାଲେ ଗଣ୍ଡାରେ ସବୁ ସେତିକି ।୭। ଚାକିରିଆଙ୍କର ମେଳରେ ପଶି, ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଧନ୍ଦ ହେଉଥିଲି ଚାହୁଁ ଥିଲି ଦାନ୍ତ ନିକୁଟି ହସି ।୮। ଅଭ୍ୟାସରେ ପୁଣି ନ ହୁଏ କଅଣ, ଅଭ୍ୟାସରେ ନର, କୁକ୍କୁର, ବାନର, ଅଭ୍ୟାସରେ ଚିଳ ପାରଇ ବସି ।୯। ପୂର୍ବ କୁକ୍କୁର ମୁଁ ଗଲି ପାଲଟି, ବଡ଼ ବଡ଼ ଯେତେ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

କଲ୍ୟାଣ ଯା ଥିଲା ସବୁଯାକ ଖାଣ୍ଟି ଗଲା ଓଲଟି ।୧୦। ଦେଖି ସେନା
ଗୃହସ୍ଥଙ୍କ ଘଣ୍ଟ, ଭଲୁ ଥିଲି ଯେ କାଳରେ ଯେତେ କସ ବାନ୍ଧୁଥିଲି
ମନେ କେତେ କି ଅଣ୍ଟ ।୧୧। ଭିତର ଭେଉଁତ ନ ଥିଲା ଇଣ୍ଟା,
ବଳେ ବଳେ ଯେବେ ଘଣ୍ଟାରେ ପଶିଲି, ପ୍ରଥମରେ ଦୋଇ ଗଲି ମୁଁ
ବଣ୍ଟା ।୧୨। ଦେଶ ଦଶ ଚିନ୍ତା ଯା ଥିଲା ଯେତେବେ, ଗଲଣି ସେ ସବୁ
ଅବ ଢଳେ ନାହିଁ ପୂର୍ବ ଗୃହସ୍ଥ ମୁଁ କଟେଣି ଏବେ ।୧୩। ଅନୁରକ୍ତ
ଭକ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଠାରେ, କୁକୁରଙ୍କୁ ବଳି ସହସ୍ର ଗୁଣରେ ଅଧିକ ମୋହର
ସବୁ ପ୍ରକାରେ ।୧୪। କୁକୁରତ ହୀନ ପଶୁଟା ସ୍ଥିର, କାହିଁ ସେ ଝପିବ
ପାଠୁଆ ଜନଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁଭକ୍ତି ଗୁଣ ଥିଲେ ହେଁ ତାର ।୧୫। ଯେତେ
ବେଳ ଥାଉଁ ଯାହା ପାଶରେ, ସେହି ବେଳ ଠିକ ପୂର୍ବ ତାହାଙ୍କର
ପୂର୍ବ ବଳା ପ୍ରଭୁଭକ୍ତି ପାଶରେ ।୧୬। ଉଚିତ ଯେତକ ସବୁ ଉପରେ
ପାଠୁଆଙ୍କ ଛଡ଼ା ପଶୁ କି ପାରିବେ ଯେତେ ବୁଝି ଭାବ ଗୃପି ଅନ୍ତରେ ॥
ଯେତେବେଳ ଯାଏଁ ଯେ ପ୍ରଭୁ ମୋର, ସେତେବେଳ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା
ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ହେଉନ୍ତୁ ସେ ସାଧୁ କି ଅବା ଚୋର ।୧୮। କାଟିବାକୁ
ନିଜ ମାତାଙ୍କ ତଣ୍ଟି, ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଅବଶ୍ୟ ପାଳିବ ଗୃହସ୍ଥ
ଜଣେ ନ ଠିକ ହଟି ।୧୯। ଭାଇ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରିୟ ପ୍ରୀତି ମୋହର, ଝଣିକ
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ତୋଷିବା ପାଇଁକି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କର ପାରେ ମୁଁ ପର ।୨୦।
ଗୃହସ୍ଥ ଷଣ୍ଡ କି ଥୋଇ ଅଗକୁ, ଜାତି ସ୍ୱାର୍ଥ ଦେଶ ସ୍ୱାର୍ଥ ଯେତେ
ଯାହା ଜାଣୁ ଜାଣୁ ରଖି ଦେବ ପଛକୁ ।୨୧। କପାଇଁ ପାଇବ କାମ
ପୂରଣେ, କାମ ପାଇଁ କେବେ ନୁହଇ ଗୃହସ୍ଥ କାମଠା ଦାଣ୍ଡକୁ ତାଙ୍କ
ଦେଖାଣ ।୨୨। ପାଠ ପଢିଥିଲି ଗୃହସ୍ଥ ପାଇଁ, କାମ ପାଇଁ ପାଠ ପଢିତ
ନଥିଲି କାମ କଥା ଭାଳି ଫଳତ ନାହିଁ ।୨୩। ଦରମା ଗଣ୍ଡାକ ମାସ
ଶେଷରେ, ପାଇଗଲେ ମୋର କାମ ସରିଗଲା ଆଉ ଯେତେ ଯାହା
ସବୁ ଶୂନ୍ୟରେ ।୨୪। ସୁକର୍ମ କୁକର୍ମ ଯେତକ ପାଇ, ସବୁ କରିପିବ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଅଧର୍ମ ବୋଲି ମୁଁ କହୁବି ତାହୁଁ ।୨୫। କହୁବା
ଶକତ ଗଲଣି ଛାଡ଼ି, ଗୃହସ୍ଥ ଫାନ୍ଦରେ ପଶିବା କାଳରୁ ସହିବା ଶକତ
ଗଲଣି ମାଡ଼ି ।୨୬। ଯେ ନେଯବେ ବସନ୍ତୁ ମୋ ପ୍ରଭୁ ହୋଇ, ତାଙ୍କୁ
ତୋଷିବାକୁ ସବୁ କରିବି ମୁଁ ନ ଖୋଜିବି କେବେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଦୋଇ ॥
ଖୋଇକୁ ତାଙ୍କର ଅନାଇ ଥିବି, ହୋଇ ହୋଇ କହୁ ସକଳ କଥାରେ
ଚିର ନଇଁ ଧୀର ଗୀର ଭାଷିବି ।୨୮। ପାଠ ପଢି ପଢି ଜ୍ଞାନ ଯେତକ,
ପାଇଥିଲି ତାହୁଁ ହଜାଇ ଗଲଣି ଖୋଜିଲେ ନ ପାଇ ଅଉ ସେତକ ॥
ଗୃହସ୍ଥରେ ସୁଖ ସ୍ୱପନ ଯାଉ, ଯେତେ ଦେଖିଥିଲି ସବୁ ଗୃଖି ଗୃଖି
ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଏବେ ଯନ୍ତ୍ରଣ୍ଡ ନାଉ ।୩୦। ଧନୀ ହେବା ବାଟ ଯେତେ ଯା
ଥିଲି ଛନ୍ଦ ହୋଇ ଏଥି ବାନ୍ଧି ହେବାରୁ ମୁଁ ଧରି ନ ପାରିଲି ସବୁ
ହଜିଲ ।୩୧। ଦରମା ଗଣ୍ଡାକ ଏବ କାଳକୁ, ଯେତେ ଚାଣି ହେଲେ
ତାହୁଁକ ନିଅଣ୍ଟ ଘରେ ଘରଣୀଙ୍କ ମୁହଁ ତଳକୁ ।୩୨। ପଢିବା
ବେଳରେ ମନ ମୋହର, କୁଟେଣି ମୋଟ ଥିଲି କେତେକ କରନ୍ତି ସବୁ
ଶୁଖିଗଲା ହେଲଣି ଚେତୁର ।୩୩। ଗୃହସ୍ଥଆଙ୍କର ପେଟ ଭିତରେ, ଥରେ
କେହୁ ପଶି ଦେଖିଲେ ବୁଝନ୍ତା କି ଘୋର ଯାତନା ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ॥
ପାଠୁଆ ଭାଇ ଯେ ପଢୁଛ ପାଠ, ପାଠ ପଢି ସାରି ଧରିବ ଗୃହସ୍ଥ
ମନେ ମନେ କେତେ ବାନ୍ଧୁଛ ଅଣ୍ଟ ।୩୫। ଦେଖିଥିବ କେତେ ଜାଲ
ଭିତରେ, ମୀନ ପଡ଼ି ଗଲି କେତେ ଛଟ ପଟ ଖସିବ ବାଟ ସେ
ନ ପାଇ ପରେ ।୩୬। ଗୃହସ୍ଥ ଜାଲରେ ପଶିଲେ ଥରେ, ଖସି ନ
ପାରିବ ରସି ନ ପାରିବ ଧସି ହେଉଥିବ ଦୁଃଖ ଧାସରେ ।୩୭। ଯେତେ
ବଡ଼ ବଡ଼ ଚିନ୍ତା ମନରେ, ପୋଷିଛ ସେ ସବୁ ତାହୁଁ ଭାସି ଯିବ
ଗୃହସ୍ଥ ଫାନ୍ଦରେ ପଶିଲେ ଥରେ ।୩୮। ମନ ଚିନ୍ତା ମନେ ମନେ
ମାରିବ, ଧନ ଚିନ୍ତା କେବେ ପୂରି ନ ପାରିବ ଘାରି ହୋଇ ହୋଇ
ହନ ସାରିବ ।୩୯। ମନୁଷ୍ୟ ପଣରୁ ଯିବଟି ସରି, ବିବେକ ବିଗୁର
ଯେତେ ଯା ସଞ୍ଚିଛ ଗୃହସ୍ଥ ଛୁଇଁଲେ ଯିବାଟି ହରି ।୪୦। ଦେଶ ଚିନ୍ତା

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଆଉ ରହିବ ନାହିଁ, ସବୁ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ଯାହିଁ ହଟି ଯିବ ରହିଥିବ
ଯାହା ତୁଣ୍ଡକୁ ଗୃହିଁ ।୪୧। ଯାହା ଗଲେ ଛୁରୀ ଦେବାକୁ ହେବ,
ବିବେକ ବିଗ୍ରହ ପଛକୁ ପକାଇ ଅଗେ ଛୁରୀ ଧାର ଚଳାଇ ଦେବ ॥
ଗୃକଣ୍ଠରେ ସୁଖ ଯେତେ ଯା ଥାଉ, ଠିକ ଠିକେ ଏହି ଏତକରୁ
ହେଜ ଯେ ଯେତେ ଧାଉଁଛ ଗୃକଣ୍ଠ ପାଇଁ ।୪୩। ଗୃଢର କୁକ୍କୁରଙ୍କ
ଅନ୍ତୁ କଥାରେ, କୁକ୍କୁରଙ୍କ ଠାରୁ ଗୃକରଙ୍କ ଦଶା ବହୁଗୁଣେ ହୀନ
ନାନା ପ୍ରକାରେ, ।୪୪। କୁକ୍କୁର ସେବା ଟି ଲଭିବା ପାଇଁ, ପ୍ରଭୁ ତ
ବ୍ୟାକୁଳ ତାକୁ ତୋଷିବାକୁ ଅଗେ ପ୍ରଭୁ ତାହା ସେବାକୁ ଧାଇଁ ।୪୫।
କୁକ୍କୁର ସୌଭାଗ୍ୟ ତା ପ୍ରଭୁଠାରେ, ଗୃଢର ଭାଗ୍ୟକୁ ଯାହୁଁବା
ଘଟିବ କେବେ ଘଟି ନାହିଁ ଘଟି ନ ପାରେ ।୪୬। ଫିରଙ୍ଗି ଖଣିବା
ଅଗେ ଦେଶରେ, ଗୃକସ୍ୱୀଅ ଭାବ ଏଭଳି ନ ଥିଲା ଲୋକେ ଚଳୁଥିଲେ
ମହାସୁଖରେ ।୪୭। ଗୃକଶ୍ୱ ପ୍ରେମ ସେ ଦେଲେ ବଢାଇ, ପାଠ ଶାଠ
ରଙ୍ଗ ଢଙ୍ଗ ସବୁଥିରେ ତାଙ୍କ ଅନୁଗତ ରଖିବା ପାଇଁ ।୪୮। ହାତି
ଘୋଡ଼ା ବୁଦ୍ଧି ବିବେକ ଖଞ୍ଜି, ଗଢି ପକା ନିଜ କାମ ନିଜ ପାଇଁ
ଗୃକସ୍ୱରେ ଆଉ ନ ହୁଅ ଗଞ୍ଜି ॥ ପ୍ରଥମରୁ ଜାମ ପାଠ ସଙ୍ଗକୁ, ଶିଖାଇ
ଜାଣିଲେ ଏ ରୋଗ ହଟିବ ନ ହେଲେ ତ ଘାଣ୍ଟୁଥିବ କାଳକୁ ।୫୦।
ଗୃକ୍ଷି ସାରଲେଣି ପାଠୁଆ ଭାଇ, ଯେ ଯାହା ପିଲଙ୍କ ପାଇଁକି ଏଣିକି
ବାଟ କାଟିବାକୁ ଡର କି ପାଇଁ ।୫୧। ହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭର କରୁଣା ବିନା
ଏ ଜାତିର ମତ ଗତି ନ ଫେରିବ ନାଚୁଥିବେ ମାତି ତା ଧୁନି ଧୁନା ॥
ଗୃକସ୍ୱୀଅ ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ କେତେ, ନିଜ ନିଜ ଗଳା ନିଜେ କାଟୁଥିବେ
ବିବେକ ବିଗ୍ରହ ହରାଇ ଯେତେ, ।୫୩। ଦେଶ ଦେଶ ବୋଲି ମୁହଁରେ
ଗାଇ, ଦେଶ ମୂଳ ଯେବେ ଖୋଳା ହେଉଥିବ ବଳେ ବଳେ ନିଜେ
ଖୋଳିବେ ଧାଇଁ ।୫୪। ଦୀନବନ୍ଧୁ ତୁମ୍ଭେ ଦୀନ ସୋଦର, ହର ନିଅ
ହୀନ ବୁଦ୍ଧି ଏ ଜାତିରୁ ହଟି ଯାଉ ଦୀନ ଦଶା ଅମ୍ଭର ।୫୫।

—— * ——

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପାପ

ମନୁଷ୍ୟ ମନରୁ ପାପର ଡର, ଘୁଞ୍ଚ ତ ଗଲଣି ସମସ୍ତଙ୍କର ।୧।
ଅତି ସାଧାରଣ ପାପ ଭିତରେ, ଚୋରି ଥିଲ ଜାଣ ସଦା ଜଗତେ ।୨।
ଗ୍ରାମ ଗଡଳରେ ଗଣବଙ୍କର, ଏତିକ ଥିଲ ତ ବଡ଼ ପ୍ରଖର ।୩।
ଅଙ୍କ ବର୍ତ୍ତବଲ ଚୋରି କଥାକୁ, ଯାଉଲଣି ଭୁଲ ଭୁଲ ମଥାକୁ ।୪।
ଚୋରି ପନ୍ଥା ଜଗ ଭଲତ ନାହିଁ, ଉଡ଼ିଲଣି ସେତ କାହିଁ କା କାହିଁ ॥
ଲୁଚି ଛପାଥିଲ ଚୋରିର ବାଟ, ଓଲଟି ଗଲଣି ଏବେ ସେ ଠାଟ ।୬।
ରହିଁ ବସିଥିବ ମେଲଇ ଅଖି, ଦେଖୁଥିବ ହୋଇ ନ ପାର ସାକ୍ଷୀ ।୭।
ବଢିବା ପାଇଁକି ଚୋରିର ବାଟ, ଦେଖ ଗୁରୁଜନେ ମୁକୁଲା ପାଟ ।୮।
ଚୋରିର ମହତ୍ତ୍ୱ ଯାଉଛି ବଢି, ଚୋରି ନ ଶିଖିଲେ ଯିବଟି ଗଡ଼ି ।୯।
ଦେଶ ବଣିକନେ ଖଟାଇ ମଥା, ନକଲ ଏହାକୁ କେତେବ ଅନ୍ୟଥା ।
ଯୁଗ ଯା ହେଲଣି ଯୋଗକୁ ରହିଁ, ଚୋରି ବଢ଼ୁଅଛି କମିବ ନାହିଁ ॥
ସରକାରଙ୍କର ଅଇନ ଛାଞ୍ଚ, ମଲ ଦଦଖଙ୍କୁ ଦେବେ ଯୋଗାଡ଼ ।୧୨।
ଚୋରି ମଞ୍ଜି ପୋତା ମୂଳ ଯେଠାରେ, ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ନ ପଡ଼ିବ ସେଠାରେ ।
ନଚୋରି ଶିକ୍ଷା ଚୋରି ଧାନ୍ଧାର ଭାବ, ଡାଲେ ହେଲେ କାହିଁ ନାହିଁ ଅଭାବ ।
ଚୋରି ମିଶିଲଣି ପାଠ ସାଙ୍ଗରେ, ଚୋରି ମିଶିଲଣି ଜମ ଭାତରେ ।
ପିଲାଙ୍କ ପବିତ୍ର ଚରିତ୍ର ସଙ୍ଗେ, ଚୋରି ମିଶିଲଣି କେତେ କି ରଙ୍ଗେ ।
ଥିଲ ଯେବେ ଏହା ପବିତ୍ର ଭୂଇଁ, ଅପବିତ୍ର ଭାବ ନ ପାରେ ଛୁଇଁ ।
ଭଲା କଉଶଳ ଦେଖି ଏହାର, ନ ଥିଲା ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା କେବେ କାହାର ।
ଭଲା ମୂର୍ଖ ଜନେ ହଳାହଳକୁ, ରହୁ ତ ନ ଥିଲେ କେବେ କାଳକୁ ।
ଏବେତ ସେ କାଳ ଗଲଣି ଉଡ଼ି, କି ଥିଲି ଅପତେ ଗଲଣି ବୁଡ଼ି ।
ଅପେ ଅପକ୍ଷାକୁ ଅବଜ୍ଞା କରି, କାନ୍ଦୁ ଥାଇଁ ପର ଚରଣ ଧରି ।
ଘର ଲୁଟିକାଟି ପର ହାତରେ, ତୁଚ୍ଛ ବୋଲୁଥାଇଁ ମୁଣ୍ଡ କାନ୍ଧରେ ।
ସ୍ୱାଧୀନତା ଭୋଗେ ସମସ୍ତେ ସୁଖୀ, ଏକା ଅମେ ଭୋଗି ନ ଜାଣି ଦୁଃଖୀ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଅଯୋଗା ଅଭାଗା ଜନମି ଥାଇଁ, ତାହାକୁ ନିନ୍ଦିବା ଅବା କି ପାଇଁ ।
ସମସ୍ତେ ଯେ ଯାହା ଘର ଗୁଳନ୍ତି ଆମ ଭାଇ ଆମ ମୂଳ ଖୋଳନ୍ତି ।
ଆମେ କାଳେ ଘର ଦେବୁଁ ଉଜାଡ଼ି, ରଖିବେ ମୁରବି ଭାଇ ସଜାଡ଼ି ।
ବାଉଳା ହୋଇ ସେ ବାଉଳା ପଣେ, ନ ଖୋଜନ୍ତି ଘର ଦଉଡ଼ ଖଣେ ।
ଉଡ଼ ଶିଖିଲେଣି ଉଚ୍ଚ ଗଗନେ, ଶୂନ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟେ ଗାଳ ଭୁଞ୍ଜା ପବନେ ।
ଆପଣା ଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଚୁହିଁ, ଡାଳେ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ପଚରେ ନାହିଁ
ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଏଡ଼େ ତୁଚ୍ଛ ମଣନ୍ତି, ଗଢିବାକୁ ଦୂର ଜନ ଖୋଜନ୍ତି ।
ଫଳା ଫଳ ହେଜ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ଲେଡ଼ା କସ ଘର ଗଢିବା ପାଇଁ ।
ଜାତି ଭାଗ୍ୟ ଜାତି ଜନ ହାତରେ, ଜାତି ନ ଉଠେବ ପର ନାତରେ ।
ନ ଭୁଲ କଦାପି ଏ ବାଣୀ ସତ୍ୟ, ନ ଯିବ ପାଶୋରି ଜାତିର ତଥ୍ୟ ।
ଯେତେ ବଡ ହୋଇ ଉଠ ଜଗତକୁ, ହେଜ ରଖିଥିବ ହୃଦା ପଛକୁ ।
ଜାତି ମୂଲ୍ୟ ଯେବେ ହେଲ ହେ ଭାଇ, ଜାତି ଲକ୍ଷ କେବେ ଭୁଲିବ ନାହିଁ

ଅଣାଅଣୀ ବର୍ଷର ସୂଚନା

ଜାଣୁ ଅଛୁ ମୁହିଁ ଦୂର ପ୍ରବାସୀ,
ଅଠସ୍ତରି ବର୍ଷ କଟାଇ ସାରେଛୁ ଅଣାଅଣୀ ବର୍ଷେ ପଡ଼ିଛୁ ଆସି ।୧।
ଏତେ କାଳ ଏଥି ରହିଲି ବଞ୍ଚି
ବଳ ହଟିଗଲା ତାହାର ପାଇଁକି ନ ପାରିଲି କାହିଁ କଛୁ ମୁଁ ସଞ୍ଚି ।୨।
ଯେତେ ଯା ଦେଖିଲି ଯାହା ଶିଖିଲି,
ବାଛୁ ବାଛୁ କଛୁ କଛୁ ତା ଭିତରୁ ମନ ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ ଲେଖିଲି ।୩।
କେହୁ ଯେ ପଢିବେ ସେ ଆଶା ନାହିଁ,
ଭୁଲ ମନ ଏଣେ ତେଣେ ଧାଇଁଯିବ ଲେଖିଲି ମନକୁ ଦାବିବା ପାଇଁ ।୪।
ବଡ଼ କାମକୁ ତ ଡର ମାଡ଼ିଲା,
ଛୋଟ କାମ ଖୋଜି ଅକାମୀ ଯା କଛୁ ସେହି କାମରେ ମୋ ମନ ମାଜିଲା ॥

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଲେଖିଲା ବେଳକୁ ଖୋଜିଲା ମନ,
କି ଲେଖିବ ତାକୁ ଦେଲି ମୁଁ ଧରାଇ ଆମର ଆପଣା ଦେଶ ଦର୍ପଣ ।୭।
ମଲାପରେ ଘର ଝାଡ଼ିବା ବେଳେ,
ଅଳିଅରୁ କେହି ବାଛୁ ପକାଇଲେ ଟିପା ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ମିଳିବ ହେଲେ ॥
ତାହାମନ ହେଲେ ପଢିବେ ଯେବେ,
ସମାଜର ଗତ ଗତ କିଛି କିଛି ଜାଣିଲେ ଅବା ସେ ହେଜିବେ ତେବେ
ବୁଝିବେ ଯେତେକ ନିଜ ହିତକୁ,
ଚଳାଇ ଜାଣିଲେ ସବୁ ଚଳିଯିବ ଆଗେ ସଜାଡ଼ିଲେ ନିଜ ଗତିକୁ ।୯।
ବାଟ ନ ଧରିଲେ ବୁଝି ବିଚାର,
ଅମଡ଼ା ବାଟରେ ପଶିଯାଇ ହେଲେ ଭୁଲା ହେଉଥିବେ ପଛକୁ ଯାଇ ॥
ଲେଖିଗଲି ସିନା ଲେଖାରେ ଜାଣ
କରି ନ ପାରିଲି କିଛି ମୁଁ କାମରେ ହନ୍ତସନ୍ତ ହୋଇ ଯିବ ମୋ ପ୍ରାଣ ।୧୧
ଲେଖିଲି ମୋ ନିଜ ମନ ବେଦନା,
ପଢି ଯେବେ କେବେ ଅବା କେଉଁକାଳେ ଜାଗିପାରେ ତାହା ମନେ ଚେତନା
ଜାଣୁଛି ପଢିବେ କିଏ କପାଇଁ.
ଯେ ଅବା ପଢିବେ କେତେ ଅବା ଚିଡ଼ିବେ କେହି ଅବା ହସି ଦେବେ ଉଡ଼ାଇ
ପୋଡ଼ିଲେ ପୋଡ଼ିବେ କେହି ରାଗରେ,
ଓହ୍ଲାଇ ପଢିଲେ ତାହାର ମନରେ ଚିଅଁ ଲାଗିଯିବ କାଳେ ଆଗରେ ।୧୪।
କ୍ଷମା କର ସବୁ ଦୋଷ ମୋହର
ଲକ୍ଷ ରଖିନାହିଁ କାହିଁ ମୁଁ କାହାକୁ ନୁହଇ ମୁଁ କେବେ ତାହାର ଚର
ସ୍ୱଦେଶ ଦର୍ପଣେ ଦେଖିଲି ଯାହା
ପର ଆପଣାର କିଛି ନ ବିଚାରି ଥରେ ଥରେ ଟିପି ଦେଲି ମୁଁ ତାହା ।୧୬।
ଭିକ୍ଷା ମାଗୁଅଛି ମୁଁ ଯୋଡ଼ି କର
କାଳି ଦାଗ ସବୁ ପୋଛି ଦର୍ପଣରୁ ଦେଖିବ ଏଦେଶ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର

———✱——

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଯୋଜନା

ଯୋଗ୍ୟ ଜନେ ବସି ଗଢନ୍ତି ଯେତେ ଯେତେ ଯୋଜନା,
ସମସ୍ତେ ବୁଝନ୍ତି ସହଜେ ତାଙ୍କ ସାଧୁ ବାସନା ।
ସାଧୁ ଉଦ୍ୟମକୁ ସନ୍ଦେହ କେହି କରନ୍ତି ନାହିଁ
ଉଦ୍ୟମ ସିଦ୍ଧିକୁ ସକଳେ ସଦା ରହନ୍ତି ଚାହିଁ ।
ସାଧୁ କାମନାରେ ତାହାର ଦୁଃଖ ନ ଯାଏ କଟି,
ପାଣି ନ ପିଇକି ପିପାସା କାହିଁ ଗଲାଣି ହଟି ।
ଯୋଜନାରେ ରୁହ ନାହିଁ ତ କୁଟ କପଟ ପାଇଁ,
ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ହଟାଇ ଦେବାକୁ ବାଟ ନିଷେଧ କାହିଁ ।
ନାହିଁ ଜଡ ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ ତ କିଛି ମୋହନୀ ମନ୍ତ୍ର,
ଛୁଇଁ ଦେଲେ ହେବ ସଜୀବ ତାହା ହୃଦୟ ତନ୍ତ୍ର ।
ଯୋଜନାରୁ ଫଳ କଳନା ତୁଚ୍ଛ ମିଛ କଳ୍ପନା,
ମୂଳ କାହିଁ ଆଗେ ନ ଖୋଜି ଲୋକେ ହୁଅନ୍ତି ବଣା ।
କରାଇ ଜାଣିଲେ ଯୋଜନା ଫଳ ଉଠିବ ଫୁଟି,
ସବୁ ପନ୍ଥ ଯେବେ କାମରେ କିଛି ରହିବ ତ୍ରୁଟି ।
ତାହା ଦୋଷ କିଏ ବୁଝିବ କେହି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ନାହିଁ,
ଯୋଜନାକାରୀ ନ ଭୁଲିବେ ନିଜ ଯୋଜନା ପାଇଁ ।
ଘର ଗଢିବାକୁ ଯେ ବସି ଗଢି ଥୁଏ ବାନର,
ଏଣୁ ତେଣୁ ଯେତେ ଗାଇବ ତାଙ୍କୁ କେଉଁ ଉତ୍ତର ।
ଯେ ଯାହା କହିବେ କେହିତ କିଛି ଶୁଣିବେ ନାହିଁ,
ଯୋଜନାକୁ ତୁଚ୍ଛ ନିନ୍ଦିବେ ଶେଷ ଫଳକୁ ଚାହିଁ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ହତାଶ ବାଣୀ

ମୋ ଭଳି ବେଠିଆ କହୁମାରୁ ନାହିଁ କଏ ଅଛ ଥାଇ କାହିଁ,
ବେଠି ଖଟି ଖଟି ହଟି ପଡ଼ିଲେତ ପାଣି ଟୋପା ମିଳୁ ନାହିଁ ।୧।
ଯାହାଙ୍କ ପାଇଁକି ଖଟିଲି ସେ ଜାଣେ ମୋ ଠାରୁ ଅଧିକ ଦୀନ,
ତାଙ୍କ ଦୀନ ଦଶା ଶୁଧାରିବା ଆଶା ହେଲାଣି ମୋ ଠାରୁ ଲୀନ ।୨।
ଏ ଦୁଃଖ କାହାରେ କହିବ ନ ଜାଣେ ଶୁଣିବାକୁ ନାହିଁ କାନ,
ଯେ କେହି ଶୁଣନ୍ତେ ସମସ୍ତେ ବଢ଼ିଆ ଦେଇ ନ ପାରନ୍ତି ଧ୍ୟାନ ।୩।
ଝୁରି ଝୁରି ଏହି ଭଳି ଦିନ ମୋର ଜାଣୁ ଅଛି ଯିବ ସରି,
ତାହା ପାଇଁ କିଛି ଭରି ନ ପାରି ମୁଁ ଜ୍ୱଳି ଜ୍ୱଳି ଯିବି ମରି ।୪।

——✱——

ମଶା ଓ ମାଛି

ମଶା ମାଛି ତୁମେ ଯୋଡ଼ାଏ ଭାଇ, ତମପରି ଦୋଷୀ କେହି ତ ନାହିଁ, ଯାହା ଘରେ ତୁମେ କରିବ ବାସ, ସଦା ପାଇଁ ଥିବ ତାହା ବିନାଶ, ଅବିଶ୍ୱାସୀ ତମ ଭଳି ହେ, କହ କିଏ ଅଛି ଅଛନ୍ତି କି ସଂସାରେ ଯିବ ସେ ତମକୁ ବଳି ହେ ।୧। ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବ ଯାହାର ଖାଇ, ଭୁଲିଥିବ ତାକୁ ମାରିବା ପାଇଁ, ପରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା କାଳ ନିରଦୟାରେ, ବସି ରହିଥିବ ମନ ଇଚ୍ଛାରେ, ତମ ରୂପ ସେହିଠାରେ ହେ, କେ କହିବା ପୁଚ୍ଛନ୍ତା ଖାଇ ପିଇ ଯେତେବେ ବସନ୍ତି ନିଜ ସୁଖରେ ହେ, ଖାଲି ସେ ପରୁ ସହାରେ ।୨। ତହୁଁ କେତେ ଜାତ ବିଷ ଗୋଟାଇ, ଆମ ଘରେ ଆଣି ଦିଅ ଖେଳାଇ, ନ ବୁଝୁଁ ସହଜେ ତମରି କାମ, ପଛେ ବୁଝୁ ହେଲେ କରମ ବାମ, ବୁଝିଲି ବେଳକୁ ଜାଣ ହେ, ତମରି ଦାଉରେ ଭିତରେ ଭିତରେ ହୋଇ ଥାଉଁ ଅଧା ପ୍ରାଣ ହେ ।୩। ଦୁହେଁ ଯାକ ତୁମେ ଯମର ଚର, ମାଡ଼ି ବସ ଆସି ଆମରି ଘର, ତମକୁ ତଡ଼ିବା

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପାଇଁ ଝେମନ୍ତେ, ଯେତେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଆମେ ଭରୁ ସମସ୍ତେ ଅଗର ମୁକୁଳ ଦାନ୍ତ ହେ, ଗୁଣ୍ଡ ଦେଇ ପଡ଼ିଛ ଯେତେ ଘାଉ ହେଲେ ବଣା ହୁଏ ଅମ ପାଠ ହେ, ।୪। ସବୁ ଚନ୍ଦ୍ରା ଆମ ହୁଏ ବଫଳ, ହେଉଁ ଥାଇଁ ଯେତେ ଯେ ଭଲବଲ, ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର ଭାଗ ବେପାର, ଦନଠା ମାନ୍ତର ସ୍ୱତ ମଶାର, ଦେଇଛ ବେପାର ଖଣ୍ଡି ହେ, ଖାଇ ପିଇ ମହା ଆନନ୍ଦ ବଢ଼ୁଛ ଝେଲାଉଛ ସ୍ୱେଗ ମଞ୍ଜି ହେ ।୫। ମଶା ଉପରେ ଘରେ ଟୁଁଆ ଲଗାଇ, ଶୋଇ ପଡ଼ୁ ଆଖି କାନ ଘୋଡ଼ାଇ, ଢେଁ ଲୋକେ ଭୁଲି ଭୁଲି ଶେଷରେ, ମଶାର ଗଢ଼ିଲେ ମଶାଙ୍କ ଉପର ମଶାର ଭିତରେ ଲୁଚ ହେ, ଅଧେ ସ୍ୱତ ପିନା ଦଅନ୍ତି କଠାଇ ବିପଦ ନ ପାଏ ଦୂଣ୍ଡି ହେ, ବିପଦ କି ଯିବ ଢୁଣ୍ଡି ।୬। ବାକି ଯେତେ ସ୍ୱତ ଗୁହ୍ନିଁ ସ୍ୱକଲେ, ମାରି ହେଉଁ ପଠା ପଠା ଵିକଲେ, ସଞ୍ଜି ବେଳେ ଯହିଁ ରସିଲ୍ନିଁ ଦଣ୍ଡେ, ମଶା ! ଲଗାଇଲ୍ନି ତୁ ଝୋଲା ଖଣ୍ଡେ ତୋହ ଖେଳ ତୋଠେଉ ମଙ୍ଗାରେ, ତୋତେ ଙ୍କଗି ଙ୍କଟି ଆମେ ତ ସମସ୍ତେ ଭେଗୁଁ ଅନେପ ଅପେ ସଙ୍ଗରେ ।୭। ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ଭରି ମଧୁର ସ୍ୱରେ, ଗାଇ ଦେଉ ପଦେ ପଦେ କାନରେ, ସ୍ୱଗ ହୋଇ ତୋତେ ମାରିବା ପାଇଁ ଯେ ଯାହା ହାତକୁ ରଖୁ ଉଠାଇ ବସାଇଲେ ଯାଙ୍କ ଖପିରେ, ରୁପୁଡ଼ାଣ୍ଟି ବସେ ଅପଣା ଗାଲରେ ଦେଖୁ ତୁହି ହସି ହସିରେ ।୮। ସ୍ୱମସ୍ତଙ୍କ ଦେହ ଫୋଡ଼ି ଫୁଟାନ୍ତି, ସବୁର ରକତ ତୁ ଶୋଷି ଖାଉ, ରକତ ବଦଳେ ରୋଗର ମଞ୍ଜି ଅମର ଦେହରେ ଦେଉ ତୁ ଖଞ୍ଜି ଦେଶରେ ତୋହର ଦାଉ ରେ, ଧୀର ଧୀର କର ବଢ଼ୁଛି ଯେପର ସ୍ୱମାଳି ନ ହୁଏ ଅଉ ରେ ।୯। ମଶା ତୁହି ଅସ୍ତୁ ଡାକି ବଜାଇ, ନୃପ୍ ସଇତାନ୍ ତୋ ମାଣ୍ଡି ଭାଇ, ଶବଦ ତାହାର ଢେହ୍ନ ନ ପାଏ, ସବୁଥିରେ ଅସି ସେ ବସି ଯାଏ ନହାଶନ୍ତୁ ମଶା ପରି ହେ, ହେ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ଢେହ୍ନୁ ତ ନୁହନ୍ତି ବଡ ଶତ୍ରୁ ସେ ଅମର ହେ ।୧୦।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଦେଖୁ ଥାଉଁ ବଟେ ଗୃହ ମୂଢରେ, ତହିଁ ହଠି ଆ ଯ୍ୱାତ ପଡରେ, ଗୋଡ଼ରେ ମୁହଁରେ ଭେଟେ ପ୍ରକାର, ଅଣି ଥାଏ ଖାଲି ବିଷର ଭାର ଯହିଁ ବସେ ତହିଁ ଭ୍ରଗେ ହେ, ସେହି ବିଷରୁ ସେ ଦାଉଭ ଖେଳାଇ ଆମର ପାଇଁକି ଅ୦ଗ ହେ ।୧। ବିଷଟି ଅମର ଆହାର ସଙ୍ଗେ, ପେଟରେ ପଶିଣ ଭେଦଇ ଅଙ୍ଗେ, ଯେତେ ଯେ କଠିଣ ରୋଗ ଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଭଉମତ ଫଳ ସେତିକ, କେତେ ମ ତ ରୋଗ ଦେଶରେ ହେ, ମଶା ମାଛି ଯେତେ ବଟାଇ ଦାଅନ୍ତି ମରିବା ଆମେ ଶେଷରେ ।୨। ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ ମଶା ମାଛିଙ୍କ ପର, ରହୁ ଆମ ଘରେ ଖାଇ ଆମର, ସଦା ମନାସନ୍ତି ଆମ ଅହିତ, ଦେଖିବାକୁ ଗୋଟି ଯାକ ସେ ମିତ, କୋଟି ନମସ୍କାର ତାଙ୍କୁ ହେ, ତାଙ୍କ ଠାରୁ ସଦା ଦୂରରେ ରହିବ ଦେଖିବ ଏଭଳି ଯାଙ୍କୁ ହେ ।୩। ଅଜ୍ଞ ତ ସଭ୍ୟତା ଗୁଡ଼ିରେ ଜାଣ, ମଶା ମାଛିଙ୍କର ଜନମ ସ୍ଥାନ, ଘରେ ଘରେ ଢେର ଚଉପାଶରେ, କଗାଇ ରଖିଛୁଁ ଅତି ଆଦରେ, ନ ଦେଲେ ଏଣିକି ଧ୍ୟାନ ହେ, ଘର ହୋଇ ଯିବ ଝସ୍ୱରୀଙ୍କ ନିବାସ ହଜି ଯିବ ବୁଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନ ହେ (ଠହଲେ) ।୪।

——✱——

ଅଶୀ ବର୍ଷର ଚିନ୍ତା

ଅଶୀ ବରଷରେ ପଡ଼ିଛୁ ଏବେ,
କେ ଜାଣି କି ଅଛି ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ଭୋଗିବା ପାଇଁକି କି ଆଉ ଅଛବେ ॥
ରୋଗ ଜଗିଥିଲା ବହୁ କାଳରୁ,
କାମ ଭିତରେ ତ ପଶି ନ ପାରି ସେ ହଟି ରହିଥିଲା ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରୁ ।୧।
ଅଶୀଅଶୀ ବର୍ଷ ଶେଷ ବେଳକୁ,
ବଳ ହଟିବାରୁ ଛୁଟିଅଛି କାହୁଁ ମାଡ଼ ବସିଲା ସେ ଶେଷ ବେଳକୁ ।୨।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଭାବିଲି ମୋ ଭାଲ ପୂରି ଗଲାଣି,
ସରି ଯିବ ଯେତେ ଜଗତ ଜଞ୍ଜାଳ ଏଣିକି ଏଥର ନେବ ମେଲାଣି ।୪।
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ପୁଣି କେତେ ରହୁ,
କେ ଜାଣି କି ଥାଇଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବାସନା କେ ଅବା କେମନ୍ତେ ପାଇବ କହୁ
ତୁମ୍ଭେ ପରା ପ୍ରଭୁ ଦୁଃଖୀ ସୋଦର,
ଦୁଃଖ ଦେଇ ଦେଇ ଏତେକାଳ ଯାଏ ତେବେ ପୂରି ନାହିଁ ବାଞ୍ଛା ତୁମ୍ଭର
ଆଉ ନୂଆ ଦୁଃଖ କିସ ମୋ ପାଇଁ,
ରଖିଅଛ ପରା ଭୋଗାଇବା ଲାଗି କେଉଁ କେଉଁ ପୁଣି ଦେଲ ଖସାଇ ।୭।
କରାଇଲ ଯାହା ଯେବେ ଯେତକ,
ସବୁ ତ ତୁମ୍ଭର ପ୍ରେରଣା ବଳରେ ବୁଡ଼ାଇ ଦେବ କି ପୁଣି ସେତକ ।୮।
ଖଟାଇଲ ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ଯହିଁରେ,
ଖଟିଲି ତ ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭର ବଳରେ ହଟାଉଛ ପୁଣି କପାଁ ତହିଁରେ ।୯।
କଲ ବେଳେ ସବୁ କରଉ ଥିଲ,
ଭଲ କାମଟିଏ ଫୁଟିଲା ବେଳକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି କାଁପା ଭାଙ୍ଗିଲ ।୧୦।
ଦୋଷ ଉଏଁ ଏଣୁ ତେଣୁ ଯାହାଙ୍କୁ,
କନ୍ତୁ ବୁଝ୍‌ଥାଏଁ ଆପଣା ମନରେ ତୁମ୍ଭେ ଲଗାଇଛ ସିନା ତାହାଙ୍କୁ ।୧୧।
ଶେଷକୁ ଅଜୋଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ଧରି,
ପାଲଟି ଯିବାରୁ ଅତ ଅଜୋଡ଼ା ମୁଁ ଅଜୋଡା ସଙ୍ଗେ ବ ନ ହେଲି ସରି
ଜାଣୁଛି ମୋ ଗୁଣି ନଯାଏ ଦୋଷ
ହଂସାବାଦ କିଛି ନାହିଁ କାହାସଂଙ୍ଗ କିପାଇଁ କାଠାରେ କରିବ ରୋଷ
ସବୁ ଏତ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭର ଖେଳ,
ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ଯେବେ ଆଉ ମୋ ରହିବା ବଦାକର ବେଗେ ହେଲାଣି ବେଳ
ରଖିଲଣି ଏତେ କାଳ ବଞ୍ଚାଇ,
କିଛି ନ ପାରିଲି କରି କାହାପାଇଁ ଆଉ ବଞ୍ଚିବ ମୁଁ ତୁଚ୍ଛ କିପାଇଁ ।୧୫।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଯେତେ ଯାହା ଦେଖିଛି,
ବାଛି ବାଛି କଛି କଛି ତା ଭିତରୁ ମନ ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ ଲେଖିଛି ।୧୬
କେହି ଯେ ପଢିବେ ସେ ଆଶା ନାହିଁ
ଚଞ୍ଚଳ ମନକୁ ଗୁପି ରଖିବାକୁ ଲେଖିଛି ମୁଁ ଖାଲି ଆପଣା ପାଇଁ ।୧୭।
ମଲାପଟରେ ଘର ଝାଡ଼ିବା ବେଳେ,
ଏଣେ ତେଣେ ଚିଠା ଚିଠି ପଡ଼ିଥିବ ଖୋଜିଲେ ସେ ସବୁ ମିଳିବ ହେଲେ
ପଢିବେ କି କେହି ଶୁଣିବେ ଯେବେ,
ହସିବେ କି ଅବା ରୁଷିବେ ସେ ପଛେ ବୁଝିବି ମୋ ଶ୍ରମ ସଫଳ ହେବେ ।
ଯେବେ ଯା ଦେଖିଛି ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ
ଲେଖି ଯାଇଅଛି ଫିଟାଇ ସେତିକି ମେଲାଇ ଡାଙ୍କୁଣୀ ଖୋଲି ଶବଦରେ ॥
ଛାଡ଼ି ନାହିଁ ଗ୍ରାମ କୁଟୀର କନ୍ଧ,
ଭିକାରି କୁଡ଼ିଆ ପ୍ରମୋଦ ପଡ଼ିଆ ରାଜ ପ୍ରାସାଦର ଅନ୍ଧାର ସନ୍ଧି ।୨୧।
ଆମ ଦେଶ ଦଶା ସମାଜ ଚଳ,
ଯାହା ମୋ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଛି ଯେ ଭଳି ଲେଖିଛି ଦେଖିବ କେତେକ ବଚନ
କରମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅମର ଗଢ
ପଦେ ପଦେ ଲେଖାଅଛି ଯା ଶୁଣିଲେ ତାତିଯିବ କେତେକ କାହାର ମଥା ।
ଆମ ବହୁରୂପୀ ରୂପ ମାଧୁରୀ,
ଅଳପ ବହୁତ ରହିଛି ତହିଁରେ କଥା ବେପାରୀଙ୍କ କଥା ଗୃହୁରୀ ।୨୪।
ଧରମ କରମ ସମାଜ ବନ୍ଧି,
ଅଛି କାଣ୍ଡେ କାଣ୍ଡେ ସବୁଥିରୁ ତହିଁ ଗଳା କଣ୍ଠଭୂଷଣୀଙ୍କ ସିଦ୍ଧି ।୨୫।
ଲୁଚାଇ ନାହିଁ ମୁଁ ଆପଣା ଦୋଷ
ଘର କଥା କେତେ ଦାଣ୍ଡରେ ବାଢିଛି ଅପେ ପଢିଲେ ମୋ ବଢିବ ରୋଷ
ଏହି ଭଳି କେତେ କଥା ଚି ପାରେ,
କହିଛି ମୁଁ କାଣେ ଖୋଜିଲେ ମିଳିବ ମନକୁ କାହାର ନ ଲାଗିପାରେ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଏତେ ବରଷ ଯା ଜୀବନ ଯାଇ,
ଯେତେ ଦେଖି ଦେଖି ଘାର ହୋଇଅଛି ମଣୁଛି ଏ ମୋହ କର୍ମ ବିପାକ
ଲଢିବା କ୍ଷମତା ନାହିଁ ତ ମୋର
ଛାଡ଼ିବା କ୍ଷମତା ଯାହାଙ୍କ ହାତରେ ତାଙ୍କ ବୃଷ୍ଟାମଣା ବିଷମ ଘୋର ।୨୯।
ଦେଖି ଦେଖି ଖାଲି ବାଉଳା ହୋଇ,
କେତେ ବାହୁଁ କସ ଟିପି ପଢାଉଛି ଜାଣୁଛି ଏ ମୋର ଖୁଣିବା ଖୋଜ ।
ନ ଥାଏ ଗୁଣୀଙ୍କ ଖୁଣିବା ଦୋଷ,
ଗୁଣୀ ହୋଇଥିଲେ ଗୁଣ ଗାଇ ଗାଇ ଭରିଥାନ୍ତି କେତେ ଭାହାକୁ ତୋଷ
ଗୁଣ ନ ଥିବାରୁ ଜୀଣ ବଶରେ,
ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଝୁଣ୍ଟି ଯେତେ ଯା ଦେଖିଛି ଲେଖିଅଛି ମାନ ଦୁଇ ପଶରେ
ଲେଖା ଗୁଡା କେହୁ ପଢିବେ ଯେବେ,
ହସାଇ ଭିତର ଭେଦ କାଟୁ କାଟୁ ବୁଝିବେ ସହଜେ ନେହଜବେ ତେତେବେ ॥
କିନ୍ତୁ ଜାଣେ କେହୁ ପଢିବେ ନାହିଁ,
ପଢିଲେ ଚିଡ଼ିବେ ଠେକ୍ହୁବା ଦୁଡ଼ିବେ ଭିଡ଼ିବେ ସେଗୁଡ଼ା ପୋଡ଼ିବା ପାଇଁ
ଗାଳି ଦେବେ ପଢ଼ କ୍ଷମତା ଶାଳୀ
କିନ୍ତୁ ଖୁସି ହେବେ ପଢିଲେ ଗରିବେ କେହୁ ନ ଶୁଣନ୍ତି ଯାଙ୍କ ବୋବାଳି
ଅଜୋଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ତାଙ୍କ ହାତରେ,
ଛଉଡ଼ିଆ ହେବା ବିଧାନ ଶୁଣିଲେ ସେହି ଏକା ମାତ୍ର ଯିବେ ପ୍ରେମରେ
କେତେ କି ଦରବ ଗଢି ଥୋଇବେ,
ଅପଣା ହାତରୁ ଝଡ଼ିବ ଛଉଡ଼ ଦେଖି ସେ ଆନନ୍ଦେ କେତେ ନାଚିବେ
ଆମ ଦେଶ ଆମ ଗରିବଙ୍କର,
ଦାନ ଦଶା ଭଲ ଫିଲଟି ଦାନରୁ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଥିଲ ମନ ମୋହର ।୩୮।
ତାଙ୍କର ସେବାରେ ଖଟିବା ପାଇଁ
ବଡ଼ ଗେହ୍ଲାପରେ ମନ ଦମ୍ଭଭର ଲାଗେ ଯାଇଥିଲା ଆସି ମୁଁ ଧାଇଁ ।୩୯।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଥିଲି ଆଗେ ଲକ୍ଷେଶ ଧନାରେ,
ଧନକୁ ନ ଗୁହ୍ଣି ମନକୁ ମନାଇ ପଶିଗଲି ଅସି ଏହୁ ଫନ୍ଦାରେ ।୪୦।
ଛନ୍ଦ ହୋଇ ଏଥି କାଟିଲି ଦିନ,
ଭୋଗି ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ବୁଝିଲି ଦେଖିଲି ଗରିବଙ୍କ ଦଶା କି ସ୍ଥାନ ମାନ ।
ହେବାରୁ ଗରିବ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ,
ସହଜେ ବୁଝିଲି କି ଦୁଃଖ ତାଙ୍କର ଭୋଗି ଦୁଃଖ ଦଶା ନିଜ ଅଙ୍ଗରେ ।
ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବୁଝାମଣା ନ ଥାଇ,
ଧନ ଦଉଲତ କେ କେତେ ବଢାନ୍ତି ଯେ ଯେତେ ପାରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଭଣ୍ଡାଇ
ବଡ଼ ଲୋକେ ବଡ଼ ବଡ଼ ତୁଣ୍ଡରେ,
ଯେତେ ଯେ ଭାଷନ୍ତୁ ଗରିବଙ୍କ କଥା ପଶି ନ ପାରଇ ବଡ଼ ମୁଣ୍ଡରେ ।୪୪।
ତୁଣ୍ଡ ବଚନରେ ବଢୁଣ୍ଟି ମୁଣ୍ଡ,
ଗରିବଙ୍କ ଦଶା ପାଲଟି ହେଉଛି ଅଧିକରୁ ବଳି ଅଧିକ ଚଣ୍ଡ ।୪୫।
ବଡ଼ ଲୋକେ ବଡ଼ କଥାରେ ତୋଷ,
ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଗଢ଼ା ଝାଣି ପାଷାଣରେ ଗରିବଙ୍କର ତ ଯେତକ ଦୋଷ ।୪୬।
କାମ ପାଇଁ କେହୁ ନୁହନ୍ତି ଦାୟୀ,
ଲେଖା ପଢ଼ା ଧାଡ଼ ହୋଇନ୍ତି ରହିଲେ କାମକୁ କେ ଝବା ପଛରେ କାହିଁ
ଗରିବଙ୍କ କାମ ବାଛନ୍ତି ଅପଣେ,
ଛାଡ଼ ଯାଉନାହିଁ ମାଡ଼ପାରୁ ନାହିଁ ବଣା ହେଉଛି ମୁଁ ଅଭାବ ବଣେ ॥
ବାଘ, ସାପ, ଗୋଧି, ବାଲୁଅ ଯେତେ,
ଏ ବଣକୁ ଖାଲି, ଘେର ରହିଛନ୍ତି କେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବ କେତେ
ବସ ଦାନ୍ତ ଭରି ପାଟିକି ପାଟି,
ବୁଝି ସାରିଲିଣି, ବହୁ କାଳରୁ ମୁଁ ଶେଷକୁ ଅପଣେ ଗୁଡ଼ିବି ମାଟି ।୫୦।
ମାଡ଼ ବସିଥିଲି ଯେତେ ଅଶାରେ,
ଘଡ଼ଘଡ଼ ଧକ୍କା, ଖାଇ ହେଲି ବର୍କା ଗାଇବି ମୁଁ ଦଶା କେଉଁ ଭାଷାରେ ?

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଏତେ ଘାଣ୍ଟି ହେଲି ଯାହାଙ୍କ ପାଇଁ,
ତାଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି କରି ନ ପାରିଲି ମୋ ଭଳି ଅଭାଗା କେ ଅଛ ଥାଇ ।୫୨।
ବଞ୍ଚିଲି ମୁଁ ହୀନମାନ ଜୀବନ,
ଗରିବଙ୍କ ସେବା ହେଲା ତ ବିଫଳ ଅଛି ବଞ୍ଚିବା ତ ମୋ ଅକାରଣ ।୫୩।
ଏବେ ତ ବୁଝୁଛି କରିଛି ଭ୍ରମ,
ଦୁଃଖ ଭୋଗି ମନ, ସୁଖ ନ ମିଳିଲା ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା ମୋର ସକଳ ଶ୍ରମ ॥
ଗଲା ବେଳଯାଏ ପଡ଼ିବ ମନେ,
ଭ୍ରମ ସୁଧାରିବା ବେଳ ଅଉ ନାହିଁ ଜଳି ଜଳି ଭ୍ରଷି ଯିବ ଗୋପନେ ।୫୫।
ଭୁଲି ପାରୁନାହିଁ ଭୋଗିଛି ଯେତେ,
ବାଣୀ ଶୁଣି ଏବେ ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ କେଉଁ ଦୁଃଖୀ ଦୁଃଖ କମିଲା କେତେ
ଦଗ୍ଧ ହେଉଅଛି ଦେଖି ଅନ୍ତର,
ସହ୍ୟ ହେଉନାହିଁ କହି ହେଉନାହିଁ ଗୁହିଁ ରହିଅଛି ଯିନା ମାତର ।୫୭
ହେଲି କାମ ମୁଁ ତ ଥିଲି ବେଳରୁ,
ଟିକେ ଦେଖି ମୋର ଦେହ ସହୁନାହିଁ ମଳୟରେ ବୁଡ଼ିଯିବ ମୂଳରୁ ॥
ରହିଲି ମୁଁ ଖାଲି ସହିବା ପାଇଁ,
ଭୁଜୁ ସହି ସହିଁକି କରି ପାରିବି କରିବା ବଳତ ତଳେ ମୋ ନାହିଁ ।୫୯।
ରବେଇ ଖରେଇ ହୋଇ ମନରେ,
ଗାଳି ଫକାଭଳି ଗରିବଙ୍କ ପାଇଁ ଯାହା ରଖିଥିଲି ସା ଗୋପନରେ ।୬୦।
କି ଥିଲି କି ହେଲି କେଉଁ ଦୋଷରେ,
ଜାତି ମତ, ଗତି ଦେଶ ସ୍ୱରାଜି ତ କେ ଜାଣି କି ହେବ ପରିଶେଷରେ ॥
'ଜନ' ଥିଲା ଅମ ଜାତିର ଠାଣି,
'ଜନ'କୁ ଜଡ଼ାଇ ଭେଳା ବୁଡ଼ାଇଲି ଭାଳି ଭାଳି ଏବେ ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରାଣ ।
ଧର୍ମ ଥିଲା ଯିନା ଜାତି ଶକତ,
ଧର୍ମକୁ ପାଶୋରି ହୋଇ ହତଶିରୀ ଘଟିଲାଣି ଏବେ କି ଅଧୋଗତ ।୬୩।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନୀତ ନାମରେ,
କେତେ କି ଅନୀତ ଘୋଟି ଯାଉଅଛୁ କଏ କେତେ ଭୁଲୁଥାଇ କି ଥରେ ।
ଜାତ ଉଠାଇବା ବୋଲି ତୁଣ୍ଡରୁ,
ଶୁଣି ଶୁଣି ମଣୁ ଉଣ୍ଡିବା ଭଅଣ ବାମରେ ଭଣ୍ଡୁର ଦେଖି ଦାନ୍ତରୁ ।୬୫।
ଭଲ ଭଲ ବୋଲି ହେଉ ବଢ଼ଲ,
ହାତ ବଳ କେତେ ଯରେ ତା ନ କଲା ଅଚଳ କରିବା ବୁଦ୍ଧି ସଚଳ ।
ଜାଣିବା ଜନଙ୍କୁ ମଣିଲ ପଶୁ,
ଅଜଣା ଜନଙ୍କୁ କାହିଁ କାହୁଁ ଆଣି ତାଙ୍କର କଥାରେ ଭୁମରେ ରହୁ ।୬୬।
ଅଛୁ କିଛୁ କିଛୁ ସବୁ ଟିପାରେ,
ଖୋଜିଲେତ କେହୁ ମିଳିବ ସଭରେ ନ ଖୋଜିଲେ ହଜି ଯିବା ବୃଥାରେ
ମୋ କଲ ବାମର ଦଶାକୁ ଗୃହିଁ,
କେମନ୍ତେ ବା କାହୁ କହିବ ପରତେ ମୋ ଟିପାକୁ କେହୁ ଖୋଜିବେ କାହିଁ
ମୋହର ଭାଇ ତ କଲେଣି ପର,
ଥାଉଁ ଥାଉଁ ହେଲି ଯେତେ ହରବର ଖୋଜିବ ମୁଁ ଆଉ କାହୁଁ ଆଦର
ଥିଲି ବେଳେ ଭଲ ହେଲି ଏ ଭଳି,
ଅଣା ତୁଟି ନାହିଁ ମଲାପରେ କାଟିଲ ମତ ଗତ ତାଙ୍କ ଯିବ ବଦଳି ॥
ବାମ ଗୁଡ଼ ଯାହା ଖଣ୍ଡିଆ ଭରି,
ଛାଡ଼ ଯିବ ତାକୁ ପୋଡ଼ ନ ଦଅନ୍ତୁ ଏତିକି ମାଗୁଣି ଖାଲି ମୋହର ।୬୭।
ବଗୁର ବାମର ଅଗ ପଛକୁ,
ବୁଝନ୍ତୁ ଲୋଡ଼ା ସେ ହେବ କି ନ ହେବ ଆମ ଗରିବଙ୍କ ପାଇଁ କେବଳୁ ।
ବାପା ଅଜାଙ୍କର ଶିଳ୍ପ ଶକତ,
ଲୁଚି ଲୁଚି ଅଛି ଜାତ ରକତରେ ଫୁଟିବ ଫେରିଲେ ଆମର ମତ ।୬୮।
ଅତ ଅଳପରେ ଉଠିବ ମାତ,
ବଳ ବଳ ବଳ ଉଠିବ ଫଳିଲି ହଠାଇ ପାରିବ କାହାର ଘାତ ।୬୯।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଦେଖିଲେ ବୁଝିବା ସେହୁ କାଳରେ,
ଜାଣିବା କି ନାହିଁ ପର କଳ ସଙ୍ଗେ ଆମ ବଳ କଷାକଷି ଫଳରେ ।୭୬।
ଆମର ହାତରେ ରହିଛି ବଳ,
କଳ ଲେଡ଼ା ବେଳ ପଡ଼ିଲେ ଗଢ଼ିବ କଳେ ଆମ ହାତ ଅମର କଳ ॥
ସେ କଳ ଶୁଣିବ ବୋଲ ଆମର,
ସାଉଁଟା ପଦାର୍ଥ ଅଇଁଠା ପତର ଭୋକ ଥିବ ଜାତ ଯିବ ମାତର ।୭୮।
କଳ ଯୁଗ ସତ ଅସୁଛି ମାଡ଼ି,
ବେଳ ହେବ କଳ ନ ହେଲେ ନ ହେବ କିଛି ନ ଚଳିବ କଳକୁ ଛାଡ଼ି
ହେଜି ସେ ବେଳକୁ ଏବେ କାଳରୁ,
ତଳ ପାହାଚରୁ ଉଠିବା କୌଶଳ ପାଶୋର ନ ହୁଅ ମୂଳ ମୂଳରୁ ॥
ବହୁ କାଳ ହାତ ଥିବାରୁ ବନ୍ଧା,
ଅଚଳ ହୋଇ ସେ ମାନ୍ଦା ହୋଇଅଛି ଖେଳାଇବା ପାଇଁ ନ ପାଇ ଫନ୍ଦା
ଛୋଟି ଛୋଟି ଟଙ୍କା ଉଡ଼ୁଛି ଏବେ,
ଫନ୍ଦା ଖଞ୍ଜି ହେଲା କେତେ ଛୋଟି ହାତକୁ ସେତିକ କି କେହୁ ଗଣୁଛି କେବେ ?
ହାତ ଯେତେ ଆମ ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମରେ,
ସେ ହାତ ଚଳିଲେ କଳ କି ବଳିବ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିବ ହାତ ବଳରେ ।୮୯।
ହାତ ଖଟାଇବା ବାଟ ଟି ହୁଡ଼ି
ଟଙ୍କା ଉଡ଼ାଇବା ବାଟଟି ପଡ଼ିଲେ ଶୂନ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟେ ଟଙ୍କା ଯିବଟି ଉଡ଼ି ॥
ଅମର ଟଙ୍କା ସେ ଅମର ପାଇଁ,
କେମନ୍ତେ ଖଟିବ ଅମର ହାତକୁ ସେତିକ କି କେହୁ ଖୋଜିବ ନାହିଁ ।
ଗୃହିଁ ଗୃହିଁ ଶେଷେ କାଗଜ ସଫା,
ପଡ଼ିବ ଝୁରିବ ଟଙ୍କା ତ ନ ଥିବ ସଫା କାଗଜର ତଳଟି ଫମ୍ପା ।୮୬।
ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନାମ ବଳରେ,
ବଡ଼ ଯେ ସେତିକ କେତେ ଗୁଣୁଛନ୍ତି କାଁଥିଲ ବାସନା ତାଙ୍କ ମନରେ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମୂଳ ଧରିଥିଲେ ସେ ତ ଗ୍ରାମକୁ,
ଘୃଣା ତ ନ ଥିଲେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ଏତେ ଫନ୍ଦ ଛନ୍ଦ ଦେବ ତାଙ୍କ କାମକୁ
କେ ଜାଣେ ଏମନ୍ତେ ଝଙ୍କା ହଉବ,
ଝଙ୍କାଗୁଡ଼ା କେତେ ବଙ୍କା ବାଟ ଧରି ଗଡ଼ନ୍ତି ଅଡ଼କୁ ଅଟେପ ଗଢ଼ିବ ।୯୩।
ଗ୍ରାମ ଗଠନରେ ଝଟିବା ଲଗି,
ଯୋଗାଜନ କେହୁ ଠାକୁ ନ ପାରିବେ ହେବେ ଯେବେ ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ କ ତ୍ୟାଗୀ
ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭାବରେ ଜନ ହୃଦରେ,
ପିଣ୍ଡି ପାରିଲଣି ଟେଡ଼ କୁଟି ଭଅଣ ଗ୍ରାମ ହୃଦ ରହିଯିବ ଗୀତରେ ।୯୪।
କାମ କରିବାରେ ବପର୍ ଯେତେ,
ନଳଲ ପଣ୍ଡିତେ ସହି ନ ପାରିବେ ଭାଙ୍ଗିବା ଭଅଣ ଯୋଡ଼ିବେ କେତେ
ଅହି ସହି ହୋଇ ଗଲଣି ବଣା,
ଶୁଣିବାକୁ କାନ ନାହିଁ ତ କାହାର ଅଖି ଥାଉ ଥାଉ ନ ଗୃହୁଁ କଣା ।
ଯିବା ବେଳ ହେଲ ଯିବ ମୁଁ ଚୁଲି,
ଦୋଷ ଦେଉନାହିଁ କାହାରକୁ ମୁହିଁ ଚେଷ୍ଟା ରହିବାକୁ କହୁଛି ଖାଲି ।
ମରିବା ଅଗରୁ ମରମ କଥା
ପଦେ ଅଟେଧ ଖ'ଲି କହି ପକାଇଲି ମାରିବା ପାଇଁକି ମନର ବ୍ୟଥା ।୯୫।
ଏତକ ବି କେହି ଶୁଣିବେ ନାହିଁ,
ସେତକ କାଣୁଛି ତେବେ ବି ଲେଚ୍ଛୁଛି ଗରବ ଭାଇଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଗୃହିଁ ।୯୬
ତାଙ୍କଠାରେ ମୁହିଁ ଅଧିକ ଛୁଣୀ,
ବେଳ ବୁଡ଼ିଲଣି ଶୁଝି ନ ପାରିଲି ଯାଣ୍ଡି ହୁଏ ମନ ଏତକ ଗୁଣି ।୯୭।
ମତାଇ ଥିଲି ମୁଁ କେତେ କାହାକୁ,
କେବେ ପୋକ କେବେ ଅଲୋଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ଧରି ନାଚଥିଲେ ମୋହ କଥାକୁ
ବୁଦ୍ଧିଆ ଜନଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ,
ଗୋଟି ଗୋଟି ସବୁ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲି ପେଣ୍ଡା ପେଣ୍ଡା ଫଳ ହେଲି ବେଳନ୍ତରେ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମାଅ ଭଉଣୀଙ୍କ ଠାରେ ମୁଁ ଦୋଷୀ
ଜେତେ ଖଟାଉଛନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୁହିଁ କ୍ଷମା ମାଗୁଅଛି ମୋ ଦୋଷ ଘୋଷି ।
ଜେତେ ପାଠ ପଢ଼ା ପିଲାଏ ଲାଗି,
ହାତ ସଜାଡ଼ିବା ହୁନ୍ତ ବୁଝୁଥିଲେ ପାଠ ସଙ୍ଗେ ହାତ କାମରେ ଲାଗି ।
ବିବେକୀ ଜନଙ୍କ ପ୍ରଭାବେ କାହିଁ
ରହି ନ ପାରିଲା ମାଡ଼ି ଯାଉଥିଲା ତାଙ୍କ ଅନାଦ ମୁଁ ଭୁଲିବି କାହିଁ ।୧୦୧।
ଯେତେ ଯା ଉଦ୍ୟମ କଲି ଯେଠାରେ,
ପାଟିଲି ବେଳକୁ ସବୁ ପଡିଗଲା କି ଭାଗ୍ୟ ଦୋଷରୁ କେ କହି ପାରେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ଭିକ୍ଷା ଏତିକି,
ଶୁଭ ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କ ପଡୁ ଏ ଦେଶରେ ହରଯାଉ ଜାତି ଦୁଃଖ ଯେତିକି ।୧୦୪।

ଯୁଗ ପ୍ରଭାବ

ଯୁଗ ପ୍ରଭାବକୁ କେ ପାରେ ଟାଳି, ଯୁବକ ଯୁବତୀ ପ୍ରଭାବ ଶାଳୀ ।
ଶୁଣି ନ ଶୁଣିଲେ ନ କାଟେ ଗାଳି, ନ ବୁଝିବା ଲୋକେ ବଜାନ୍ତି ତାଳି
କେ ପୁଛେ ବୁଢାଙ୍କୁ ଟୋକାଙ୍କ ପାଳି, ବୁଢ଼ାଏ ଝୁରନ୍ତି ଝୁଲାକୁ ଝାଲି ।
ପଶୁ ପକ୍ଷୀଙ୍କର ଶୁଣି ବୋବାଳି, ଗୃହ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଛ ଅଗକୁ ଅଳି ।
ସତ୍ୟ ଉପହାର ମୁଣ୍ଡରେ ଡାଳି, ଅସତ୍ୟ ପ୍ରସାଦେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳି ।
କୋଠା ଗଢିବାକୁ ପଛକୁ ଭାଳି, ଅଗେ ଜଳା ହୁଏ ଦଦର ଚୁଲି ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷମତା

ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷମତା କେ ପାରେ କଳି,
କ୍ଷମତା ଦ୍ୱାରାବେ ମନୁଷ୍ୟ ଏଣିକି ବିଶ୍ୱ ବିଧାତାଙ୍କୁ ଗଲେଣି ବଳି ।
ବିଶ୍ୱ ପିତା ଗଢିଛନ୍ତି ଯେତକ,
ମନୁଷ୍ୟ ସହଜେ ଧ୍ୱଂସ କରିପାରେ ଆଖି ପଲକରେ ସବୁ ସେତକ ।
ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ବିଧାତା ଯାହା,
କାହାର କି ଗୁଣ ନିଜେ ନ ଜାଣନ୍ତି ମନୁଷ୍ୟ ଏଣିକି ବୁଝିଲେ ତାହା ।
ତାଙ୍କର ପଦାର୍ଥ ଯେତକ ଧର,
ସେହି ପଦାର୍ଥରୁ ବାଛି କେତେଟାରୁ ଦେଖାଏ ମନୁଷ୍ୟ କି ପାରେ କର ॥

ବୁଝୁଥିବେ ବିଧି ନିଜ ମନରେ,
ତାଙ୍କ ବଳଠାରୁ ମନୁଷ୍ୟର ବଳ ବଢି ସାରିଲାଣି କେତେ ଗୁଣରେ ।
ଗୋଡ଼ ଗଣ୍ଡି ଥିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ
ଧାଇଁଲେ ଧାଇଁଲେ ଭୂଇଁରେ ଗୁଳିବ ଉଡ଼ି ନ ପାରିବ ବିହଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ ।
ମନୁଷ୍ୟ ଅପଣା ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ,
ଗଗନରେ ଉଡ଼ି ହଟାଇ ଦେଲଣି ସବୁ ବିହଙ୍ଗଙ୍କୁ କଉଶଳରେ ।
ମାରଣାସ୍ତ୍ର ଯାହା କଲେଣି ନର,
ଦୂରରୁ ବିଧାତା ଦେଖି ଏ ସକଳ ମନେ ମନେ ତାଙ୍କ ହେବଣି ଡର ।
ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ବୁଝିବା ପାଇଁ,
ବହୁଯୁଗ ଲଗିଯିବ ବିଧାତାଙ୍କୁ ତେବେ ବି ବୁଝିବେ କି ଅବା ନାହିଁ ।
ଜଗତର ଯେତେ ବିଧି ବିଧାନ,
ଲଗିଲେଣି ନର ଦେବେ ଓଲଟାଇ ଆଉ ନ ମାନିବେ ତଳେ ସେମାନ ।
ବସନ୍ତୁ ବିଧାତା ଅଭିମାନରେ,
ଆଉ ତାଙ୍କୁ ଡର ନାହିଁ ମନୁଷ୍ୟର କେହି ନ ଖୋଜିବେ ତାଙ୍କୁ ଭୂମରେ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଗରବରେ ସବୁ ଗଢଲେଣି ଫୁଲ,
ବିଧାତା ଅଛନ୍ତି କି ଅବା ନାହାନ୍ତି ସେତକ ବି ଲୋକେ ଗଢଲେଣି ଭୁଲ
ତେଁ ଜାଣି ଶେଷକୁ କି ହେବ ପରା,
ଧର ଧର ହୋଇ ମନୁଷ୍ୟ ଲୁଚିବେ ନର ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଯିବ କି ପରା !

——✸——

ଓଲଟା ଯୁଗ

ଯୁଗ ତ ଓଲଟି ଗଲାଣି, (ହେ ଭାଇ)
ଆଗ ଯୁଗ ଜନ ଆଗ ଯୁଗ ମନ ସମସ୍ତେ ନେଲେଣି ମେଲାଣି (ଏବେ)
ଦେଶରେ ଓଲଟା ପ୍ରଭାବ, (ହେଲା)
ଚଳେ ଚଳେ ଯେତେ ଜନ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଓଲଟି ପଡୁଛି ସ୍ୱଭାବ (ଆଜି) ।
ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଭାବ ବଢୁଛି (ହେ ଭାଇ)
କୁଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ହାତେ ସେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରବାହ ବିନାଶ ବାଟକୁ ମାଡୁଛି (ହେଲେ)
ଧରମ ମରମ ବିଗାଡ଼ି (ଥୋକେ)
ଲାଗିଲେଣି ସବୁ ଧରମକୁ ଛାଡ଼ି ଦେବେ ଏ ଯୁଗକୁ ସଜାଡ଼ି (ଲୋକେ)
ସମାଜ ବନ୍ଧନ ତୁଟିବ (ହେ ଭାଇ)
ନବୀନ ଯୁଗରେ ନବ ବିଧାନରେ ନବ ଯୁଗ ଗଢି ଉଠିବ (ପରା) ।
ବିଧାତାଙ୍କ ବିଧି ଯେତକ (ଥିଲା)
ଅତି ପୁରାତନ ହେବାରୁ ଅଜ୍ଞାନୀ ଆଉ ନ ରହିବ ସେତକ (ଏଥି) ।
ତାଙ୍କ ନୀତି ଏହୁ କାଳକୁ (ଜାଣ)
ଚଳି ନ ପାରିବ ବଳେ ହଟି ଯିବ ଠାକି ନ ପାରିବ ତାଳକୁ (କାହୁଁ)
ସତ୍ୟ ନିଷ୍ଠା ନୀତି ତାଙ୍କର (ଯେତେ)
ଆଉ ଚଳୁ ନାହିଁ ହେଲେଣି ସମସ୍ତେ ଅସତ୍ୟ ନିଷ୍ଠାରେ ପ୍ରଖର(ଏବେ)

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଧରମ ଅଦାବ ଯେତକ (ଜାଣ)
ରହିବେ ସେ ଅଜ ଅତ ହରବର ଅର୍ଥର୍ଯ୍ୟା ବଢ଼ନ୍ତି ଅଧିକ (ଅଜ) ।
ବିଧାତା ତ ବୁଢା ହେଲେଣି (ହେ ଭାଇ)
ବିଗୃର ବୁଦ୍ଧିରେ ମନୁଷ୍ୟ ତାହାଙ୍କୁ ବହୁ ଗୁଣେ ବଳି ଗଲେଣି(ଅଜ)
ଏତକ ସେ ବୁଝୁ ନାହାନ୍ତି (ସିନା)
ତାଙ୍କ ଭ୍ରାନ୍ତି ଫଳେ ସମାଜରେ ଅଜ ଘଟୁ ଅଛି କେତେ ଅଶାନ୍ତି(ହେଲେ)
କେଉଁ କାଳେ କେଉଁ ଯୁଗରେ (ଜାଣ)
ବାନ୍ଧିଥିଲେ ଯେଉଁ ବିଧି ସେହି ବିଧି ଚଳିବ କି ଏହି କାଳରେ(ତେଲ)
ଅଜ ଚଳିବେ ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେଣି (ହେ ଭାଇ)
ବିଧାତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ବିଦ୍ୟାର ପରିଧି ସବୁ ଯାକ ମାପି ନେଲେଣି (ସେତ)
ତେଣୁ ସେ ପୁରୁଣା କାଳର (ହେ ଭାଇ)
ଅବିଧିକୁ ବିଧି ବିଧିକୁ ଅବିଧି କରି ସାରିଲେଣି ଏଥର (ଲୋକେ) ।
ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଭାର ଗୃହରେ (ଏବ)
ବହୁ ଯେବେ କେବେ ଦେଖା ଦେଉଥାନ୍ତେ
ହଟି ଯାଉଥାନ୍ତେ ଭୋଟରେ (ହେଲେ) ।
ଦେଖନ୍ତେ ଅମାତ ବଳରେ (ନିଜେ)
ଧନ ମାନ ଯଶ ପଉରଷ ବୁଦ୍ଧି ହେଲଣି କେମନ୍ତେ ଫଳରେ (ଅଜ୍ଞ) ।
ଫଳନ୍ତି ଗଛକୁ ନ ଗୁହିଁ (ହେ ଭାଇ)
ଯେତେ ଅବିବେକ ସେ ସିନା ରହିବେ ଚଳନ୍ତି ମାତକୁ ଅନାଇ(ଖାଲି)
ମନୁଷ୍ୟ ହେଲେଣି ପ୍ରବଳ (ଏବେ)
ହଟାଇ ଦେବେ ସେ ସହଜେ ଏଣିକି ବିଧାତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି କୌଶଳ(ଯେତେ)
ଦେଖୁ ଥାଉଁ ଯାହା କହିବା (ହେ ଭାଇ)
କି ଅବା ନ କହି ମୁହିଁ ଗୁହିଁ ରହି ମନେ ମନେ ସବୁ ସହିବା(ଅମେ)
ମନୁଷ୍ୟ ବିଧାତା ଯୁଦ୍ଧରେ (ହେ ଭାଇ)
ଏତେ କାଳ ବିହି ଜିଣି ଅସିଥିଲେ ହଟିଯିବେ ଏହି କାଳରେ(ହେଲେ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମଦ ଦଣ୍ଡ ଯାକୁ ଘୋଟଇ (ହେ ଭାଇ)
ଅନ୍ଧ ହୋଇ ସେହୁ କପଟେ ଯାହା କରୁ ନିଜ ଗଳା ନିଜେ କାଟଇ (ଶେଷେ)
ଧ୍ୱଂସମୁଖୀ ହେଲେ ମାନବ (ହେ ଭାଇ)
କି ଭାବରେ ନ ଜାଣି ଭୁଲେ ବିଧାତାଙ୍କୁ ପାଲଟି ଯାଏ ସେ ଦାନବ (ଅପେ)

—— ✱ ——

ରେ ବାଇଆ

ଇଟାଲିଆନ (ଖେମଟା)

ଭଲ ପାଠ ମୁଁ ଶିଖିଲିରେ ବାଇଆ)
ମୋ ଘର ବୁଡ଼ାଇ କା ଘର ବଢ଼ାଇ ନା ନାମ ଦାଣ୍ଡେ ବିକିଲି(ରେ ବାଇଆ)
ମୋ ଘର ପଖାଳ କାଞ୍ଜି (ରେ ବାଇଆ)
ତା ଗୁଣ ନ ବୁଝି କି ଖାନା ମୁଁ ଗୁଖି ଗଞ୍ଜି ହେଲି ଗୋଡ଼ ଭାଞ୍ଜି ।୨।
ବାପା ଅଜାଙ୍କର ପାଠ (ରେ ବାଇଆ)
ପାଶୋର ଏଣିକି ବସି ଘୋଷାଉଛୁ ଚୁଚ୍ଛା ଦର ପୋଡ଼ା କାଠ ।୩।
ମୋ ଘର ମାଣିକ ମୋତି (ରେ ବାଇଆ)
ବଣିକ ହାତକୁ ସବୁ ଗଣି ଦେଇ ଗଳାରେ ବାନ୍ଧିଲି ପୋତି(ବାଇଆ) ।୪।
ବାଞ୍ଛୁଥିଲି କେତେ ଲୁଗା (ବାଇଆରେ)
କଳକୁ ଅନାଇ ବଳ ତୁଟିଗଲା ଶୀତରେ ଥରୁଛୁ ଫୁଙ୍ଗା (ବାଇଆରେ)
ଗାଉଥିଲି କେତେ ଗୀତ (ବାଇଆରେ)
ପେଟ ଚିନ୍ତା ପିଠି ଚିନ୍ତା ନ ଥିବାରୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଥିଲା ମୋ ଚିତ୍ତ(ବାଇଆରେ)
ହୋଇଏ ମୋର ପାଠ ପଢ଼ି (ବାଇଆରେ)
ଘର କରଣାକୁ ଛାଡ଼ି ସେ ଏଣିକି ମୋ ସଙ୍ଗେ କଲେଣି ଅଡ଼ି(ବାଇଆରେ)
କହିବ କିସ ଏଣିକି (ରେ ବାଇଆ)
ଲଭଲୁଡ଼ ପାଣି ଅଣ୍ଟିଏ ହେଲାଣି ପିଇବ ମୁଁ କହ କେଣିକି(ବାଇଆ) ।୮।

—— ✱ ——

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କ ରୋଦନ

ଉତ୍କଳ ଜନନୀ କାନ୍ଦନ୍ତି ନିଜ ପୁଅଙ୍କୁ ଚାହିଁ,
ଥରେ ହେଲେ ବାପ ମୋ ଦୁଃଖ କେହି ବୁଝିଲ ନାହିଁ ।
କୋଟିକରେ ଯେବେ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଉଲଥ ପୁଅ,
ଦେଖନ୍ତି ମୁଁ ହେଲେ ପୋଛନ୍ତି ଦଣ୍ଡେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ।
ଯାକୁ ଅନାଇଲି ଏ ଅତା ଟେକି ଉଠିବ ମୁଣ୍ଡ,
ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଆଶା ଭରସା କଟିଦେଲା ସେ ଗୁଣ୍ଡ ।
ନବୀନ ଯୁବକ ସନ୍ତାନେ ମୋର ପଢ଼ିଲେ ପାଠ,
ଦେଖି ଚାହିଁ ମନେ ମନେ ମୁଁ କେତେ ବାନ୍ଧିଲି ଆଣ୍ଠୁ ।
ପାଠ ପଢ଼ୁଁ ପଢ଼ୁଁ ଉନ୍ମାଦ ଯେତେ ଦେଖିଲେ ପୁଣି,
କୁଣ୍ଢେ ଫୁଲି ଉଠେ ମୋ ଛାତି ତାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ।
ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କର ବାଛନ୍ତି କେତେ କେତେ ସେ ଦୋଷ,
ଦେଶଦ୍ରୋହୀ ବୋଲି ଧିକ୍କାର ତାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି ରୋଷ ।
ତାହାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଏ ଜନ ଖାଲି ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଚାହିଁ,
ଭୁଲି କେବେ ଦେଶହିତକୁ ଥରେ ଅନାଉ ନାହିଁ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦୋଷନ୍ତି ଆଳସ୍ୟ ଘେନି କରୁ ନ କର,
ମନୁଷ୍ୟ ପଣରୁ ଏକାଠି ସେତ ଗଲାଣି ସବୁ ।
ତାହାଙ୍କୁ ନିନ୍ଦନ୍ତି କ୍ଷମତା ପାଇ ହେଲାଣି ଅନ୍ଧ,
ହରାଇ ବିବେକ କେତେ କି କରି ଯାଉଛୁ ମନ୍ଦ ।
ବସୁରେ ମୁଁ ଏହି ଗୁଡ଼ିକ ଯେବେ ମାଠ ସାରିବେ,
କେ ଜାଣେ ଅବା ମୋ ଭାଗ୍ୟକୁ କେତେ କ୍ଷୟ କରିବେ ।
ହରିବେ ମୋ ଦୁଃଖ ଯେତକ ଏଥି ନାହିଁ ସଂଶୟ,
ପାଞ୍ଚଠାରେ ଗୋଷ୍ଠା ହେବ ମୁଁ ଭବୁଥାଏ ନିଶ୍ଚୟ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଅସନ୍ତି ପାଠ ଗଲାରୁ ସରି,
କେହୁ ଅବା ସାନ୍ଟିଫିକେଟ୍ କେହୁ ଡିପ୍ଲୋମା ଧରି ।
ଆଶା ବଢ଼ି ଯାଏ ମୋହର ହୋଇ ପ୍ରବଳତର,
ଭାବେଁ ମୁଁ ମୋ ଦୁଃଖ ଉଜ୍ୱଳ ହେଲେ ହେଲା ଏଥର ।
ଥରକୁ ଥରତ ଦେଖୁଛି ପତ୍ର ମୋହ କଳ୍ପନା
ସଂସାର ଘଣାକୁ ଅନାଇ ଯେତ ହୁଅନ୍ତି ବଣା ।
କଟମ କଟମ ସତ୍ୱ ଉତ୍ସାହ ତାଙ୍କ ଯାଏ ମଉଳି,
ସବୁ ନାଚ କୁଦ ପାଶୋରି ଅପେ ପାନ୍ତି ଝାଉଁଳି ।
ଅଗ କଥା ଅଗ ଭାବନା ଆଉ ନ ପଡ଼େ ମନେ,
ଉଚ୍ଚ ଆଶା ଯେତେ ଯାହାର ଉଡ଼ିଯାଏ ପବନେ ।
ଖୋଲା ପଡ଼େ ଚାହିଁ ମିଳନ୍ତା ଖଣ୍ଡେ ଗୋଲାମୀ ଯେବେ,
ସାର୍ଥକ ହୁଅନ୍ତା ପଢିବା ଧନ୍ୟ ହୁଅନ୍ତେ ତେବେ ।
ଦବା କଣି ଚନ୍ଦା ଗୃହକର୍ମ ନାହିଁ ତା ବଳା ଅନ,
ଗୃହକର୍ମ ଅଶାରେ ଯୁଡ଼ନ୍ତି ଯେତେ ବିବେକ ଜ୍ଞାନ ।
ଗୋଷ୍ଠାଳ ମଢ଼କୁ ଶୃଗାଳ କାଉ ଶାଗୁଣା ପରି,
ଖଣ୍ଡେ ଗୃହକର୍ମକୁ ସହସ୍ରଙ୍କର କି ଧରାଧରି ।
ପାଠ ଶାଠ ଗଲା ଚୂଲିକି ବାହାହୁଣ୍ଡ ଫଳିଲା,
ଯାହା ତାହା ପାଦ ଅଉଁସା ଚାମଚିକ ବଢ଼ିଲା ।
ଅଇଁଠା ଗୋଇଠା ଲେଡ଼ନ୍ତି କେତେ ହୋଇ ଆତୁର,
ପାଇଗଲେ ହେଲେ ମନ୍ତ୍ରେ ନଚେ ଭାରି ଚତୁର ।
ଗୃହକର୍ମ ଖଣ୍ଡି ଯେ ପାଇଲା ସେହୁ ହେଲା ତ ଜଣେ,
ସ୍ୱର୍ଗ ସିଂହାସନ ଲଭିଲା ପରି ଭାବିଲା ମନେ ।
ଏଣିକି ଏଥର ନୃହନ୍ତି ସେହୁ ପରି ବାପର,
ନିଜ ଭାଇମାନେ ଦଣନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଅତି ଇତର ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଢଙ୍ଗ ଚଙ୍ଗ କଥା ବାରତା ସବୁ ଯାଏ ବଦଳି,
ଚିହ୍ନି ନ ହୁଅନ୍ତି କି ଥିଲେ ଅବା ହେଲେ କି ଭଳି ।
ମୋ ପୁଅ ବୋଲି ସେ ମାନିବେ ତାଙ୍କ ମନରେ ଶଙ୍କା,
ରଙ୍ଗ ଢଙ୍ଗ କଥା ବାରତା ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗିରେ ବଙ୍କା ।
ଭାଇ ଭାବ ଭାଇ ସଙ୍ଗରେ ରଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ,
ମୋ ଦଶା ଦେଖିବା ପାଇଁକି ତାଙ୍କୁ ଅସର ନାହିଁ ।
ହରିବେ ଏ ପୁଏ ମୋ ଦୁଃଖ ଯାହା ଥାଏ ଭରସା,
ବୁଝେଁ ମୁଁ ଫେରି ନ ପାରିବ ତାଙ୍କ ଦେଇ ମୋ ଦଶା ।
ପାଲଟି ଗଲେ ସେ କୁକୁର ତାଙ୍କୁ ପରତେ ନାହିଁ,
ପାଟିରେ କାମୁଡ଼ି ଅହାର ଲଞ୍ଜି ହଲଉ ଥାଇ ।
ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଯେତେ ସ୍ୱାଧୀନ ପେଶା ନେଲେ ମୋ ପୁଅ
ଭାବିଲି ସେ ଅବା କେ ଜାଣି ମୋର ପୋଛିବେ ଲୁହ ।
ଦବା ନିଶି ତାଙ୍କ ଭାବନା କାହୁଁ ଆସିବ ଟଙ୍କା,
ଟଙ୍କା ନ ଦେଖିଲେ ହାତରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁଟି ବଙ୍କା ।
ନିଶିରେ ଦେଖନ୍ତି ଶଯ୍ୟାରେ ସେତ ଟଙ୍କା ସ୍ୱପନ,
ଟଙ୍କା ମୂଳମନ୍ତ୍ର ଟଙ୍କାହିଁ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଧନ ।
ଟଙ୍କା କଥା ଭାଳି ଭାଳି ତ ଅବସର ନ ପାଇ,
ମୋ କଥା ଭାବିବେ କୁଆଡୁ ଏଥି ଟଙ୍କାତ ନାହିଁ ।
ଏହି ଭଳି ନାନା ବେଶରେ ଯେତେ ସ୍ୱାଧୀନ ନେତା,
ତାଙ୍କୁ ଅନାଇଲେ ଚଞ୍ଚଳ ବୁଡ଼ି ଯାଏ ମୋ ଚେତା ।
ଅଳ୍ପ ଯେତେ ମାତ୍ର ଜୁଟିଲେ ହେବେ ଦେଶ ସେବକ,
କି କରିବେ କିଛି ନ ବୁଝି ଗଲେ ପାଲଟି ବକ ।
ନ ଥିଲେ ମୋ ପୁଏ ଏ ଭଳି ହେବେ କେଉଁ କାଳରେ,
ବଦଳି ଗଲେ ସେ ଏଣିକି ଖାଲି ସାଙ୍ଗ ମେଳରେ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପଡ଼ା ପଡ଼ୋଶୀରେ ନ ଥିଲା ଟେକହୁ ଏସବ ଜଣେ,
ବାର ଦେବ ମୋହ ପିଲଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଧରଣା ପଣେ ।
ଭାଲ ଭାଷୁଥିଲେ ଅନନ୍ଦେ ଖାଇ ପିନ୍ଧ ସୁଖରେ,
ବାଣ୍ଟୁ ଥିଲେ ଗଲ ଅଇଲ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ନେହରେ ।
ଘର ସମାଳିବା ଗୁଣରେ ତାଙ୍କ ଭୋଟି ପୌରୁଷ,
ଶୁଣି ଶୁଣି ପିନା ମୋ ମନେ ବଢୁଥିଲା ହରଷ ।
ଅଣ୍ଡଥିଙ୍କ ପାଇଁ ମନ୍ଦର ଦେବ ଦେବୀଙ୍କ ନାମେ,
ତୋଳା ଦେଉଥିଲେ ନଗରେ ପୁଣି ଗ୍ରାମକୁ ଗ୍ରାମେ ।
ଅତିଥି ସେବାରେ ମୋ ପୁଏ ଥିଲେ ଯେପରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ,
ସେହିପରି ଥିଲେ ସକଳେ ଶିଳ୍ପ କଳାରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ।
ନୀଚ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତା ନ ଥିଲା ତିଳେ କାହାରି ମନେ,
ବଢି ଗୁଲଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଜ୍ଞାନେ ଗୌରବେ ଧନେ ।
ସ୍ୱାର୍ଥ ଶବଦର କ ଅର୍ଥ ଜଣା ନ ଥିଲା ତେବେ,
ସେହି ସ୍ୱାର୍ଥ ଖୋଲ ଅଙ୍ଗାରେ ମାଡ଼ ବସିଲା ଏବେ ।
ସ୍ୱାର୍ଥ ଦେଲା ଅଙ୍କ ବଢ଼ାଇ ପର ଅପଣା ଭାବ,
ଛୋଡ଼ାଇ ଦେଲା ସେ ଅପଣା ଘର ବୁଡ଼ା ସ୍ୱଭାବ ।
ସ୍ୱାର୍ଥର ପ୍ରଭାବ ବଢିଲା ଯହୁଁ ଯହୁଁ ଦେଶରେ,
ନାତ ଛଡ଼ା ଗଲେ ପାଶୋର ନିଜ ଭାଇଙ୍କୁ ଘରେ ।
ଦୈବ ଯେବେ କଣ୍ଟୁ ଦୌଶଳେ ଘର ମୁରବୀ ହେଲେ,
ମୁଁ ଭାଉଜ ମୋହ ପିଲଙ୍କ ଦୁଃଖ ହରବ ହେଲେ ।
ଗୋଟିକ ପଛକୁ ଗୋଟିଏ ଉଠି ହୁଅନ୍ତେ ଖମ୍ଭ,
ଅଭାଗା ଭାଇଙ୍କୁ ଠେକବେ ମୋର ବଢିଲା ଦମ୍ଭ ।
ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଫଳରେ କସ ବହୁବ ଅଷ,
ଛାତ ଫାଟି ଯାଏ ମାଅ ମୁଁ ଖାଲ ମୁଁ ଗୁହୁଁ ଗୁହୁଁ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଯାହାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ଚଢ଼ି ସେ ଉଠି ଥିଲେ ଉଚ୍ଚକୁ,
ତାଙ୍କୁ ଅନେଗ ମାର ଗୋଇଠା ହଟାଇଲେ ପଛକୁ ।
ମୋହର ପୁଏ କ କହୁବ ଖାଲି ଭୋଗୁଛୁ ମୁଣ୍ଡ,
ମୋ ମନ ବାସନା ଗାଇବ ଅଉ ନ ଫିଟେ ତୁଣ୍ଡ ।
ବଡ଼ ହେଲେ ସାନ ଭାଇକୁ ପିଲା ହୁଅନ୍ତେ ସାହା,
ଓଲଟି ଦେଖିଲ ଭାଇମନ୍ତ ଅଗେ ତାଙ୍କର ବାହା ।
ଘର ସମାଳବା ପାଇଁକି ଘର ଭାଇକୁ ଛାଡ଼,
ଘର ଉଜାଡ଼ନ୍ତ ସିନା ସେ ଦାଣ୍ଡ କଥାରେ ମାଡ଼ ।
ଦାଣ୍ଡ ଭାଇ କାହୁଁ ବୁଝିବେ ଘର ଭିତର କଥା,
ମୋ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ କିପାଇଁ ତାଙ୍କ ବାନ୍ଧବ ମଥା ।
ଯେତେଡ଼ ସାଧୁ ହେଲେ ଯେ ଜନ କାହା ଘର ଗୁମର,
ସେ କାହୁଁ ବୁଝିବେ ସହଜେ କାଟି ଗଲେ ଉପର ।
ଦାଣ୍ଡ ପୁଏ ହୁଣ୍ଡା ନୁହନ୍ତ ଗଣ୍ଡ ମୋହର ପିଲା,
ଯେତେ ଯା ସଙ୍କଟ ପଡ଼ୁଛି ସବୁ ତାଙ୍କର ଢିଲା ।
ଦାଣ୍ଡରୁ କାହୁଁ ସେ ଅସିଲେ ବସି ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ,
କେମନ୍ତେ ବୁଝିବେ କ ଥାଇ କାହା ପାଲ ବାଣ୍ଟାରେ ।
କମଲ ଖୋଷଣୀ ମରମ ସେବା ବୁଝିବେ କାହୁଁ,
ଯୋଜନା ଗଢ଼ିଲେ ଗଢିବେ ତାଙ୍କ ମନକୁ ଚାହୁଁ ।
ହୁଣ୍ଡା ପୁଅଙ୍କର ମୋହର ଗୁଣ୍ଡା ଚଳିବା ବାଟ,
ଜାଣିବେ କୁଆଡୁ ହେଲେ ସେ ଯେତେ ପାଠରେ ଅଣ୍ଟ ।
ଦେଖିବେ ସେ ଯାହା ସୁଧରେ ତାକୁ ଦେବେ ସମାଳି,
କେମନ୍ତେ ବୁଝିବେ ରହୁବ କାହୁଁ ଖଣ୍ଡିଆ ଚୁଲି ।
ବଢ଼ି ପାଣି ମାଡ଼ି ଅସୁଛି ଦେଶ ଯାଉଛି ଧୋଇ,
ଦାଣ୍ଡକୁ ତ ପୁଟି ଉଠୁଛି ସବୁ ଅଧଣ୍ଡା ଗୋଇ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଛୋଠା ବାଡ଼ ବଢି ଯାଉଛି କୋଟି କୋଟି ଉଡୁଛି,
ଭୋକିଲ ପିଲଙ୍କ ପେଟରେ ବେଙ୍ଗ ଡଡ଼ା ପଡୁଛି ।
ଦେଶ କି ଉଠିବ ଫୁଟିଲେ ଛାଠଛତ୍ରୁ କେଇଟା,
ଫନ୍ତୁ ହୋଇ ମୋହ ପିଲଏ ଖାଉଥିବେ ଗୋଇଠା ।
ଏହି ଚିନ୍ତା ମୋତେ ଘାରୁଛି ଘାର ହେଲେ କି ହେବ,
ମଣିଷ ନ ହେଲେ ମୋ ପୁଏ ଚିନ୍ତା କେ ହର ନେବ ।
କି ଭାଗ୍ୟଦୋଷରୁ ମୋହର ମୋହ ପିଲଙ୍କ ଦଶା,
ହେଉଛି ଏଭଳି ଭାଳିଲେ ଉଡ଼ ଯାଏ ମୋ ହଂସା ।
ପାଳିଲ ପୁଏ ତ ମୋହର ମୋହ ଠାରେ ସୁଖ,
ନ ପାଳିଲ ପୁଏ ଗଡ଼ନ୍ତି ସହ୍ଯ ନ ପାରେ ଦୁଃଖ ।
ଜାଣୁ ଅଛି ଯେଉଁ କାଳରୁ ସ୍ୱାର୍ଥ ହେଗଟି ଅସି,
ମୋ କୋଳେ ମୋହର ପିଲଙ୍କୁ ହେଲେ ବହିଲ ଗ୍ରାସି ।
ବୁଝି ନ ପାରିଲି ମୁଁ ଅବା କାହୁଁ ବୁଝନ୍ତି ଛନ୍ଦ,
ବୁଝିଲେ କି ଅବା କରନ୍ତି ମୋହ ଭରମ ମନ୍ଦ ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସ୍ୱାର୍ଥ ବଢିଲା ଟିଠି ହେଲା ପ୍ରବଳ,
ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ରୋଧିବା ପାଇଁକି ଅବା କାହୁଁ ମୋ ବଳ ।
ଅପଣା ଭାଇଙ୍କୁ ନ ଗୁହୁଁ ଡାଣ୍ଡ ଭାଇଙ୍କ ପ୍ରୀତି,
ବଢିଲା ତା ମୂଳ ଖୋଜିଲେ ସ୍ୱାର୍ଥ ତା ମୂଳ ଭିତ୍ତି ।
ମନେ ମନେ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଛି ଏବେ ମୁଁ ଯେତେ ଯେତେ,
ଜାଣୁଅଛି ଘଟି ଯାଉଛି ସବୁ ସ୍ୱାର୍ଥର ଏତେ,
ସ୍ୱାର୍ଥ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ମୋ ପୁଏ ମୋର ଦୁଃଖ ନ ଯିବ ।
କାନ୍ଦୁଥିବ ମୁହଁ ଅକୁଳେ ଲୁହ ମୋ ଗଡୁଥିବ,
ସ୍ୱାର୍ଥ ଭୁଲିଯିବେ ଯେ ଦିନ ଏହି ମୋହର ପୁଅ ।
ମାତା ବୋଲି ବଳେ ଚିହ୍ନିବେ ଅବା ପୋଛିବେ ଲୁହ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଭୁଲି ନାହୁ ଜଣେ ଜଣେ ତ ଏହୁ ମୋହର ପୁଅ,
ଖାଉଛନ୍ତି ମୋହ ସହିତେ କେତେ ଉପାଇ ଲବ୍ଧ ।
କରଛନ୍ତି ଯାହା ମୋ ପାଇଁ ଦୁଃଖୀ ଭାଇଙ୍କ ପାଇଁ,
ସେତିକ ମୋ ମନେ ଭରସା ରଖିଅଛୁ ବଞ୍ଚାଇ ।
ମଧ୍ୟ ନଗାପବନ୍ଧୁ ଦୁଇଟି ସେ ତ ପୁଅ ମୋହର,
କେମନ୍ତେ ଭୁଲିବି ସେତିକ ଯାହା ଗଲେ ସେ କରି ।
କେହୁ ଯେ ନ ଥିବେ ନ ହେବେ କେବେ ଖାଲ ଯୁଗରେ,
ଏଭଳି ନିସ୍ୱଣା ନ ପୋଷେ ଏତେ ଦୁଃଖ ଭୋଗରେ ।
ପୁଅଙ୍କୁ ଦୋଷିବି କେମନ୍ତେ ଦେଖେଁ କୂଟ ଚକଟରେ,
ପଡ଼ି ହରବର ହୁଅନ୍ତି ସେ ତ ଭ୍ରମି ଭ୍ରମରେ ।
କେବେ ଖାଲେ ଯାହା ମନରେ ଯେବେ ହେବ ସୁଜ୍ଞାନ,
ପୋଷିବା ପାଇଁକି ମୋ ଲବ୍ଧ ବଲେ ଦେବେ ସେ ଧ୍ୟାନ ।
ବୁଝିବେ ତାଙ୍କର ଭାଇଏ ଅଜ୍ଞ ଏତେଡ଼ ଅଭାଗା,
ଭୁଲନ୍ତି ଫକ୍ରୁଲେ ମୋ କୋଲେ ଢଲେ ନ ପାଇ ଜାଗା ।
କାହୁଁଷ ମେଞ୍ଚାକୁ କୁମ୍ଭାର ଗଢି କଠର କଳସ,
କାଣଶଲେ କେଳା କରଇ ଅହ୍ନସାଙ୍କୁ ବଶ ।
ଘର ଗୁଳିବାକୁ ଯେ ପୁଏ ମୋର ହେଲେ ଅଯୋଗା,
ଯୋଗା ପୁଏ ମନକଲେ ତ ତାଙ୍କୁ କରିବେ ଯୋଗା ।
ମାଆ ବୋଲି ମୋତେ ଶନ୍ଧିଲେ ଥରେ ପୁଏ ମୋହର,
ମୋତେ ଗୁହିଁ ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କୁ କାହୁଁ କହିବେ ପର ।
ସତେ କେବେ ଭାଗ୍ୟ ଫେରିବ ସବୁ ଧ୍ରୁବଙ୍କୁ ଜଣା,
ପିଲଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ବୁଦ୍ଧି ହେଉଛି ବଣା ।
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଗଢ଼ୁଛି ମୋହ ଦଶାକୁ ଗୁହିଁ,
ପିଲଙ୍କ ହୃଦୟ ମୋହର କସ ତଟିବ ନାହିଁ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ନିସ୍ପୃହ ନିର୍ବଳ ଦେଖିଣ ମୋହ ପିଲାଙ୍କ ମୁଖେ,
ଧୂଳି ଦେଇ ସବୁ ଖାଇବେ ଗୃହୁଁ ଥିବ କି ସୁଖେ ।
ଭାଙ୍ଗୁଁ ଭାଙ୍ଗୁଁ କେତେ କିଏ ତ ସବୁ ଥାଇଁ ଆସନ୍ତି,
ମୋହ ଦେହ-ଶୁଖା ପିଲାଙ୍କ ଅଗ ମାଡ଼ି ବସନ୍ତି ।
ତାଙ୍କର ପାଟିକୁ ଅନାଇ ଭାବ ପିଲାଏ ମୋର,
ଲାଳ ପୋଛୁଥାନ୍ତି ଜିଭରୁ ମୁହଁ ଲୁଗୁଇ ଚୋର ।
ଦାଣ୍ଡ ମୁଏ ଉଚ ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ବାଣ୍ଟନ୍ତି ଷଡ଼,
ଛୁଣ୍ଡା ଭଳା ପିନ୍ଧି ମୋ ପିଲା ହାତ ପତାନ୍ତି ଗଡ଼ ।
ଦେଖି ଦେଖି ସହୁ ରହୁଛନ୍ତି କେତେ କଥା ଏଭଳି,
ମନ କଥା ମନେ ମାରୁଛନ୍ତି ଦେହ ଯାଉଛନ୍ତି ଜଳି ।
ଜାକି ରଖିଥିଲି ପେଟରେ ଯାହା ତାଙ୍କର ପାଇଁ,
ଟାକି ରହୁଛନ୍ତି ଭୋକରେ ଖାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।
ତେ ଭାଙ୍ଗୁଁ ଅସନ୍ତି ଲୁଟନ୍ତି ପେଟ ଚିର ସୋଦର,
ଗୃହୁଁ ଥାଏ ମୋହ ପିଲାଙ୍କୁ ଘୃଣା କରି ପଥର ।
ଜଗୁଆଳି ନିଜ ଭାଇଏ ହାତେ ଠେଙ୍ଗା ପାହାର,
ଭାଳେ ଘର ଭାଇ ଚୁଇଁବେ ତାଙ୍କ ଘର ଆହାର ।
ଯେ ଯେତେ ପାରିବେ ନିଅନ୍ତୁ ନିଜ ଭାଇଙ୍କ ଛଡ଼ା,
ଭାଇଏ ନ ଖାଇ ମରନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ପହର କଡ଼ା ।
ଭରମକୁ ପିନା ଠୁକିବ ଅଠ କିଏ ଶୁଣିବ,
ଜାଣିଥିଲି କି ମୁଁ ମୋ ସୁନା ଭେଣ୍ଡି ପାଲଟି ଯିବ ।
ଧତେ ଭାଗ୍ୟ ମୋର ଫେରିବ କେବେ କେଉଁ ଯୁଗରେ,
ବାଁଛୁ ଆଶାରେ ରହୁଛି ଜଳି ପୋଡ଼ି ଅନ୍ତରେ ।
କ୍ଷୀଣ ଆଶା ଟିକ ସୋହର ଯେଉଁଦିନ ବୁଡ଼ିବ,
ନ ଥିବ ମୁଁ ଅଛ ମୋ ନାମ ଭାଙ୍ଗୁଁ ଶୁଣା ନ ଯିବ ।

—✱—

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା

ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମ ଅଇଣା
ଆମ ରଙ୍ଗ ଢଙ୍ଗ ଆମେ ଦେଖି ଦେଖି ଆମେ ତ ନ ବୁଝି ହେଲୁଣି ବଣା ।
ପର ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଯାତକୁ ଯାଉଁ
ପଚୁରିଲେ କେହି ପାଠି ନ ଫିଟାଇ ମଉନରେ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାଉ ଥାଉଁ ।୨।
ଆପଣା ଭାଇଙ୍କୁ ନ ଗୃହୁଁ ଆଉ
ଘର ଗୁଡ଼ଦେଇ ପରଙ୍କ ହାତରେ ଆମେ ଆଜ ମଜା ଆନନ୍ଦେ ଥାଉଁ ।୩।
ଝୁରି ଝୁରି ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଲୁଁ
ସ୍ୱାଧୀନତା ସୁଖ ଚାଖୁ ନ ଚାଖୁଣୁ ପରାଧୀନତାକୁ ପୁଣି ଭଜିଲୁଁ ।୪।
ନିଜ ସ୍ୱାଧୀନତା ନିଜ ହାତରେ
ସେତିକି ପାଶୋରି କି ଭେଦ ବାଦିବା ସ୍ୱଦେଶୀ ବିଦେଶୀ ଯୋଡ଼ା ନାତରେ
ଥିଲୁ ଯେବେ ଆମେ ସ୍ୱାଧୀନ ଜାତି
ସାରା ଭାରତରେ ଭାରତ ବାହାରେ ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା ଏ ଜାତି ଖ୍ୟାତି ।୫।
ଏ ଜାତିର ନୀତି ଥିଲା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର
କେତେ ଜାତି ଝୁରି ଝୁରି ହାରିଗଲେ ଧରି ନ ପାରିଲେ ଏ ଜାତି ମନ୍ତ୍ର ॥
ଅତି ଅଳ୍ପ ଅଜାଏ କାଳରେ
ଏତେଣି ତେତେଣି ହୋଇ ଯା ରହି ଯାଇଛନ୍ତି ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲଭୁଛନ୍ତି ବିଶ୍ୱମେଳରେ
ଆମେ ସେହି ଜାତି ସନ୍ତାନ ଠିକ ?
ହରାଇ ବିଭବ ହରାଇ ସ୍ୱଭାବ ହେବା କି ଏଣିକି ବିବେକ ବିକ ।୭।
ସେହି ରକ୍ତ ଅଛି ଆମ ଶିରରେ
ଯେତେ ଭାଡୁଅରେ ଘାଣ୍ଟି ହେଲେ ହୀରା, ହୀରା ଜ୍ୟୋତି ରହିଥିବ ହୀରାରେ
କାଳକ୍ରମେ ହୋଇଯାଇଛୁ ହୀନ
ତା ବୋଲି କି ପାଇଁ ପରଙ୍କୁ ଅନାଇ ଆପେ ଆପଣାକୁ ମଣିବା ହୀନ ?
ମାତାଙ୍କ ଉଦର ସୀମା କେଜାଣି
ସୁପୁତ୍ର କୁପୁତ୍ର କେତେ କୁଳାଙ୍ଗାର ଜନ୍ମ ହେଉଛନ୍ତି ବିଜନ ଠାଣି ।୧୨

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଅଟେ ହୋଇଥାନ୍ତି ଅଯୋଗ୍ୟ ଯେତେ
କ୍ଷମା ଧରନେବା ମାତାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ନ ଜନ୍ମିବେ ଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନ ତେବେ
ଘର ଛାଡ଼ଦେବା ପର ହାତକୁ
ଏହା ବଳି ଦୁଃଖ କି ଅଛ ଅଧିକ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରୁ ନିଜ ଘରକୁ ।୧୪।
ଜାତିଦ୍ରୋହୀ ଦେଶଦ୍ରୋହୀ ନ କହୁ
କି ଆଉ ଅଧିକ କହୁବେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଅମ୍ଭ ବଂଶଧର ନ ଯାଉ ସହୁ ।୧୫।
କିଛୁ ନ କରିବା ନ କଲେ ନାହିଁ
ଜାତି ଭବିଷ୍ୟତ ଉଠିବା ଟେରଟି ଉପାଡ଼ି ବୁଡ଼ାଇ ଦେବା କପାଇଁ ?
ଅଟେ ନ ପାରିଲୁ ଭରି ଯେତକ
କେହୁ ନ ପାରନ୍ତୁ ତେବେ ଏହା ଭରି ଅତି ନୀଚ ସିନା ଏ ଭାବ ଠିକ ॥
ଭାରତକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଯେ କାଳେ
ଅସିଗଲା ଫେରି କି ଆନନ୍ଦେ ବାଣ୍ଟିନେଲେ ସବୁ ଜାତି ମିଳି ସେକାଳେ
ସମସ୍ତେ ବୁଝିଲେ ଏବେ ଏଥର
ନିଜ ନିଜ ଗୋଡ଼ ଭିଡ଼ ଛୁଡ଼ା ହେବେ ନ ଥିବ କାହାକୁ କାହାର ଡର
ଯାହା ଘରେ ଯାହା ସୁଯୋଗ ଥିବ
କାହାକୁ ନ ଦେଇ କାହାକୁ ନ ଛୁଇଁ ଚଳାଇବେ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ବଢିବ ॥
ପରସ୍ପର ଭାତୃଭାବ ଦେଶରେ
କ୍ରମେ ବଢିଯିବ ଭାରତ ଭୂମିରେ ଅଶାନ୍ତି ନ ଥିବ ଅନ୍ତ ଶେଷରେ ।୨୧
ଭାରତ ଗୌରବ ଉଠିବ ଫୁଟି
ଭାରତୀୟ ଜାତି ହେଲେ ଅଣ୍ଟା ଭିଡ଼ ଛୁଡ଼ା ହେବେ ତେବେ ସକଳେ ଉଠି
ଏହି ଉଚ୍ଚ ଭାବ ପୋଷି ଚିତ୍ତରେ
ହେତେ କି କଳ୍ପନା କଲେ ସବୁ ଜାତି ନିଜ ନିଜ ଦେଶ ଜନ ହିତରେ
ସେହି ଭାବେ ଅଜ ଦେଖ ସକଳେ
ଭାରତର ସବୁ ଜାତି ଲାଗିଲେଣି ନିଜ ନିଜ ହିତ ପାଇଁ କୌଶଳେ ।୨୪।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

କାହାର ଦୟାକୁ କେହ୍ହେ ନ ବୁଝି
ନିଜ ନିଜ ବୁଦ୍ଧି ବଳକୁ ଅନାଇଁ ଲଗିଛନ୍ତି ନିଜ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ।୨୫।
ଯେତେ ଦେଶ ଏହୁ ଛଇ ଭାବରେ
ଲଗିଲେଣି ତାଙ୍କ ସ୍ନେହ ଭ୍ରାତୃଭାବ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ।୨୬।
ଏ ଦଶା କିପାଇଁ ହେଲା ଆମର
ଆତେମ ନିଜ ଘର ଚଳିବା ପାଇଁକି ଜାନୁ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଚରଣ ଧର ।୨୭।
ଆପଣା ଭାଇଙ୍କୁ କରିବୁ ପର
ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଦୟା ନ ହେଲେ ନ ଚଳେ କ୍ଷଣକ ପାଇଁକି ଆମର ଘର ॥
ଏହୁ ଜାତି ନିଜ ବାହୁ ବଳରେ
ଭାରତରୁ ଭିନ୍ନ ଭାଗ ମାଡ଼ି ବସି ପତାକା ଉଡ଼ାଇଥିଲା ଜଗତରେ ।୨୯।
କେହୁକାଳ ସ୍ୱାଧୀନତା ହରାଇ
ଅଭ୍ୟାସ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା ତାର ପର ପୀଡ଼ନରେ ବାଟ ନ ପାଇ ।୩୦।
ଭାରତ ଭୂମିରେ ବଳିଷ୍ଠ ଦଳ
ମାଡ଼ିଗଲା ପରେ ସିଧା ସବୁଠାରେ ଏ ଦେଶେ ପଶିବା ହେଲା ଅଚଳ ॥
ବିତିଗଲା କେତେକାଳ ଏଥିରେ
ଏ ଜାତିକୁ ବଶ କରିବା ପାଇଁକି ଦକା ପଶିଥିଲା ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ ।୩୧।
ଆମର ପଡ଼ୋଶୀ ଭାଇଙ୍କୁ ଧର
ତାଙ୍କର ବଳରେ ଆମ ଚଣ୍ଡି କାଟି ଜାର ପାଉଥିଲେ ଯନ୍ତ୍ରେ ଭର ॥
ତା ବୋଲି କି ସିଂହ ଶୃଗାଳ ହେବ
ଅଚଳରୁ ଥରେ ମୁକୁଳି ପାରିଲେ ନିଜ ପ୍ରଭାବ ସେ ଦେଖାଇ ଦେବ ॥
ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇ ଯାଇ ଏଥର
ସବୁ ଜାତି ମାତି ଯେ ଯାହା ଦେଶରେ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ଯେ ଯାହା ଘର
ଏହୁ ଜାତି କିଏ ଏତେ ଅନାଡ଼ି
ନିଜ ଘର ନିଜେ ଚଳି ନ ପାରିବେ ପାଲଟି ଗଲେ କି ଛୁଞ୍ଚା ବାଣ୍ଡ ॥

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପଡ଼ୋଶୀ ଭାଇଙ୍କ ଚରଣ ଧରି
ଗଡ଼ିବେ ବ୍ୟାକୁଳେ ସାହୁକର ଆସି ବୁଡ଼ ଯାଉଅଛି ଘର ଆମରି ।୩୭
ଦୀନତା ହୀନତା ନ ଥିଲା ଯାର
ଥିଲା ଦାମ୍ଭିକତା ଥିଲା ଉଦାରତା ବଦାନ୍ୟତା ଥିଲା ଭଲ ପ୍ରକାର ।୩୮
ହେବା କି ହେ ଅଟେ ଜାତି କଳଙ୍କ
ଘର ଧନ ପର ପାଦେ ଢାଳିଦେଇ ହେବା କି ପରଙ୍କ କରୁଣା ରଙ୍କ ॥
ଘର ଛାଡ଼ି ଦେଇ ପର ହାତକୁ
ଆମେ ଦୀନ ଆମେ ହୀନ ନିରାଶ୍ରୟ ଗାଇ ଭୁଲିଥିବା ନିଜ ମନକୁ ।୪୦।
ଆପଣା ଶକତି ଆପେ ନ କଳି
ପର ଜୁଆ ଆଣି ଗଳାରେ ବସାଇ ବସିଛୁଁ ନିଜକୁ ଦେବାକୁ ବଳି ।୪୧
ଝୁରୁଥିଲୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁକି
ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇ ସିନା ଝୁରୁଲୁଣି ଅଧୀନତା ସବୁଥିରେ ଏଣିକି ।୪୨।
ନ ବୁଝିଲୁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଗୁଣ
ଧନୁ ଦେଖି କିଏ ଡରିବ କାହିଁକି ଖଞ୍ଜି ନ ଜାଣିଲେ ଧନୁରେ ଗୁଣ ॥
ପର ଛଡ଼ା ଘର ନ ଚଳେ ଯାର
ପର ହାତେ ଛୁଟି ପର ହାତେ ତୁଟି କି ଲାଭ ଏଭଳି ସ୍ୱାଧୀନତାର ।୪୪
ପର ହାତକୁ ଯେ ଅନାଇ ବସେ
ସେ କାହୁଁ ବୁଝିବ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୁଖ କାନମୋଡ଼ା ଖାଇ ମୁରୁକି ହସେ ॥
ଚଟିଆ ମୂଷାଙ୍କୁ ପେଡ଼ି ଭିତରେ
ଘୋଡ଼ାଇ ପୋଷିବା ମୂଷାଙ୍କୁ ଦୋଷିବା ଗୁହାରି ଗାଇବା କାହା ପାଶରେ
ସ୍ୱାଧୀନ ସ୍ୱାଧୀନ ବୋଲି ତୁଣ୍ଡରେ
ପରଙ୍କୁ ପୋଷିବାପାଇଁ ପର ବୋଝ ବୋହି ବୁଲୁଥିବା ନିଜ ମୁଣ୍ଡରେ ॥
ସ୍ୱାଧୀନ ବୋଲଉ ଥାଉଁ ନାମକୁ
ଭୁଲି ପାରୁନାହିଁ ଛାଡ଼ି ପାରୁନାହିଁ ପରାଧୀନତାର ଗାଢ଼ ପ୍ରେମକୁ ।୪୮।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଯେତେବେଳ ଆମେ ପରଙ୍କୁ ଗୁହଁ
ରହିଥିବା ଆମ ମତ ନ ଫେରିବ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୁଖ ପାଇବା କାହୁଁ ? ।୪୯।
ନ ବୁଝିବାଯାଏ ନିଜ ଶକତ
ସ୍ୱାଧୀନତା ନାମ ତୁଚ୍ଛା ଉଚ୍ଚୁଥିବା ଫେରାଇ ନ ପାର ଆପଣା ଗତ ।୫୦।

ବୁଢ଼ାଙ୍କୁ ପଦେ

ବୁଢ଼ାପାଉ କଅଁ ଖୁଲୁଛ ବଟି, ଗୋବର ଖାଉଁଟି ପାରନ୍ତ ଘଷି ।
ଗୋରୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଆହାର ନାହିଁ, ଗୋବର ଖୋଜିଲେ ମିଳିବ କାହିଁ ?
ଅଉ କି ଲଦିବ ଏଣିକି ଭୁବ, ତମ ପାଇଁ କାହିଁ ନାହିଁ ତ ଠାବ ।
ଝଲଟି ଗଲଣି କାଳ ଏଥର, ଢଳେ ଦେଲେ ନାହିଁ ତମ ଆଦର ।
ଟୋକାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଝଲେ ଲଢ଼ାଇ, ଠାକି ନ ପାରିବ ଦେବେ ଗଡ଼ାଇ
ବାଟ ଛାଡ଼ିଦିଅ ତାଙ୍କୁ ଆଗକୁ, ବେଗେ ହଟିଯାଅ ଆପେ ପଛକୁ ।

ଧନେବଡ଼

ଧନେ ବଡ଼ ହୋଇ ଧନର ପିପାସା ମେଣ୍ଟିଛି କେବେ କାହାର ?
ତେଣୁ ଧନ ଆଶା ଛାଡ଼ ମଣିଅଛୁଁ ଦରିଦ୍ର ହେବାଟି ସାର ।
ଦରିଦ୍ର ପଣରେ ଆମ ଠାରୁ ବଡ଼ ହୋଇ ପାରିବ କି କେହୁ ?
ବଡ଼ ଭିତରେ ତ ନାଆଁ ପଡୁଥିବ ବଡ଼ ପଣ ଅମ୍ଭ ଏହୁ ।
ଜାତ ସଙ୍ଗେ ଜାତ ଲଗାଇ ବିଦ୍ରୋହ ହେଉଛନ୍ତି ପରସ୍ପର,
ଆମେ ଘରେ ଘରେ ଆପଣା ଭିତରେ ହେଉଥାଉଁ ଧରାଧର ।
ହାଣ୍ଡି ଲେଉ ଅଛି ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡ କଲେ ନ ଫିଟଇ ଆମ ତୁଣ୍ଡ ।
ନିଜେ ନିଜେ ସିନା ପିଟା ପିଟି ହୋଇ ଫଟା ଫଟି ହେଉଁ ମୁଣ୍ଡ ।
ଅଧିକାର ଯାହା ପାଉଁ ଅଧିକରେ ନିଜ ଘରେ କରି ଜାରି,
ହାଣ୍ଡି ବାହାଦୂର ଦେଖାଉଁ ସତତ ଆପଣା ଭାଇଙ୍କୁ ମାରି ।
ଯେତେ କାଳଯାଏ ଆତ୍ମଘାତ ନୀତ ଆମେ ଛାଡ଼ି ନପାରିବା,
ଏ ଜାତ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଏ ଜାତ ବଳନ୍ତ୍ର କେମନ୍ତେ କାହୁଁ ଭାଳିବା ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

କହୁବା

କହୁପାରେ ଯେହୁ ସହୁପାରେ ନା
ସହୁପାରେ ଯେହୁ କହୁପାରେ ନା,
ସହୁପାରେ କହୁପାରେ ଯେହୁ ଜନ
ସେ ଜନ କୋଟିକେ ଗୋଟି ଗଣନା ।୧।
ବିଚିତ୍ର ବିଧାନ ବିଧାତାଙ୍କର
ଗୋଟି ଗୋଟି ଜନ ଗୋଟି ପ୍ରକାର,
କୋଟି କୋଟି ସେହୁ ଜନଙ୍କୁ ଚଳାନ୍ତି
ଅଦ୍ଭୁତ ଭିଆଣ ଏହୁ ତାଙ୍କର ।୨।
ଯେ ଯେତେ କହୁବ ସେ କହୁଥାଉ
ଯେ ଯାହା ପାରିବ ସେ କରିଯାଉ,
କହୁବା ଜନର କଥ୍ୟ ନ କଥ୍ୟକୁ
ଛଡ଼ିବା ଜନ ଯେ ଓଟେଲ ନ ଗୁହ୍ନିଁ ।୩।
କ୍ଷୀରରେ ମିଶାଇ ରଖିଲେ ନୀର
ହଂସ ବାଛି ନେବ ତହୁଁରୁ ଷୀର
ସବୁ ଶୁଣି ଶୁଣି ହଂସ ଗୁଣ ଗୁଣି
କି କରିବ ଅଗ ଜଳ ବଗୁଲ ।୪।

—✱—

ସ୍ୱାଧୀନତା

ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲଣି ଆମର ଦେଶ,
କି ବୋଲିବା ଯେବେ ନ ବୁଝିବେ ଲୋକେ
ଦେଖି ଗୃହେଁ ଆମ ସ୍ୱାଧୀନ ବେଶ ।୧।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ନୀତି ସୁନ୍ଦର,
ଯେ ଯାହା କହିଲେ ଆମେ ଶୁଣୁ ନାହିଁ
ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ସ୍ୱାଧୀନ ପନ୍ଥାଟି ଧର ।୨।

ସାସ ଭାରତକୁ ଘର ଆମର,
ମଣି ଛାଡ଼ିଲଣି ଯେତେ ଭେଦାଭେଦ
ପହୋଚିଗଲଣି ଅପଣା ଘର ।୩।

ଜାତି ଭେଦ ଆମ ଥାଉ ନ ଥାଉ
ମୂର୍ଖ ପଣ୍ଡିତରେ ଯେ ଥିଲା ପ୍ରଭେଦ
ଦେଇ ସାରିଲଣି ତାକୁ ଉଡ଼ାଇ ।୪।

ଜ୍ଞାନୀଙ୍କୁ ହଟାଇ ଦେଇ ପଛକୁ
ଲୋକ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଆମ ଏ ଦେଶରେ
ଅଜ୍ଞାନୀଙ୍କୁ ଠେଲିଲଣି ଉଚ୍ଚକୁ ।୫।

ଭାରତ ଭୂଇଁରେ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥାନ
ମାଡ଼ି ବସିଲଣି ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ପ୍ରେମ
ବଢାଇବା ପାଇଁ ଲଗାଇ ଧ୍ୟାନ ।୬।

ଘର ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଦେଲଣି ଛାଡ଼ି
ତାକୁହିଁ ଆନନ୍ଦେ ଯେ ଯାହିଁ ପାରିବ
ଅବାଧରେ ସବୁ ଆସନ୍ତୁ ମାଡ଼ି ।୭।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଏତକ ପାର୍ଥିଙ୍କ ଘରେ ବଢ଼ଲ,
ଲଗୁ ଅଛେ ତାକୁ ନ ଶୁଣି ଲଗିଛୁଁ
ସାଧିବାରେ ବିଶ୍ୱଜନ ମଙ୍ଗଳ ।୮।

ଅମ ଘର ଭାଇ ଅମକୁ ଦୋଷି
ଯେ ଯାହା କହୁଲେ ଅମେ ଶୁଣୁ ନାହିଁ
ମହାତ୍ମାଙ୍କ ନାମ ତୁଣ୍ଡରେ ଘୋଷି ।୯।

ଭାରତରେ ଅଜ ଦେଖନ୍ତି ଯାହିଁ
ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇ ଅମଠାରୁ ବଳି
ପାରିଅଛି ଉଦାରତା ଦେଖାଇ ।୧୦।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଦେଶ ଅମର
ଅମ ଘର ବୁଢ଼- ପାଉ ପୋଡ଼ ଖାଉ
ପଂଡୋଶୀଙ୍କୁ ଲେଉଥିବୁ ମୁହର ।୧୧।

ସମସ୍ତେ ଖୋଜନ୍ତି ନିଜ ଲୋକଙ୍କୁ
ଅମେ କହୁ ତାହା ନୀଚ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତା
ଖୋଜ ଲୋଡ଼ ତାକୁଅଣୁ ପରଙ୍କୁ ।୧୨।

ବିଶେଷତଃ ଅମ ସ୍ୱାଧୀନତାରେ
ଯେ ଯାହା କହିଲେ ଯେ ଯାହା ଗୃହିଁଲେ
ନଇଁ ଯାଉଁ ଅଗେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ।୧୩।

———

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମନୁଷ୍ୟ ଦେବତା

ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ଯେ ଅନ୍ତ ଅଧିକରେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଠକାଇବ ।
ମନୁଷ୍ୟ ଥାଇ ଯେ ଅତି ସହଜରେ ଦେବତା ପାଲଟି ଯିବ ।୧।
ଏ ଯୁଗକୁ ଏହି ନୀତି ଚୁକିଲାଣି ଆଗେ ନ ଥିଲା ଏପରି ।
ଅତି ଅବିବେକ ଥିଲେ ଏ ମନୁଷ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କୁ ଡରି ଡରି ।୨।
ନାରଦଙ୍କ କଥା କେବଳ ଶୁଣିଥାଉଁ ତ୍ରିଭୁବନ ଘେରୁଥିଲେ ।
ଏ କାଳ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେ ଯା କଲେଣି ସେ କେବେ ଶୁଣି ନ ଥିଲେ ।।
କନ୍ଦଳ ଗଢ଼ିବା ଗୁଣ ବିଚକ୍ଷଣ ଥିଲେ ତ ନାରଦ ଜଣେ ।
ଯହିଁ ଖୋଜ ଆଜ ତହିଁ ମିଳିଯିବେ ନାରଦ ତ ପଣେ ପଣେ ।୩।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଠାରୁ ଅଶ୍ୱାମିତ୍ର ଖୋଜ କେତେ କେତେ ମହାଋଷି ।
ରହିବା ମାତ୍ରେ କହିବାକୁ ନାହିଁ ଉଠୁଛନ୍ତି ଆପେ ଭୂଷି ।୪।

—✱—

ଫନ୍ଦି ଫିକର

ଜୀବନ ଯାକ ତ କେତେ ଧନ୍ଦା ହେଲା ଫନ୍ଦି ଫିକରରେ ପଶି ନ ପାରି ।
ଦରବାରଠାରୁ ଗୃହୀ କୁଡ଼ିଆରେ ଫନ୍ଦିଫିକର ଯା ହେଲାଣି ଭାରି ।୧।
ଏ ଯୁଗ ଶିକ୍ଷଣ ଯେହୁ ଜାଣିଥିବ ତା ହାତରେ ଧନ ଲକ୍ଷକୁ ଲକ୍ଷ ।
ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ କାହିଁ କାହିଁ ଫୁଟୁଥିବ ଫୁଲ ଉଠୁଥିବ ତାଙ୍କର ବକ୍ଷ ।୨।
ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ତାରା, ଗ୍ରହ, ଉପଗ୍ରହ ପୂଜା ପାଉଥିବେ ସିନା କେବଳୁ,
ଦେଖୁଥିବ ଶୁଣୁଥିବ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ଏବକୁ ।୩।
ପଢୁଅ ଚଢ଼ିବା ପାଠ ଭୁଲିଯାଅ ଶୂନ୍ୟ ଗଗନକୁ ଚଢ଼ିବା ବାଟ,
ନ ଧରି ପାରିଲେ ଜାଣ ଅବଲମ୍ବ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ ମରିବା ବାଟ ।।
ଧର୍ମ କି ଅଧର୍ମ କିବା ପାପ ପୁଣ୍ୟ ସତ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ଆଦି ଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ାକ ।
ଚଳିଥିଲା ଯାହା ଗଲାଣି ଓଲଟି ଏ ଯୁଗ ପାଇଁକି ସେ ସବୁପାକ ।୪।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଯୋଗଜନ୍ମା ଜନ ଯେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧି କି ନ ହେଲେ ଦେଶ ଉଦ୍ଧାର ପାଇଁ
ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣବଳୀ ଯେ ଦେଶେ ସମ୍ଭବ ଅଛ କେ ଭୁଲିବ କି କହ ତାହିଁ
ଦୁଃଖୀଙ୍କ ପାଇଁକି ଦୁଃଖ ବରଣେଲେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଗଲେ ଶିଷ୍ୟଗଣଙ୍କୁ ।
ତାଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଫଳ ତାହିଁ କାହାଠାରେ ଦେଖୁଅଛ କେତେ ଦେଇ ମନକୁ ॥
ଯେ ଯାହା ପାଇବ କହ ଯାଉଥିବ ତଳେ ତେଲେ ନ କହୁଥିବ କାହାକୁ ।
ନିଜେ ନିଜ ମନ ତୋଷିବା ପାଇଁକି ମନେ ମନେ ନିନ୍ଦିଲ ସେ ମହାତ୍ମାଙ୍କୁ
ଶିଷ୍ୟଗଣ ତାଙ୍କ ସମସ୍ତେ ମହାତ୍ମା ନିନ୍ଦା ନ କରିବ କେବେ କାହାକୁ ।
କଟିଥିବ ନିଜେ ଅପଣା ଆପକୁ ଦେଇ ନ ଦେଇ ନ ଭାବ କେବକୁ ॥
ଦରବାରଠାରୁ କୁଡ଼ିଆ କନ୍ଦରେ ଫନ୍ଦି ଫିକିରର ଦାଉ ବଢ଼ୁଛି ।
ସ୍ୱାର୍ଥ ରକ୍ଷାରୁ ଘାଟ ଉଡ଼ାଯାଏ ଫନ୍ଦିଫିକରରେ ଆଉ ଚଢ଼ୁଛି ।୧୦।
ବାପ, ପୁଅ, ମାଆ, ଝିଅଙ୍କ ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ଫନ୍ଦିଫିକର ।
ନୁଇବନ୍ଧୁଙ୍କର ବନ୍ଧୁତା ଅଳାପ ଫନ୍ଦିଫିକରରୁ ନୋହେ ଅନ୍ତର ।୧୧।
ଅଜି ଦୁନିଆରେ ଖୋଜ ଯେଉଁଠାରେ ଫନ୍ଦିଫିକରର ପ୍ରଭାବ ନାହିଁ,
ସେ ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନ ବୋଲି କେ ଗଣିବ ସେ ସ୍ଥାନ ନ ଥିବା ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ
କେମନ୍ତେ ବୁଝିବା ବିଧାତାଙ୍କ ବାଣୀ ଦେଖି ଶୁଣି ଅଜି ଦୁନିଆ ତେ ।
ତାହିଁ ପାଇଁ ଏବେ ବଦଳି ପଡ଼ୁଛି ଏକଲି ଚଞ୍ଚଳ ମନୁଷ୍ୟ ମତି ।୧୩।

—✱—

ଜନ ସେବା

(ରାଗ—ଶଙ୍କରାଭରଣ)

ଜନସେବା ଅତି ପବିତ୍ର ଧରମ ସମ ତାର ନାହିଁ ତାହିଁ,
ତା ସଙ୍ଗତେ ତେଲ ଯେତେ ମିଶାଇଲେ ତେଲ ବା ମିଶିବ ତାହିଁ ।୧।
ଧନସେବା ମନସେବାକୁ ଯୋଡ଼ାଇ ମିଶାନ୍ତି ଜନସେବାରେ,
ଖଣ୍ଡା ଖଣ୍ଡା ହୋଇ ଫାଟିଲି ଉଠି ସେ ଭାସୁଛି ନାନା ପ୍ରକାରେ ।୨।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମହତ ବାସନା ଯା ଥିଲା ସେ ସବୁ ଲୁଚି ଯାଇ ଗୋପନରେ,
ନେକେତେ ଅବାଞ୍ଛିତ ଚିନ୍ତା ସୃଷ୍ଟି କରେ ପବନ ଜନ ମନରେ ।୩।
ଆମ ଅଜା ପଣଅଜା ତାଙ୍କ ଅଜା କିବା ପଣଅଜାଙ୍କର,
ମତଗତ ଗୋଳ କି ଥିଲା ସେ କାଳେ ସେ ଅଜା ଅତ ଅନ୍ତର ।୪।
ଆମର ଅଜାଙ୍କ ଅମଳ ପୁମର ହେଜିଲ ସେକାଳ ଗତ,
ତାହୁଁ ସଙ୍ଗେ ଥରେ ଦେଖିଲ ମିଳଇ କି ହେଲଣି ଆଜ ମତ ।୫।
ଜନସେବା ପାଇଁ ଜନ ଅଗ୍ରବରୁ ଗୃହକରଅ ହେଲେ ସୃଷ୍ଟି,
ସେବା ମୁଖ୍ୟ ଅର୍ଥ "ହେଉଜନ" ଉପରେ ରହିଲଣି ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ।୬।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନେକୋଟି କୋଟି ଉଡ଼ଯାଏ ଗରିବଙ୍କ ରକ୍ତ ଶୋଷି,
ଗରିବଙ୍କ ସେବା ହେଲା କି ନ ହେଲା କେ କହିବ କିଏ ଦୋଷୀ ।୭।
ଗୃହକରଅ ବୋଲି ବୋଲୁଛ ଯାହାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ହାତେ ତମ ଘର,
ସେ କର ଜାଣନ୍ତି ଅବା ନ ଜାଣନ୍ତି ତମ ଘରେ ଦେଲେ ପର ।୮।
ପ୍ରଗତି ପଥରେ ଏହି ନୀତି ଶ୍ରେୟ କି ଗତି ହେବ କାହାର,
କହୁ ନ ବୁଝନ୍ତି ହେଲେ ବୁଝିବ ସମସ୍ତେ ଅଜ ଉଦାର ।୯।
ଆମର ଦୋଷରେ ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ସିନା ଏ ବିଧାନ ଜାରି,
ଆମ ଛଡ଼ା ଖୋଜ ଦେଖ ଭାରତରେ ନଥିବ ଆଉ କାହାର ।୧୦।
ଆମ ଦେଶ ଭଳି ଉଦାରପଣିଆ ନ ଦେଖିବ ଆଉ କାହିଁ,
ଜଗନ୍ନାଥ, ଦେଶ ଜାଣୁଥାଇଁ ଏହା ଜଗତ ଜନଙ୍କ ପାଇଁ ।୧୧।
ଆମର ମୁରବିଗଣ ଖୋଜ ଖୋଜ କାହୁଁ କାହୁଁ ଜଣେ ଜଣେ,
ଘରକୁ ଘର ତ ବସାଉଅଛନ୍ତି ବାଣ୍ଟି ବାଣ୍ଟି ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ।୧୨।
ଘର ଗୁମରକୁ ହାଣ୍ଡିରେ ବାଢିବା ଜାଣୁଆଇ ବଡ଼ ମନ୍ଦ,
ପେଟରେ ଯୋଡ଼ାଇ ଧନ ହେଉଥିବା ତାହାଁରୁ ଅଧିକ ଛନ୍ଦ ।୧୩।
ଆମ ଘର ଆମେ ଚଳି ନ ପାରିବା ଓଳିବା ଦାଣ୍ଡରୁ ପର,
ଅଖି ବୁଜି ତାଙ୍କ ହାତେ ଛାଡ଼ି ଦେବା ସମ୍ଭାଳିବେ ଆମ ଘର ।୧୪।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଆମ ଦର ପାଠ ଆମ ବାର ବାଟ ସବୁ ତ ଅଜଣା ତାଙ୍କୁ,
ଖାଲି ସେ ଜାଣନ୍ତି ଅଣ୍ଟା ହୋଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଏଠାକୁ ।୧୫।
ହିସାବ କରବେ କାଗଜ ବଟିବେ ଦରମା ଗଣିବେ ଯେତେ,
ତା ଛଡ଼ା ଏ ଜାତି ଉଠିବା ପଡ଼ିବା କଥା ସେ ଭାବିବେ କେତେ ।୧୬।
ଯେ ତାଙ୍କୁ ଆଦର କରି ଆଣିଛନ୍ତି ବୁଝନ୍ତି ତାଙ୍କ ଗୁମର,
ସେତିକ ଲାଗି ସେ କାମ କରିଗଲେ ପୂରିବ ବାଞ୍ଛା ତାଙ୍କର ।୧୭।
ପରଙ୍କୁ କାହାଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଉ ନାହୁଁ ଆମେ ତାଙ୍କଠାରେ ଋଣୀ,
ନିଜ ଦୁଃଖ ପାଇଁ ଭାଗ୍ୟକୁ ନ ଦୋଷି କାହାକୁ ନିନ୍ଦିବା ପୁଣି ।୧୮।
ଆମରି ଦେଶରେ ଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କରେ ଆମ ମତ ଗତ ଯାହା,
ଦୂର ବିଦେଶୀଙ୍କୁ ଜାମା ଯୋଡ଼ା ପିନ୍ଧ କେମନ୍ତେ ବୁଝିବେ ତାହା ।୧୯।
ଆମ ଗ୍ରାମ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ନ ପାରିବେ ଯେହ୍ନୁ,
ଘରେ ଘରେ କାହା ଭିତର ଅବସ୍ଥା କେମନ୍ତେ ବୁଝିବେ ସେହ୍ନୁ ।୨୦।
କମଳ ଖୋସଣୀ ବାନ୍ଧି କି ଦରବ କାହୁଁ ପାଇଁ ଅବା ଥୋକେ,
ରଖନ୍ତି ଏ କଥା କେମନ୍ତେ ବୁଝିବେ କାହୁଁ ଆସି ଦାଣ୍ଡ ଲୋକେ ।୨୧।
ଆମ ଦାଣ୍ଡ ଶାଳ ଦେଉଳପିଣ୍ଡି ପୂଜା ବିଧାନ ଯେବେ ଶୁଣିବେ,
ତାଙ୍କ ଦ୍ୱିପାଦରେ ହୀନ ପଶୁ ବୋଲି ଏ ଜାତିକୁ ଧରି ନେବେ ।୨୨।
ବଡ଼ୁଚିବେ ସିନା କେତେ ଭାବିଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଯେହ୍ନୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ
ଅତି ଆଦରରେ ଆଣିଛନ୍ତି ସିନା ବଡ଼ୁରି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।୨୩।
ଏ ଜାତି ଅଯୋଗ୍ୟ ଧର ଚଳିବାକୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଶିଖାଇବା,
ଆମ ନିଜ କଥା ଆମେ ନ ଭୁଲିବା ସେତିକ କି ଲାଗିଥିବ ।୨୪।
ସ୍ୱାଭାବିକ ନୀତି ଏହାକୁ ତ କେହ୍ନୁ ନିନ୍ଦ ନ ପାରିବେ କେବେ,
ଅଠରେ ଜାଣି ହୋଇ ବସି ଗଲା ପରେ ବଳେ ବଳେ ଛନ୍ଦ ହେବେ ॥
ଯାଙ୍କୁ ଡାକିହାକି ଧର କ୍ଷମା କଲୁଁ ତାଙ୍କୁ କେବେ ନ ଦୋଷିବା, .
ଆମରି ମୁଖିଆ ଭାଇ ଯେ ଡାକିଲେ ତାଙ୍କ ଗୁହା ଝୁରୁଥିବା ।୨୫।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

କେବେ ଆମ ଆଖି ଫିଟିବ ନ ଜାଣୁ କେବେ ଅଟେ ଆମ ଘର,
ନିଜେ ସମ୍ଭାଳିବା ଯେ ପାରୁଁ ଯେମନ୍ତେ ବୁଝିବା ଏ ଆମ ଢର ।୨୭।
ଆମର ଦେଶର ଭାଇମାନଙ୍କର ଆଖି ନ ଫିଟିବା ଯାଏ,
ଯେ ଯେତେ ଭାବିଲେ ଆମ ଏ ଭାବନା ଉଡୁଥିବ ବାଏଁ ବାଏଁ ।୨୮।
ଗ୍ରାମର ମଙ୍ଗଳ ଦେଖିବା ପାଇଁକି ସମସ୍ତେ ବ୍ୟାକୁଳ ଅଛ,
କି ହେଲ ନ ହେଲ ବୁଝିବା ପାଇଁକି କିଏ ଅଛି କହ ଭାଇ ? ୨୯।
ଗ୍ରାମର ଗଡ଼ନ୍ତ୍ର ଗ୍ରାମର ପଡ଼ନ୍ତ୍ର ଗ୍ରାମର ବଡ଼ନ୍ତ୍ର ପାଇଁ,
ଯେ ଜନ ଭାଳିବେ ଯେ ଜନ ଗୁଳିବେ ତାଙ୍କୁ ତ ଲୋଡ଼ିବ ନାହିଁ ।୩୦।
ପାଠୁଆ ପଣ୍ଡିତ ଭାବ କାହୁଁ ଆଣି ଲଗାଇବ ଏ କାମରେ,
ମେଲ ସିନ୍ଦୁକରୁ ଖୋଲି ଧନ ଗଣି ତୋଷ ହେବ ରପୋଟରେ ।୩୧।
ଯାହା ଯେବେ କେବେ ଥିଲଟି ହିତକୁ ଆମ ଦେଶ ଜନଙ୍କର,
ଏକାଳ ପବନ ଲାଗି ନଷ୍ଟ ହେଲାଣି ଅହିତ ପାଇଁ ଆମର ।୩୨।
ଆମ ହିତ କଥା ଅଟେ ନ ଭାଳିବା ଅଟେ ତ କୋହୁଁ ଆମର,
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ଏତକ ଯେ ଥାଇଁ ସେତକ କୃପା ତାଙ୍କର ।୩୩।
"ସେବା" ଶବଦକୁ ଖାଇବା ଅର୍ଥରେ ବୁଝନ୍ତି ଗାଉଁଲି ଲୋକେ,
"ଜନସେବା" ଅର୍ଥ ଜନକୁ ଖାଇବା ବୁଝିବେ ସହଜେ ଥୋକେ ।୩୪।
ପାଖେ ପଶିବାକୁ ଡରିବେ ତ ତାଙ୍କୁ ଆପଣା ମନ ଭିତରେ,
ହିତେ ବିପରୀତ ଫଳ ଯେ ଫଳିବ ଜାଣାଶୁଣା ଏ ଶେଷରେ ।୩୫।
ଆମ ଜାତି ଭାଗ୍ୟ ଅଟେ ନ ଗଢ଼ିବା ରହିବା ପରକୁ ଚାହିଁ,
ଆମଠାରୁ ବଳି ଅଧିକ ଅଭାଗା କହ କିଏ କାହୁଁ ଥାଇଁ ? ।୩୬।
ସେହୁ ଜାତି ଅଟେ ଅଯୋଗ୍ୟ ଅଭାଗା ଗାଇ ଗାଇ ନିଜ ମୁଖେ,
ପର ଅନୁଗ୍ରହ ଖୋଜି ବୁଲୁଥାଇଁ ନିଜ ଘରେ ମନ ଦୁଃଖେ ।୩୭।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଚଉରାଅଶୀ ବର୍ଷର ଚିନ୍ତା

ଚଉରାଅଶୀ ବର୍ଷ ପୂରୁଅଛି ଏବେ ନ ଜାଣେ ମୁଁ କେବେ ମରିବି,
କରିବା ଶକତି ସବୁ କମିଲାଣି ନ ମରି କି ଆଉ କରିବି ।୧।
ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଶକ୍ତି ଯା ଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ କମିଯିବାରୁ ସେ ସକଳ,
ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡୁଛି ସେତିକେ ମୋ ପ୍ରାଣ ବିକଳ ।୨।
ଜଗତର ନୀତି ଥିବାଯାଏ ଶକ୍ତି ଲୋଡ଼ା ନ ହେଲେ ବି ଅନ୍ୟକୁ,
ବଳେ ବଳେ କେତେ ସାହାଯ୍ୟ ଯୋଗାନ୍ତି ତୋଷିବା ପାଇଁକି ମନକୁ ।୩।
ହଠିଗଲେ ବଳ ଜାଣି ଏ ସକଳ ଅନୁଗ୍ରହ ଇଚ୍ଛା ଭିତରେ,
ମନକୁ ମୋହର ଡରେ ବିଚଳିତ ବାଧା ଦେଇ ତାଙ୍କ କାମରେ ।୪।
ଏବକୁ ଏ ଯୋଗ ମୋତେ ମହାରୋଗ ଗ୍ରାସିଲା ପରାଏ ଲାଗୁଛି,
କେଉଁ ପାପେ ଭଲ ନ ମରି ଏସବୁ ସହିବାକୁ ମୋତେ ବାଧୁଛି ।୫।
ବାହାର ପାଇଁ ତ କିଛି କରିନାହିଁ ଘରବା ଭରସା ଗଲାଣି,
କିଛି କହିଲେ କିଛି କରି ପାରୁନାହିଁ ଅଭାଗୀ ଅବସ୍ଥା ହେଲାଣି ।୬।
ବେଳ ଅବେଳରେ ଡାକିଲେ ଯାହାକୁ ମୋ କଥାଟି କେବେ ନ ହୁଡ଼,
ସେ ଯାହାର ନିଜ ନିଜ କାମ ଛାଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି ସବୁ ଦଉଡ଼ ।୭।
ଋଣୀ ହେଉଅଛି ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରେ ଗୁଣି ଗୁଣି ଏହି ଏତେକ,
ମନେ ମନେ ଯେତେ ଘାରି ହେଉଅଛି କହିବି କାହାକେ ସେତିକ ।୮।
ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ସେବାରେ ଯେତେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଜାଣୁଅଛି ଖାଲି ମୋ ପାଇଁ,
ଏ ଜୀବନେ ତାଙ୍କ ଋଣ ମୁଁ ଶୁଝିବି ଶକତି ହେଲେ ତ ମୋ ନାହିଁ ।୯।
ଯେତେ ଖଟୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଘାଣ୍ଟୁଛି ଯେ ଗୃହ କାହାନ୍ତି ଚତୁର,
ଏତିକି ମୁଁ ନିଜେ ମନେ ଭାବି ଭାବି ଅଧିକରେ ସିନା ଆତୁର ।୧୦।
ଏତେ ଦୀର୍ଘକାଳ ବଞ୍ଚି ରହିଲି ମୁଁ ପାଞ୍ଚ କଲି ଯେତେ ପ୍ରକାର,
ଭାଗ୍ୟ ଦୋଷେ ସିନା ଦେଖି ନ ପାରିଲି ମନଗୁଣେ ତାଙ୍କ ଆକାର ।୧୧

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ଯେତେ ଦୁଃଖୀ ରଙ୍କୀ ଶୁଣି ମାତିଗଲେ ମୋହ କଥାରେ,
ସେତେ ଯେ ଅଳିଆ ଗୋହାରି ଶୁଣିଲେ କେତେ ଶ୍ରମ ଗଲା ବୃଥାରେ ॥
ତାଙ୍କରି ପାଇଁକି ଯେତେ ପଞ୍ଚ ଭଲ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ନାମ ରଟିଲା,
ବିଧାତାଙ୍କ କୂଟ କପଟ ପ୍ରଭାବେ ମୋ ଦମ୍ଭ ଯେତକ ହଟିଲା ।୧୩।
ଥିଲେ ଅଧୀନରେ ଗ୍ରାମ ରମଣୀ ସେ ଆଖି ବାନ୍ଧିଥିଲେ ଓଇକୁ,
ଯାହା ଘଟିଲାଣି ହଠାତେ ମୋହର ଦୋଷ ଘୋଷୁଥିବେ ପଛକୁ ।୧୪।
ଏଣ୍ଡି ଯୋଉ ଘର ଦେଖି ମାରୁଥିବା ଘରେ ଘରେ ଦୃଶ୍ୟ ଏବେକୁ,
ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବାରୁ ସ୍ୱପନରେ ମିଶି ଦେଖାଡେର ଯୋଡ଼ନ୍ତି ହୃଦକୁ ।୧୫।
ମୋ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦ୍ୟମ ଯେତେ ଭାଙ୍ଗୁଛନ୍ତି ସେ ତ ଉପୁଡ଼ନ୍ତି ଓଇକୁ,
ଗତିବଙ୍କ ଦୁଃଖ ତାଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଛୁଇଁବ ପାଦ୍ୱବ କି କେବେକୁ ।୧୬।
ଦେଖି ଦେଖି ଭୁଲ୍ଲା ଭଲ ହେଉଅଛି ଭବିବା ଶକତ ମୋ ନାହିଁ,
କହି ପାରୁନାହିଁ ସହି ପାରୁନାହିଁ ଏଥି ରହିବ ମୁଁ କାହାଇଁ ।୧୭।
ଆମର ଗତିବ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ଦୀନଦଶା ନ ହେଲେ ହଟିବା ପାଇଁ,
ଶେଷ ଭରସା ମୋର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣେ ତାହା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କି ଗତି ନାହିଁ ॥

— ✹ —

ସ୍ୱାଧୀନ କହିବା କେଉଁ ମୁହଁରେ

ସ୍ୱାଧୀନ କହିବା କେଉଁ ମୁହଁରେ,
ଗୋଡ଼ରୁ ମୁଣ୍ଡ ଯା ବୁଡ଼ିତ ରହିଛି ପରାଧୀନତାର ଗାଢ଼ ମୋହରେ ।
ନାହାନ୍ତି ଆଉ ସେ ବଳିତ ଜାତ
ବସିଥିଲେ ମାଡ଼ ଚଲାଇଲେ ଗୁଣ୍ଡା ଆମେ ତାଙ୍କ ପ୍ରେମେ ରହିଛୁ ମାତି ।
ତାଙ୍କ ପ୍ରେମ ପଞ୍ଜି ଯେତେ ବାଗରେ,
ଖଞ୍ଜି ଯାଇଛନ୍ତି ଆମ ହୃଦେ ହୃଦେ ତେଜ ମାଉଛି ସେ କି ସବୁଗରେ ।
ଯେତେ ଯା ଭଆଣ ଯେତେ କୌଶଳ,
ବାନ୍ଧି ଯାଇଛନ୍ତି ଛନ୍ଦି ଯାଇଛନ୍ତି ଅବକଲ ରଖି ଅଛୁଁ ସକଳ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଯେତେ ସରକାରେ ଆମର ତ୍ରୁଟି
ଧର ସେ ବିଲାତ ଥିଲେ ରଖି ଅଛୁଁ ନ ଦେଖିବ ତଳେ ତହିଁର ସୃଷ୍ଟି
ବାଧି ନ ଥିଲ ଯା ତାଙ୍କ ହାତରେ,
ନିଜ ନିଜ ହାତେ ବାଧୁଛୁ ଅଧିକ କହିବା ଏ ଦୁଃଖ କାହା ପାଖରେ ।
ତାଙ୍କ ଭାଷା ଏବେ ଭାଷା ଆମର,
ସେହି ଭାଷା ବଳେ ଭିତରେ ବାହାରେ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଛୁଁ ନିଜ ଗୁମର
ରାଜ ଦରବାର ସମସ୍ତଙ୍କର
ବଳତ କୌଶଳେ ସେହି ଭାଷାବଳେ ଗୁପତ ରଖିଛୁଁ ସେଠା ଫିକର
ସେ ଭାଷାକୁ ନେକ ଦେଲୁଣି କାହିଁ
ସେ ଭାଷା ମାଧ୍ୟମ ବିନା ଛଡ଼ ନିଜ ଭାବ ବିନିମୟ ଫୁଟେ ନାହିଁ ।
ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଚିଠି ପତର
ଦଲାଲ ସଉଦା ଚିପିବା ପାଇଁକି ଅକାମୀ ହେଲଣି ଭାଷା ଆମର ।
ଗୁଡ଼ ଦିଅ ଆମ ସରକାରଙ୍କୁ,
ଆମ କାମ ପାଇଁ ଅଟେ ବାଛୁଛନ୍ତି ଆମ ଭାଷା ନ ଜାଣିବା ଜନଙ୍କୁ ।
ଯେତେ ଲୋକ ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଥାଇ,
ଆମ ଭଳି ଅଭ ଶାସନ କୌଶଳୀ କୌଣସି ଦେଶରେ ଦେଖିବ ନାହିଁ
ଲୋକଙ୍କ ଭାଷାରୁ ଭାଷା ଅନ୍ତର,
ସରକାରଙ୍କର ନ ହେଲେ କେମନ୍ତେ ରହୁ ମାତ୍ରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଡର ।
ଲୋକେ ହରବର ନ ହେଲେ ଜାଣି
ସହଜେ ଭାବିବେ ଆମ ସରକାର ନୁହନ୍ତି କାମର ନୁହନ୍ତି ଠାଣି ।
କଚେରି ବାଜେସ୍ତ ଦରବାରରେ
ଲେଖାପଢ଼ି ଥିଲେ ଆପଣା ଭାଷାରେ ବୁଝିନେବେ ଲୋକେ ସବୁ ସହଜରେ
ତଣ୍ଟି ନ ଚିଣିଲେ ଷଟିକୁଷଣ
କାହିଁ ଆମ ଲୋକେ ବୁଝିବେ ସହଜେ ସରକାରଙ୍କର ପାରିଲା ପଣ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଶାସନ କଳରେ ଚେତକ ଘାଟି

ଆମ ଭାଷା ଅନଭିଜ୍ଞ ଜନ ସବୁ ଲଗି ବସିଛନ୍ତି ନ ଫିଟେ ପାଟି ।
ଆମ ଲୋକେ ବୋଲକରା ଚାକର,
ତାଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତରେ ଆଖି ପଲକରେ କାଟିଦେବେ ସିନା ଗଳା ଆମର ।
କହ ଭାରତରେ କେଉଁ ଦେଶରେ,
ଆମଭଳି ନିଜ ଘର ନ ସମାଳି ଗୁଡ଼ ଦେଉଛନ୍ତି ପର ହାତରେ ।
ଉଡ଼ନ୍ତା ନଚେଇ ଘରେ ପୋଷିବା,
ବୁଡ଼ନ୍ତା ଡଙ୍ଗାରେ ହସି ହସି ବସି କାହା ବ୍ୟାତାଙ୍କୁ ଭୁଲ୍ଲା ଦୋଷିବା ।
ବିଲାତି ପ୍ରେମର ଫଳ ଏତକ,
ଶାସନ କଳର ମୂଳ ଡାଳ ପେର ବିଲାତି ଢଙ୍ଗରେ ଗଢ଼ା ଚେତକ ।
କହ ଆମ ଜାତି କାହୁଁ ସ୍ୱାଧୀନ,
ପର ଜୁଆଳିକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ କେତେ ହୀନ କେତେ କାହା ଅଧୀନ
ଆମେ ବୋଲି ଆମେ କହିବା ନାହିଁ,
ମନେ ମନେ ଯେବେ ଚେତକ ଭାବିବୁଁ ତନ୍ତ୍ରେବ ଆମକୁ ଆମର ଭାଇ ।
ବିଲାତି ବୁଦ୍ଧିଆ ଦଳ ବଗୁବ,
ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ବାଟ ଚଞ୍ଚିଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ବୁଡ଼ିବାକୁ ଲଗିଛୁଁ ଜାବ ।
ସେ ପାଠ ଗୁଣରେ ହେଲାଣି କସ
ଦୁଷ୍ଟା ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ ଏବେ ନ ବୁଝିଲୁ ଖେଳାଇ ଗୁଳୁଛି ଦେଶରେ ବିଷ ।
ପାଠ ପାଠ ବୋଲି ଦେଲେ ମତାଇ,
ସେ ପାଠ ଭିତରେ କି କୂଟ କପଟ ଖଞ୍ଜିଲେ ସେତକ ବୁଝିଲୁ ନାହିଁ ।
ପିଲାଟି ଦଳକୁ କାମକୁ ଡର,
ଅଭ୍ୟାସ ବଢ଼ାଇ ଗଢ଼ାଇ ଗଢ଼ାଇ ଅକର୍ମା ସମସ୍ୟା ହେଲା ପ୍ରଖର ।
ତାଙ୍କ ପାଠ ପଢି ତାଙ୍କ ଫାନ୍ଦରେ,
ବାନର ପାଲଟି ନାଚଗଲେ ଥୋକେ ତାତା ଥେଇ ଥେଇ କି ଆନନ୍ଦରେ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଗୃହଶିଅ ତୋର ବାନ୍ଧ କଣ୍ଠରେ,
ତାଙ୍କ ବେଶ ପନ୍ଥା ସିଦ୍ଧ ହେଉଥାନ୍ତା ନାଚିଲେ ଦେଶରେ ସ୍ୱର ଅଣ୍ଟରେ ।
ତାଙ୍କୁ ଗୃହଁ ଭୁଲିଗଲେ ସକଳେ,
ତାଙ୍କ ପାଠ ତାଙ୍କ ଗୁଣ ଶିଖିବାକୁ ମାତିଗଲେ ଦେଶବାସୀ ସକଳେ ।
ଭୁଲିଗଲେ ନିଜ ଜାତି ଶଉତ,
ପାଠ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୋଷି ବଢ଼ାଇଲେ ବିଲାତ ନାମକୁ ପ୍ରେମ ଭକତି ।
ବିଲାତ ସ୍ୱଜାତ୍ୱ ନାହିଁ ଦେଶରେ,
ଯେତେ ଯେ ବିଦ୍ୟାକୁ ମନ୍ତ୍ରି ପୋତିଥିଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନାଶିବ ସେହି ଶେଷରେ
ଶିକ୍ଷା କି ଶାସନ ଯେତେ ଯେ ବିଧି,
ସେ ତ ଗଢ଼ିଥିଲେ ଜାତି ଏ ଜାତିକୁ କରନ୍ତେ ତାଙ୍କର ବାସନା ସିଦ୍ଧି ।
ଚିର ପରାଧୀନ କରି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ,
ରଖିବା ବିଧାନ ସିନା ଗଢ଼ିଥିଲେ ବିଚାରି ତାହାଁର ଶେଷ ଫଳକୁ ।
ସେହି ବିଧାନକୁ ଶିରେ ମୁଣ୍ଡାଇ,
ନିଜ ସ୍ୱାଧୀନତା କେମନ୍ତେ ଘୋଷିବା ଅପଣା ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଆମେ ଦେଖାଇ ।
ଜନ ଶିକ୍ଷା ବିଧି ଶାସନ କଳ,
ମୂଳଭିତ୍ତି ଏହା ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ଯେତେ ଯାହା କିଛି ଜାତୀୟ ବଳ ।
ଏହି ଦୁଇ ସଂଗଠନ ଉପରେ,
ଜାତୀୟ ଉନ୍ନତି ଗଠନ ବିକାଶ ଜାଣିବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭର କରେ ।
ଆମ ସଂଗଠନ ଆମ ଭଳିକା
ଯେତେକାଳ ଗଢ଼ା ନ ହେବ ଜାଣୁଛି କାନ୍ଦୁଥିବା ଚୁଚ୍ଚା ପଢ଼ି ତାଳିକା
ଚୁଚ୍ଚା ତାଳିକାରୁ କି ଫଳ ପାଇ,
ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଧୋଗତି ଲଭୁଥିବା ଶୂନ୍ୟ ଗଗନକୁ ଅକୁଳେ ଚୁହିଁ ।
ଶାସନ କଳଟି ବିଦେଶୀଙ୍କର,
ଗଢ଼ିଥିଲେ ଏହି ଜାତିକୁ ରଖନ୍ତେ ଚିରକାଳ ପାଇଁ ତାଙ୍କ କିଙ୍କର ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ତାଙ୍କୁ ତଡ଼ି ଯେବେ ହେଲୁ ସ୍ୱାଧୀନ,
ତାଙ୍କର ଶାସନ ଭଲ ଚଳାଇବୁ କିଏ ନ କହୁବ ଏବେକ ସ୍ଥାନ ।
ଧର୍ମ ଥିଲା ଆମ ଦେଶର ମୂଳ,
ଶିକ୍ଷା ଓ ଶାସନ ଦୁଇ ପ୍ରଭାବରେ ଧରମ ଦେଶରୁ ହେଲା ନିର୍ମୂଳ ।
କର୍ମ ଥିଲା ଆମ ଜାତି ମନ୍ତ୍ର,
ଶିକ୍ଷା ଓ ଶାସନ ଚୋପଚେ ଚୋପଚେ ହେଲେଣି ଅପର କର୍ମ ତନ୍ତ୍ର ।
କର୍ମ କରିବାକୁ ପାଠଶାଳ ଗର୍ବ,
ହୋଇ ତ ଗଲୁଣି ଆଜି ହତଶିଶ୍ରୀ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରେ ହେଲୁଣି ଖର୍ବ ।
ସତ୍ୟ ବୁଡ଼ିଗଲା ମିଥ୍ୟାର ତଳେ,
ଘରେ ଘରେ ମିଥ୍ୟା ନ ହେଲେ ନ ଚଳେ ମିଥ୍ୟାର ପ୍ରଭାବ ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ
ଏ ସବୁର ମୂଳ କଲେ ସନ୍ଧାନ,
ବିଦେଶୀଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ବିଦେଶୀ ଶାସନ କାଳରୁ ଲଭିବ ଏ ଦୁଃଖମାନ ।
ଅସତ ସାଞ୍ଜୁଆ ପିନ୍ଧି ଅଙ୍ଗରେ,
ଅସତର ପ୍ରେମ ପତାକା ଉଡ଼ାଇ ନାଚୁଥାଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ସମରେ ।
ସ୍ୱାଧୀନ ନ ଥାଇ କି ଥିଲୁଁ ଆଗେ,
ଏବେ କି ହେଲୁଣି ବୁଝିବା ପାଇଁକି କାହାକୁ ତ ଆଉ ଦଣ୍ଡ ନ ଲାଗେ ।
ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ରକ୍ଷିବା ପାଇଁ,
ଆମ ଘରେ ଘରେ ଅଜଣା ଭିତରେ ଚାଣ ସଂଗଠନ ଦଣ୍ଡ ତ ନାହିଁ ।
ଯେତେବେଳ ଯାଏ ଅଛେ ଅମର,
ଘର ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁକି ଅଯୋଗ୍ୟ ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ମିଛ ଖବର ।
ସ୍ୱାଧୀନ କହୁବା କେଉଁ ମୁହଁକୁ,
ଯେତେବେଳ ଯାଏଁ ଛଡ଼ାଇଁ ନ ପାରୁଁ ପରଙ୍କ ହାତରୁ ନିଜ ଧାନକୁ ।
ଭୁଲିଯାଇ ନିଜ ଗାଧ ମୋହକୁ,
ଦେଇ ଭାଗ୍ୟ ଡୋର ପରଙ୍କ ହାତରେ ସ୍ୱାଧୀନ କହୁବା କେଉଁ ମୁହଁକୁ ।
ତା ୨୦ । ୧୦ । ୫୨

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଜୀବନ ଖେଳ

ଖେଳିବାକୁ ଆସିଥିଲି ଖେଳ ଯିବ ସରି,
ପଡ଼ିଯିବ ଦୂରୁ ମୁହଁ ଗଲୁଣି ତ ମରି ।
ଯାହାପାଇଁ କାମ କିଛି କରିଥାନ୍ତି ଯେତେବେ,
ସେ ଅବା ହେଜନ୍ତା ମୋହ ନାମ କେବେ କେବେ ।
ମୋ ପାଇଁ ଅଚଳ କିଛି କାମ ନ ରହୁବ,
ମୋ ଥିବା ନ ଥିବା କେବା କପାଇଁ ଭାଳିବ ।
ଜଗତର ଗତି ଗତ ସବୁ ଦେଖୁଥାଇଁ,
ମିଛ ଏଣୁ ତେଣୁ ତୃଷ୍ଣା ଭାଳୁ କାହିଁ ପାଇଁ ।
କେ ଯାହା କରୁଛି କରୁଥାଉ ତା ମନକୁ,
ଭାଳିଲେ ଭାଳିବା ଦୁଃଖ ଟିକେ ଯେ ନିଜକୁ ।
ହେବାର ଯା ଥିବ ହୋଇଯିବ ତା ଆପଣେ,
ନ ହେବା କଥା କି ହେବ ଭାବି ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ସୁଖ ଦୁଃଖ ସବୁ ଜନ୍ମ ବୃଥା କଳ୍ପନାରୁ,
କଳ୍ପନା ପାଶୋର ମୁକ୍ତ ହୁଅ ଦୁଃଶ୍ଚିନ୍ତାରୁ ।
ଚିନ୍ତା କର ଚିନ୍ତାମଣି ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତରେ,
ଅନ୍ୟ ଯେତେ ଚିନ୍ତା ହଟିଯିବ ନିରନ୍ତରେ ।
କର୍ମ କରିବାର ଅଧିକାର ନିଜ କରେ,
ଲାଗିଥାଅ ଜୀବ ଥିବାଯାଏ ଟି କର୍ମରେ ।
କର୍ମ ହେଲା ସତେ ସତେ ଜୀବନର ଖେଳ,
କର୍ମ ପାଇଁ ନ ବାଛିବ ବେଳ କି ଅବେଳ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ମାଆ ମାଉସୀ

(ଗାଉଁଲି ସ୍ୱର)

ମାଆ ମାଉସୀଏ ଭଉଣୀ ଭାଣିଜୀ ମୋ ଝିଏ ନାତୁଣୀ ଗଣ,
ଗାଆଁକୁ ଗାଁ ତ କବାଟ କୋଣରେ ବସିଛ ପର୍ଦ୍ଦାକୁ ପଣ ।୧।
ବଡ଼ ବଡୁଅଙ୍କ କଳା କଉଶଳ ତମ ହାତ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ,
ପୂରି ରହିଥାଇ ଜାଣି ନ ପାରୁଛ ସରଳ ସିଧ ଆଖିରେ ।୨।
ଅନାଇ ବସିଛ ଶୂନ୍ୟ ଗଗନକୁ ପଡ଼ିବ କି ଖସି ଖସି,
ଘରେ ଉବ୍ଜିବ ଧନ ଦଉଲତ ଗୃହୁଁ ଥିବ ହସି ହସି ।୩।
ଏହି ଭାବନାରେ ବାଉଳା ହୋଇ ତ ଲଭୁଅଛ ଯେତେ ଦୁଃଖ,
ସେ ଦୁଃଖ କି କେବେ ଭଲେ ହଟିଯିବ ମିଳିବ କଦାପି ସୁଖ ? ।୪।
ସେ ଭାବକୁ ଭୁଲି ହାତକୁ ଖଟାଅ ହାତରେ ପରଶ ମଣି
ହାତ ପରଶରେ କାହିଁ କି ଝଡ଼ିବ ନ ପାରିବ କେବେ ଗଣି ।୫।
ତୁଚ୍ଛ ମଣି ଯାକୁ ଦେଉଛ ଫୋପାଡ଼ି ତହିଁରୁ ଫଳିବ ଯାହା,
ହାତକୁ ଖଟାଇ ନ ଝାଡ଼ିବା ଯାଏ ପରତେ ନ ହେବ ତାହା ।୬।
ହାତ ନ ଖଟାଇ ଗୃହେଁ ବସିଥିଲେ ବସିଥିବ ଗୃହେଁ ତୁହିଁ ହିଁ,
ଦିନ ହଟିଯିବ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ତୁଟିଯିବ ଫଳ କିଛି ହେବ ନାହିଁ ।୭।
ଯାହା କିଛି ହେଉ କାମ କରିବାକୁ ହାତ ଯେବେ ବଳାଇବ,
ହାତ ପଛେ ପଛେ କେତେ କଉଶଳ ମନକୁ ଫୁଟି ଉଠିବ ।୮।
ହାତ ସଙ୍ଗେ ମନ ମିଶାଇ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଖଟାଇ ଯେବେ ଲାଗିବ,
ଗୋଡ଼ମାଟି ତମ ହାତ ପରଶରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଲଟି ଯିବ ।୯।
ପାଳ ଗଦାରୁ ତ ପାଳ କୁଟା ନେଇ ବୁଣି ଦେଲେ ଘାଲ ପଟି,
ଧନୀ ଲୋକ ଧନ ଅଜାଡ଼ି ଦେବାକୁ ନ ଯିବେ କଦାପି ହଟି ।୧୦।
ନିତ ନିତ ଲୋଡ଼ା ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରେ ଯେତେ ଯେ ଦରବ ମାନ,
ସେ ସକଳ ତୁମ୍ଭେ ସହଜେ ଗଢିବ ଦେଲେ ଖାଲି ମନ ଧ୍ୟାନ ।୧୧।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

କାଷ ପଥର କି କଦଳୀ ବାହୁଙ୍ଗା ଏଭଳି ଦରବ ଗୁଡ଼ି,
ଅତି ସହଜରେ ଗୋଟାଇ ଆଣିବ ନ ଗଣି କଡ଼ା କଉଡ଼ି ।୧୨।
ବାଉଁଶ କରଡ଼ି ଅଗ୍ନିଫୁଲ ନାଡ଼ କାଇଁଚ ଖୋଳପା ଆଣି,
କେତେ କି ପଦାର୍ଥ ଗଢ଼ା ହେଉଅଛି ନ ପାରିବା କେତେ ଜାଣି ।୧୩।
କେତେ କଉଡ଼ିଆ ଦରବ ଏଥିରୁ ହୋଇ ପାରେ ହେଉଥିବ,
ଖାଲି ତମ ହାତ ଗୁଣେ କି ନ ହେବ ଏତକ ଭୁଲି ନ ଯିବ ।୧୪।
ଅନୋଡ଼ା ଦରବ ଉଦାହରଣ ମୁଁ କହିଲି ସିନା କେତୋଟି,
ହାତ ପାଖରେ ଯେତେ ଯୋଗାଡ଼ା ହେଉଛି କେ ଗଣିବ ଗୋଟି ଗୋଟି ॥
ଗାଆଁ ବାଡ଼ି ଘରଠାରୁ ଦାଣ୍ଡ ଘାଟ ଗଡ଼ିଆ ପଡ଼ିଆ ପାଟ,
ଅଳିଆ ଗଦା ତ ପୂରି ରହୁଥାଇ ବଣ ବୁଦା ବାଟ ଘାଟ ।୧୬।
ଅଳିଆ ନୋହେ ସେ ଅମୂଲ୍ୟ ଦରବ ଗୋଟି ଗୋଟି ଯେ ଗୁଡ଼ିକ,
ତମ ହାତ ଖାଲି ଖଟାଇଲେ ତହୁଁ ଝୁଡ଼ିବ ମୋତି ମାଣିକ ।୧୭।
କଣା ଦରବ ତ ସୁମେସ୍ତ କରନ୍ତି ଗଣାନ୍ତି କଉଡ଼ି ଅଗ,
ପଦାର୍ଥ ଗଢ଼ିଲେ ମୂଲ୍ୟରେ ତାହାର ମିଶାନ୍ତି ଆପଣା ଭାଗ ।୧୮।
ଅନୋଡ଼ା ଦରବ ପଦାର୍ଥରେ କେବେ ନ ଥାଇ ଭାଗ କାହାର,
ଅନୋଡ଼ା ଦରବ ପଦାର୍ଥ ଯେ ଗଢ଼େ ଷୋଳ ଅଣା ସେ ତାହାର ॥
ହାତ ଗୁଣେ ମୂଲ୍ୟ ବଢ଼ାଇ ପାରିବ ନିଜ ଦରବକୁ ନିହିଁ,
ମନ ମାନିଗଲେ ମୂଲ୍ୟ ଗଣିବାକୁ କେହି ତ ହଟିବେ ନାହିଁ ।୨୦।
ତମରି ଗରବା ଯେତେ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନୋଡ଼ା ମୁଁ ମଣୁଥିଲି,
ଖାଲି ମନ ଦେଇ ଘାଣ୍ଟିଲ ବେଳକୁ ଭିନ୍ନ ରୂପ ମୁଁ ଦେଖିଲି ।୨୧।
ଗୋଟି କି ଗୋଟି ତ କୋଟିଏ ନିଧି ଭଳି ମୋତେ ସବୁ ଦେଖାଗଲେ,
ଅବୋଲ ବସିଲି ଘୁଡ଼ି ନ ପାରିଲି ଗୋଟିକୁ ବି ହେଲେ ଭଲେ ।୨୨।
ଏ ସବୁକୁ ହେଜ ଲାଗ ମାଆ ମୋର ଆଖିବୁଜା ଦାନ ବ୍ରତ,
କଉଡ଼ି ଝଡ଼ିବ ଆସି ଦରେ ଘରେ ଗଣିବ ଫୁଲାଇ ଛାତି ।୨୩।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ପୂର୍ବ ପୁରୁଷଙ୍କ ହାତ କଷ୍ଟମତ ଯେବେ ହେଳ ରଖିଥିବ,
ଧାମ ଛଦଚାର ଶଳତ ଭ୍ରମର ବଳେ ବଳେ ବଢ଼ିଯିବ ।୨୪।
ଲଟିଯାଅ ମାଆ ଭଉଣୀଏ ମୋର ଅନାଦରେ ଏ ଭାମରେ,
ହାଣିଆଣ ଧନ ଦେଶ ବିଦେଶରୁ ତମର ହାତ ଗୁଣରେ ।୨୫।
ପୂର୍ବ ପୁରୁଷଙ୍କ ଯେ ରକ୍ତ ବହୁଛି ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଛାଣିଥିବ,
ସେ ରକ୍ତ ତାଙ୍କର କେବେ ନ ମଣିବ ପାଣି ଫାଟି ଯାଉଥିବ ।୨୬।
ଯେତେମ ମନ ଦେଇ ମାଆମାନେ ମୋର ଲଗିଯିବ ଯେବେ ଥରେ,
ହଟାଇ ପାରିବ କେ ତମ ଶକତ ସ୍ୱର୍ଗ ଉଠିଲେ ଥରେ ।୨୭।
ଯେ ଖେଳ ଗୁଲିରୁ ଭାଲ କୁହୁକରେ କିଛି ତ ରହିବ ନାହିଁ
ହାତ ଭସ୍ମମତ ହାତରେ ଯା ଥାଉ କେ ତାକୁ ହରବ କାହିଁ ।୨୮।
ଘର ଦରବ ତ ଯେତେ ହାହା ଲୋଡ଼ା ସବୁ ତ ଆପେ ଗଢିବ,
ତା ପାଇଁ କଉଡ଼ି ଦାଣ୍ଡକୁ ନ ଗଣି ଦାଣ୍ଡରୁ ହାଣି ଆଣିବ ।୨୯।
ଧନ ପାଇଁ ଏତେ ଭାଲ ହାଇଁ ପାଇଁ ଧନ ଏବେ ଧସ୍ତ ହସ୍ତ,
ନେବ ଟି ଅଟବାଦ ଏ ଧନ ଗୁଡ଼ିକ ତମର ପାଇଁକି ଧସ୍ତ ।୩୦।
ଦେଖିଲଣି ଯେ ବେଳ ଧନ ଦଉଲତ ଜମିଭାଣ୍ଡ ନ ରହିବ,
ହାତ କଉଶଲ ହର ନ ପାରିବେ ହାତେ ହାତେ ରହୁଥିବ ।୩୧।
ଗ୍ରେଟ ଧପାବାଜି ଯେ ଅଛି ବଢାନ୍ତି ସେହି ତ ଗୁଲନ୍ତି ଗର୍ବେ,
ଅନ୍ଧ ପରି ଆମେ ଆଖି ବୁଜି ତାଙ୍କୁ ଗୃହେଁ ରହୁଥାଉ ସର୍ବେ ।୩୨।
ମାଆ ଭଉଣୀଏ ଏ ସବୁରେ ଡେଲେମ ଭାହୁଁରେ ପାରିବ ନାହୁଁ,
ଖାଲି ତେତେମ ତମ ହାତକୁ ଛଟେଲେ ନ ବଳେବେ ଭେହୁ ଭାହୁଁ ।୩୩।
ଧନ ଦଉଲତ ଯେ ଯେତେ ବଢାନ୍ତୁ ସତ୍ୟକୁ ଅବଜ୍ଞା କର,
ସବୁ ଉଡ଼ି ଯିବ କିଛି ନ ରହିବ ପ୍ରଭାତ କୁହୁଡ଼ି ପର ।୩୪।
ଯେତେ ଧନ ତେତେମ କମାଇ ପାରିବ ତମର ଅଙ୍ଗୁଳି ଗୁଳ,
ସେ ଧନରେ ଧୂଳି ମଳି ନ ରହିବ ପଢ଼ିବ ତମର ପାଳି ।୩୫।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ବିଧାତାଙ୍କ ନୀତି ସତ୍ୟେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଧର୍ମ ହେଲା ତାର ଭିତ୍ତି,
ଅଧର୍ମ ପ୍ରଭାବେ ଯେ ଯେତେ ବଢନ୍ତୁ ଟଳମଳ ତାଙ୍କ ସ୍ଥିତି ।୩୬।
ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭକ୍ତି ପ୍ରକୃତିର ମର୍ମ କର୍ମ ନିଷ୍ଠା ତପ ଧର୍ମ,
ତହିଁ ବଳେ ତୁମ୍ଭେ ଜଗତ ଜିଣିବ ଏ ତୁମ୍ଭ କର୍ମର ମର୍ମ ।୩୭।
ଦୈନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ବଢିଗଲା କୁଟିଳତା ବଢିଗଲା ଜଟିଳତା,
ତମର ସନ୍ତାନେ ଉତ୍ତର ଉଠିଲେ ବିକୃତ ଧାତା ବିଧାତା ।୩୮।
ତୁମ୍ଭେ ତ ନିର୍ମଳ ସ୍ୱଭାବେ ସରଳ ଏ ଜାତିର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ,
ତୁମର ପ୍ରଭାବେ ହୋଇ ପ୍ରଭାବିତ ବଢୁଥିଲେ ଶିଳ୍ପୀ ବଂଶ ।୩୯।
ଗୁଳନ୍ତି ଏକ୍ଷଣି ଯାହାର ରାଜତ୍ୱ ବିଗାଡ଼ି ଶିଳ୍ପର ଗତି,
ଯୁଗକୁ ଅନାଇଁ ଗଳ୍ପ ଗଢିବାରେ ଖଞ୍ଜିଲେଣି ସେ ଶକତି ।୪୦।
ଖୋଇବା ଭୟରେ ଜନମ ବେଧିବେ ସମସ୍ତେ ପୁରୁଷ ହେବେ,
ନାରୀ ଅଧିକାର ନାରୀଙ୍କ ନ ଥିବ ଯୁଗ ଉଲଟାଇ ଦେବେ ।୪୧।
ନାରୀ ପାଠ ପଢ଼ି ପଢିବେ ଅପାଠ ପୁରୁଷଙ୍କ ଅଧିକାର,
ଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମିଳିବ ନାରୀଙ୍କୁ ଗୁଳନ୍ତି ଏହି ବିଚାର ।୪୨।
ତେଣେ ତମେ ଗାଉଲି ମାଆଁ ଭଉଣୀଏ ଯାହା ଯେବେ ହେବ ହେବ,
ଏବହୁଁ ବାଉଳା ନ ହୋଇ କଦାପି ନିଜ ବାଟ ନ ଭୁଲିବ ।୪୩।
ଏବ କାମ ଏବେ ନ ଭୁଲ ଗୋ ମାଆ ହାତ କଉଶଳ ଯେତେ,
ଖଟାଇ ଜାଣିଲେ ନା ନା ଦରବରୁ ଦଉଡ଼ି ଆସିବ ତେତେ ।୪୪।
ଶିଳ୍ପ ପ୍ରଭାବରେ ଦୁଃଖ ହଟିଯିବ ଅଶାନ୍ତି ରହିବ ନାହିଁ,
ଖାଇ ପିଇ ସୁଖେ ଦିନ କଟିଯିବ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ତଳେ ନ ଥାଇ ।୪୫

ଏହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣ୍ଡିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୁସ୍ତିକାରେ ଛପା
ହୋଇଅଛି । ଯାହା ରହି ଯାଇଥିଲା ତହିଁରୁ

ଆଉ ପଦେ

ମାଆ ମାଉସୀଏ ତମରି ଚିନ୍ତାରେ ଘାରି ହୋଇ କେତେ କାଳ,
ଧନ ଦଉଲତ କେତେ ମୁଁ ଉଜାଡ଼ି ଶେଷକୁ ହେଲି କାଙ୍ଗାଳ ।୧।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ତମେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଭଉଣୀ ଗୁଡ଼ିକ ଯହିଁ ମରାଇଲ ତହିଁ
ବଡି ପାଣିପର ମାଡ଼ ଯାଉଥିଲ ତୁହିଁ କି ହାଣି ନ ବନ୍ଧି ।୨।
ଯେତେ ସ୍ୱବଚ୍ରୁ ବାନ୍ଧୁ ନେଇଥିଲ ଅଣାମୀ ଦରବମାନ,
ଅନୋଡ଼ା ବୋଲି ଯା ସିଙ୍ଗା ଦେଉଥିଲ ହୋଇ ଉଚ୍ଚା ସ୍ୱାନମାନ ।୩।
ତମ ହାତ ଗୁଣେ ଧନ ଜମାଇବ କାହାକୁ କିଛି ନ ଲୋଡ଼ି,
ତେବେ ବି ତହିଁରେ ବାଦ ସାଧୁଥିଲେ କାଏ କେତେ ଫାନ୍ଦ ଯୋଡ଼ି
ତମ ଦୁଃଖ ଦେଖି ତମରି ପାଇଁକି ପାଞ୍ଚ ମୁଁ କଲି ଯେତକ,
ବଢ଼ିଲା ବେଳକୁ ଏକାଡ଼ି ଦଅନ୍ତି ବେ କାହିଁ ଅପି ସେତକ ।୫।
ଭାବି ତ ନ ଥିଲି ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇ ଏ ଭଳି ଅମ ଏ ଗତି,
ଅଖି କାନ ବୁଜି ହସିଇ ଦେଇବେ ବାପା ଅଜାଙ୍କର ଥାତି ।୬।
କେତେ ମନ ଇଲେ ମାଅମାନେ ମୋର ଟେଇଁ ଉଠିବ ଏ ଛାତି,
ହାତ ଜଗମନ୍ତ ହଟାଇ ପାରିବ କାହାର ଏଭଳି ଛାତି ।୭।
ଦେଶର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଧନ ଅଭାବରେ ସୌଭାଗ୍ୟ ଧନ ବଳରେ,
ଘରେ ଘରେ ତେମେ ଯେତେ ନାଶି ଏବେ ଫିଟିଛି ଲାଗି କାମରେ ॥
ଅନୋଡ଼ା ଦରବ ଯେତେ ଯାଣ୍ଟିଲଣି ତେମେ ତ ନିଜ ହାତରେ,
ମିଠା ଚାଖିଲଣି ହଟି ନ ଯିବ ଟି ଉଚ୍ଚା ଅଲଣା କଥାରେ ।୯।
ନ ଭୁଲ କଦାପି ତମ ହାତବୁଣା ଚେଲ ଗୁଅର ଗୁଣ,
ଯେ ଯେତେ ସାହୁଛ ଲାଗି ପଡ଼ ତାକୁ ଅଦୁରି ଅଧିକ ଦୁଣ ।୧୦।
ଏହି କୁଟୀରରୁ ଜନମ ତାହାର ବଢ଼ିଲା ତମ ହାତରେ,
ଅଧର ପାଉଛି ଅଜ ଶୁଣୁଥିବ କାହିଁ ସେ କେତେ ଦେଶରେ ।୧୧।
ଇଂଗଲଣ୍ଡ ଠାରୁ ଅମେରିକା ଲୋକେ ଯେତେ ଯେତେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି,
ତମେ ଗଢ଼ିଦେବା ଅଭାବେ ଦରବ ସିନା ପାଇ ନ ପାରନ୍ତି ।୧୨।
ଏହାଠାରୁ ବଳି ଅଦ୍ଭୁତ ଅଧିକ କେତେ କି ଦରବମାନ,
ଅମର ଦେଶରେ ବାହି ସତୁଅଛି ନ ଥାଇ ଅମ୍ଭର ଧ୍ୟାନ ।୧୩।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ହେଜ ରଖିଥିବ ତମ ହାତ ବୁଣା ଟେବୁଲ ମ୍ୟାଟ୍‌ର ଗୁଣ,
କାହୁଁ ତା ଜନମ କାହିଁ ଉଠିଲଣି ସେତକ ପଢ଼ୁଲେ ଶୁଣ ।୧୪।
ଜାଣୁଛ ଜନମ ଏହୁଠାରୁ ତାର ତମ ହାତ ଗୁଟେଣି କଟି,
ଆଦର ପାଇଲା ବଡ଼ ବଡ଼ଙ୍କର ଟେବୁଲ ଉପରେ ଚଢ଼ି ।୧୫।
ଅନୋଡ଼ା ବୋଲନ୍ତି ଯେଉଁ ଦରବକୁ ଦେଖୁଥିଲ କେବେ କାହିଁ,
ଝଡ଼ପଡ଼ ଖାଲ ସଡ଼ି ଯାଉଥିଲା କେହୁ ତ କେବେ ନ ଗୁହିଁ ।୧୬।
ତାହିଁରୁ ଦରବ ତେଜସ ଗଢ଼ିଦେଲ ଶୁଣୁଅଛ କେତେ ଲୋକ,
ନ ପାଇ ଆତୁର ଚେତନ ଦସି ବସି ଭୋଗୁଛ ଉପାସ ଭୋକ ।୧୭।
ତମର ପାଇଁକି କହୁଛି ମୁଁ ସବୁ କେତେକାଳ ଲଗି ଲଗି,
ଦେଖାଇଲ ବାଟ ଧନ୍ୟ ମଣିଥାନ୍ତି ହେଲେ ତମେ ଫଳଭାଗୀ ।୧୮।
ମୋ ତୁଣ୍ଡ ମୋ ମୁଣ୍ଡଠାରୁ ଅଧିକରେ ତମ ହାତ କଉଶଳ,
ଅକାମୀକୁ କାମୀ କରିବା ଉଦ୍ୟମ କଲଟି ମୋର ସଫଳ ।୧୯।
ଅକାମୀ ଦରବ ଗୋଟାଇ ଗୋଟାଇ ଅକାମୀରୁ କାମ ଖୋଲି,
କେତେ ଯେ ପଦାର୍ଥ ଦେଖାଇ ପାରିଲ ନ କହୁ ଅକାମୀ ବୋଲି ।୨୦।
କାହୁଁ କାହୁଁ ଲୋକେ ଅତ ଆଦରରେ ଖୋଜିଲେ ବେଳକୁ ତାକୁ,
ଆମେ ଅବିବେକୀ ମୁହିଁ ମୋଡ଼ ବସୁ ଯୋଗାଇ ନ ପାର ତାଙ୍କୁ ।୨୧।
ମାଆ ଉଉଣୀଏ ମନଯୋଗ କଲେ ଫେରିଯିବ ଆମ ମତ,
ଫେରିଯିବ ଆମ ଦେଶର ସୌଭାଗ୍ୟ ବଦଳିଯିବ ଏ ଗତ ।୨୨।
କେତେ କଉଡ଼ିଆ ଧନ୍ଦା କରୁଥିଲ ନ ମାନିଲ ମୋର ମନ,
ଅଣ୍ଟି ଅଣ୍ଟି ଧନ ଟେଟଣ ଗୋଟାଇବା ଦେଖୁଥିଲ ମୁଁ ସ୍ୱପନ ।୨୩।
ତମ ହୃଦୟର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମାଧୁରୀ ଅନୋଡ଼ା ଦରବ ସଙ୍ଗେ,
ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା ମିଶି ସେ ଚଢ଼ାଟି କେତେ କି ସୁରମ୍ୟ ରଙ୍ଗେ ।୨୪।
ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ମୋହର ଆଶା ନ ପୁରିଲା ଦୋଷିବି କାହାକୁ ଆଉ,
ମୋ ଗଢ଼ା ଦରବ ଗଡ଼ ଯାଉଅଛି ବସି ମୁହିଁ ଗୁହିଁ ଗୁହିଁ ।୨୫।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

କ୍ଷମତା ଅଭାବ କି ଅବା ପ୍ରଭାବ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଥୋଡ଼ା,
ମୋ ନାମ ଗୁଡ଼ାକ ପୋଡ଼ ପକାଇବା ହେଲ ପଣ ଅନେକ ଲୋଡ଼ା ।୧୬।
ଦେଖି ଦେଖି ନିତ ସହୁ ସହୁ ଦୁଃଖ, ଦୁଃଖ ମୋର ଘୁଞ୍ଚୁନାହିଁ,
କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ମନେ ମରିବା ପାଇଁକି ରହୁଛି ବ୍ୟାକୁଳେ ଗୃହିଁ ।୧୭।

ପୁଣି ପଦେ

କଷ୍ଟ ପଥରକେ ଯାହା ବୁଣିଦେଲ ଦେଖାଇ ଦେବାକୁ ଥରେ,
ଚମକି ଗଲି ମୁଁ ନିଜେ ଦେଖି ତାକୁ ତମ ହାତ ଗୁରୁତ୍ୱରେ ।୧।
ବେତ ଦାମ ଥିଲ ପାଣ ଉମଙ୍ଗର ମନଇଚ୍ଛା ଯେତେ ଯାହା,
ସେହୁ କରୁଥିଲେ ଅଛ ଜାତ ଲୋକେ ଡରୁଥିଲେ ଦେଖି ତାହା ।୨।
ବେତ ଦାମ ଭରି ପନାଖିରେ ଶିଖି ଗଢି ଥୋଇଦେଲେ ଯାହା,
ସେ ଯେତେ ଗୃହିଁଲେ ଚକିତ ସେ ହେଲେ ଦେଖିଦେଲାଷଣି ତାହା
ଅଷ୍ଟ ଫୁଲ ଶର କଦଳୀ ବାହୁଙ୍ଗା ଅଛ ଅଛ ଯେତେ ଯେତେ,
ଖତ ହେଉଥିଲ କଲ କଉଡ଼ଷ କହୁଛି ସେ ସବୁ କେତେ ।୩।
ଭାଇଁଚ ଖୋଳପା ପଦାର୍ଥ ଉପର ଚଢ଼ିଟି ଉଠୁଛି ଅଜ,
ତାହାପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଖୋଜି ଦେବାପାଇଁ ନ ମିଳନ୍ତି କାହିଁ ଭାଜ ।୪।
ପାଲ କୁଠାରେ ଯେ ଦରବ ବୁଣିଛ କେତେ କେତେ ଲୋକ ଦେଖି,
କଳି ନ ପାରି ସେ ହାତର ମହିମା ଯାନ୍ତି ଉଡ଼ା ଉଡ଼ା ଲେଖି ।୫।
ହାତ କରାମତ କେତେ ଯେ ଉପର କହୁଲେ ସରିବ ନାହିଁ,
ଦୂର ଲୋକ ଆସି ଶିରରେ ବସିଲେ ବୁଝିବେ ସେ ଅବା କାହିଁ ।୬।
ପୁରୁଷେ ଯେତକ ହେଉଛନ୍ତି ବଣା ଶୁଖିଲା କ୍ଷମତା ପାଇ,
ତେବେ ନାସ୍ତି ଜାତି ବାହି ନ ଖୋଜିଲେ ଉଛୁଳ ରହିବ କାହିଁ ।୭।
ଛୁଞ୍ଚି ଦମ୍ଭ କରି ତେବେ ନାସ୍ତି ଜାତି ଥରେ ଯେବେ ମାତିଯିବ,
ବାଧା ଦେଉଛନ୍ତି ତମ କାମରେ ଯେ ନ୍ଦରିଦେ କାହିଁ ଦେଖିବ ।୮।
ତେବେ ମନକଲେ ଅନୋଡ଼ା ଦରବ ସୁନା ପାଲଟିବ ଶେଷେ,
ତେବେ ଦମ୍ଭ ହେଲେ ଅନୋଡ଼ା ମନୁଷ୍ୟ ରହୁ ନ ପାରିବ ଦେଶେ ।

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଫେର ପଦେ

ଆମ ଛଡ଼ା ଆଉ ଯେତେ ଦେଶ ଯହିଁ ସମସ୍ତେ ଗୃହନ୍ତି ଯେ ଯାହା ଘର,
ଆପଣ ଦେଶରେ ଯେତେକ ଜନମ ସେହୁ ତ ନୃହନ୍ତି କହ୍ନୁ ତାହାର ।୧।
ଭୁଲି ଜନମିଲେ କାମିଙ୍କା ଯେଉଁମାନେ ତଳେବଳେ ଉଠିଗଲେ ଉଡ଼କୁ,
ତାମକୁ ସେ ଅବା ଅନାଇବେ କିମ୍ପା ତାମ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ପରହାତକୁ ।
ପର ଅସି ଆମ ଘର ଗୃହଦେବ ବିଡ଼ମ୍ବ ଏ ଭାବ କେବେ ଅପର,
ଯେ ଶୁଣିବେ ଆଗେ ଅତ ଅବିବେକ ବନ୍ଧୁବେ ଆମକୁ ସିନା ମୂଢ଼ର ।୨।
ତେବେ ନାରୀ ଜାତି ମାତି ନ ଉଠିଲେ ଏ ମତ ଏ ଗତ ଫେରିବ ନାହିଁ,
ଗୃହିଁ ଗୃହିଁ ଆମ ଜାତି ବୁଡ଼ିଯିବ ଦେଶଟା ରହିବ ଅବା କପାଇଁ ।୩।
ଜନମ ନ ଦେଲେ ନ ଦଅ ତାହାକୁ ନ ବଢାଅ ତୁଚ୍ଛା ଦେଶ ସଙ୍କଟ,
ଭାବି ଚିନ୍ତାକର ତେବେ ନାରୀଗଣ କେମନ୍ତେ ଏ ଦେଶ ହେବ ଅକଟ ॥
ତୁମ୍ଭର ଉଦରୁ ଜନମି ଯେତେକ ଅକାଳେ ଏଭଳି ଯାନ୍ତି ବଦନା,
ସେଭଳି ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଜନମ ନ ଦଅ ତୁମ୍ଭଠାରେ ମାତା ଏତକ ଅଳି ।୪।

ଶେଷକୁ ଆଉ ପଦେ

ତୁମ୍ଭର ସନ୍ତାନେ କି ଥିଲେ ଭୁବନେ ହାତେ ହାତେ ସେ ତ
ନିଜ ଜରଣୀ, ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି ସର୍ବେ ଦେଖିଥାଉଁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ
ଘୋଷୁଥିବ ଧରଣୀ । ୧ । ଅଜ୍ଞ ସେହି ଦେଶେ ତୁମ୍ଭେ ଗୋ ଜନନୀ
କୁପୁତ୍ର ଜନ୍ମିବେ କିମ୍ପା ଦେଶରେ, ଗୃହ ନ ପାରିବେ ନିଜେ ନିଜ
ଘର ଦାନ୍ତ ନିକୁଟିବେ ଯାଇ ଦାଣ୍ଡରେ । ୨ । ତୁମ୍ଭେ ମାତାଗଣ ମନ
ଦମ୍ଭ ଢଳେ ଏଭଳି ତନୟ ଜନ୍ମିଓବ କିପାଁ, ଜାତି ମୁଖେ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ
ନାମେ ଲଗାଇବେ ଅଜ୍ଞ ଢଳଙ୍କ ଚିହ୍ନ ।୩। ପଣ ପଣ ପୁତ୍ର ଜନମ
ଦେଉଛ ଗଣିଲେ ସରିବ ନାହିଁ ଦେଶରେ, ଘର ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com

ଯେତେ ଉଣ୍ଣ ଲୋଡ଼ା ନ ମିଳନ୍ତି ଖୋଜା ବେଳରେ ।୪। ବନ୍ଧ୍ୟା
ହେବା ଶ୍ରେୟ ଏଭଳି ତନୟ ଜନମ ଦେବାଠି ସିନା ବୃଥାରେ, ପୂର୍ବ
ପୁରୁଷଙ୍କ ଖ୍ୟାତି ବୁଡ଼ାଇବେ ବୁଡ଼ିବ ଯେ ସ୍ୱତ ଅଣ୍ଟୁ ଲଥାରେ ।୫।
ଏ ଜାତିର ମତ ଗତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ବଦଳି ଚାଲିଛି କେତେ ବେଗରେ,
ତେବେ ମାତୃ ଜାତି ସତର୍କ ନ ହେଲେ ଜାତି ସତ୍ତା ମିଶିଯିବ ଶୂନ୍ୟରେ ॥
ମାଆ ମାଉସୀଏ କ୍ଷମାକର ମୋତେ ମତ ଗତି ସ୍ଥିର ନ ଥାଇ ମୋର,
ବେଳ ବୁଡ଼ିଲାଣି ସବୁ ଛଡ଼ିଲେଣି ବାନ୍ଧୁଛି ଏଣିକି ପୋଥିରେ ଡୋର ॥

GPNanda Colln., Digitized by srujanika@gmail.com